

การยืมส่วนรวมของประชาชนในการบริหารจัดการส่วนราชการของกรมปลัดกรอง

ส่วนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีของกรมการบริหารส่วนตำบลหนองน้ำใส

อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด

บรรเทิง กิจพฤกษ์

สารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตราจารย์มหาบัณฑิต

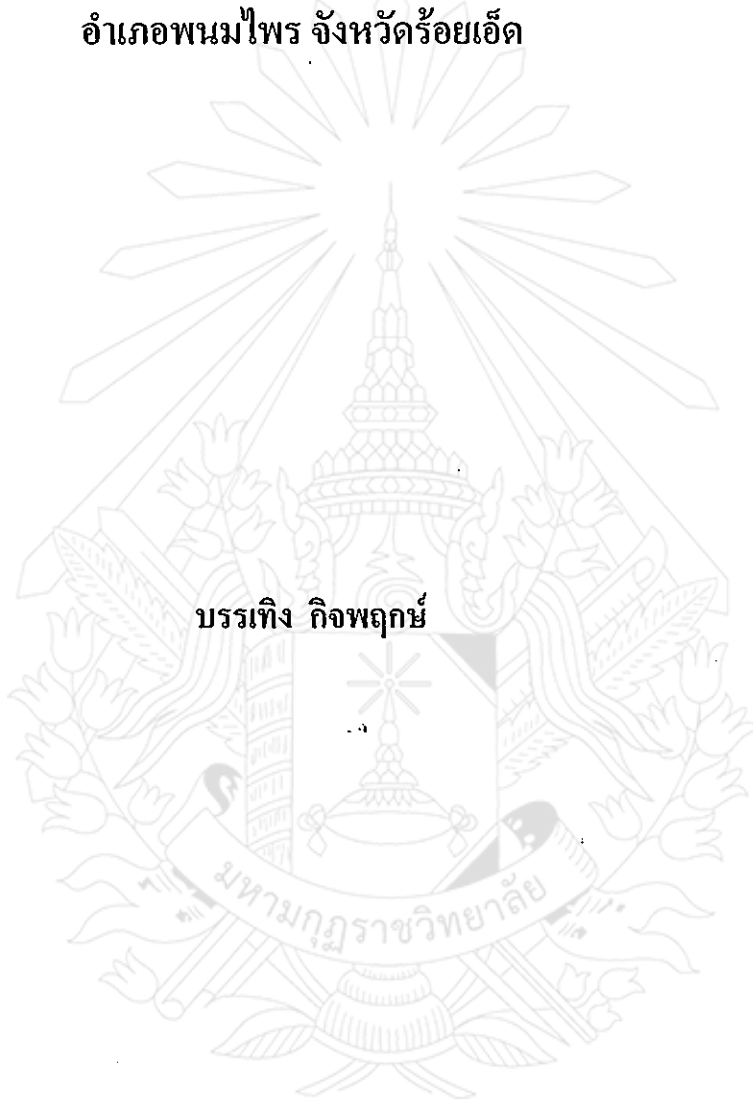
สาขาบริหารรัฐศาสตรการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พุทธศักราช ๒๕๕๑

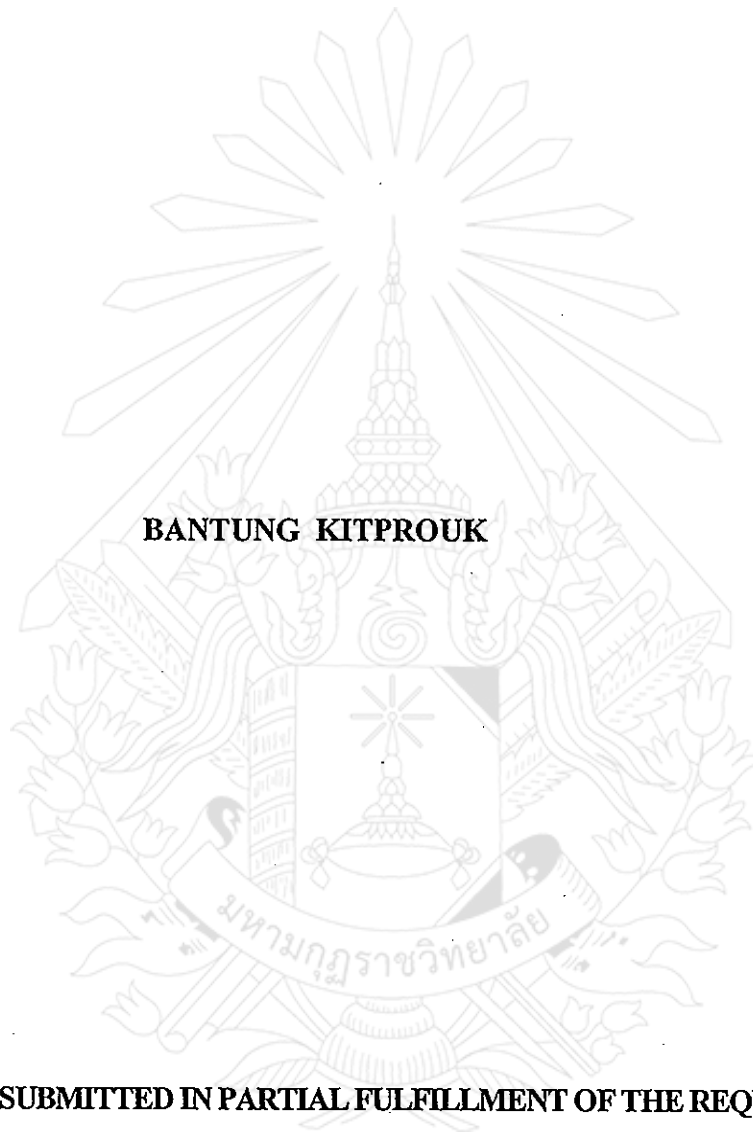
การมีส่วนร่วมของประชาคมในการบริหารจัดการส่วนโยธาขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส
อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๑

B 1๔๔๖๗๐

**COMMUNITY'S PARTICIPATION IN ADMINISTRATION AND MANAGEMENT
ON CIVIL WORKS OF LOCAL ADMINISTRATION BODY : A CASE STUDY OF
TAMBON KUDNAMSAI ADMINISTRATION ORGANIZATION,
PHANOM PHRAI DISTRICT, ROI-ET PROVINCE**

BANTUNG KITPROUK

**A THEMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
DEPARTMENT OF GOVERNMENT
GRADUATE SCHOOL
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
B.E. 2551 (2008)**

หัวข้อสารนิพนธ์ : การมีส่วนร่วมของประชาคมในการบริหารจัดการส่วนโยธาของ
องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบล
กุดน้ำใส อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด

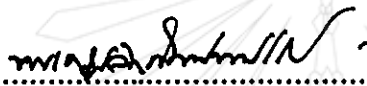
ชื่อนักศึกษา : นายบรรเทง กิจพฤษ์

สาขาวิชา : รัฐศาสตร์การปกครอง

อาจารย์ที่ปรึกษา : ดร. ไพรัช พันชมภู

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : ดร. ประจัญ จันเดิบ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้รับสารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์)

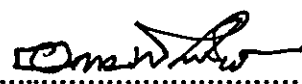
คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ดร. ไพรัช พันชมภู)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ดร. ประจัญ จันเดิบ)

..... กรรมการ
(ผศ. พิเศษ ดร. สุกิจ ชัยมุสิก)

..... กรรมการ
(รศ. อุดม พิริยสิงห์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thematic Title : Community's Participation in Administration and Management on Civil Works of Local Administration Body : A Case Study of Tambon Kudnamsai Administration Organization, Phanom Phrai District, Roi-Et Province

Student's Name : Mr. Bantung Kitprouk

Department : Government

Advisor : Dr. Phairat Phuenchomphoo

Co-Advisor : Dr. Prachan Chanterb

Accepted by the Graduate School, Mahamakut Buddhist University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Master's Degree.

P. Sampipattanaingajon
..... Dean of Graduate School
(Phrakhrupaladsampipattanaviriyajarn)

Thematic Committee

P. Sampipattanaingajon
..... Chairman
(Phrakhrupaladsampipattanaviriyajarn)

P. Phuenchomphoo
..... Advisor
(Dr. Phairat Phuenchomphoo)

P. Chanterb
..... Co - Advisor
(Dr. Prachan Chanterb)

..... Member
(Asst. Emeritus. Prof. Dr. Sukit Chaimusik)

Udom Piriyasing
..... Member
(Assoc. Prof. Udom Piriyasing)

หัวข้อสารนิพนธ์	: การมีส่วนร่วมของประชาคมในการบริหารจัดการส่วนโยธาของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบล กุดน้ำใส อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด
ชื่อนักศึกษา	: นายบรรเทิง กิจพฤษ์
สาขาวิชา	: รัฐศาสตร์การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา	: ดร. ไพรัช พันชมภู
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	: ดร. ประจัญ จันเดิบ
ปีการศึกษา	: ๒๕๕๑

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์เรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาคมในการบริหารจัดการส่วนโยธาขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ๒) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาคมในการบริหารจัดการส่วนโยธาขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศและอายุต่างกัน และ ๓) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการส่วนโยธาขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาคมขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพร จำนวน ๑๔๘ คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าห้าระดับ จำนวน ๒๔ ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง ๐.๔๓-๐.๘๖ และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๗๖ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ผลการวิจัยพบว่า

การมีส่วนร่วมของประชาคมในการบริหารจัดการส่วนโยธาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมทั้งสี่ด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรมโครงการ ด้านการมีส่วนร่วมเสนอปัญหา และด้านการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนา ตามลำดับ

ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาคมในการบริหารจัดการส่วนโยธาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศและอายุต่างกัน พบว่า ไม่แตกต่างกันทั้งโดยรวม และรายด้าน

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ คือ ควรจัดประชุมเพื่อรับฟังปัญหา และความต้องการของ
ประชาคมเกี่ยวกับการบริหารจัดการสวน โยธาในเขตพื้นที่อย่างแท้จริง ควรเปิด โอกาสให้ประชาคมเสนอ
โครงการการบริหารจัดการสวน โยธาต่อองค์การบริหารส่วนตำบลด้วยตนเองหรือผ่านตัวแทน และ
กรรมการตรวจรับควรปฏิบัติตามระเบียบอย่างเคร่งครัดและโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้

Thematic Title : **Community's Participation in Administration and Management on Civil Works of Local Administration Body : A Case Study of Tambon Kudnamsai Administration Organization, Phanom Phrai District, Roi-Et Province**

Student's Name : **Mr. Bantung Kitprouk**

Department : **Government**

Advisor : **Dr. Phairat Phuenchomphoo**

Co-Advisor : **Dr. Prachan Chanterb**

Academic Year : **B.E. 2551 (2008)**

ABSTRACT

Objectives of the thematic paper aimed to 1) explore community's participation in administration and management on civil works of the local administration body of Tambon Kudnamsai Administration Organization in Roi Et Province's Phanom Phrai District, 2) compare roles of community's participation in administration and management on civil works of the local administration body of the aforementioned organization according difference of their genders and ages and 3) look into community's suggestions for guidelines on improving and developing their participation in administration and management on civil works of the local administration body of the same organization. The sampling group employed for the research counted in 103 community members of Tambon Kudnamsai Administration Organization in Roi Et Province's Phanom Phrai District. The data collecting instrument was the questionnaire containing 24 questions with five rating scales, possessing the discriminative powers between 0.43 and 0.86 and the reliability for the whole issue at 0.76. Statistics utilized for analyzing data took in: percentage, mean, standard deviation, and F-test by making use of the ready-made computerized programme.

Research's results were found as follows:

Community's participation in administration and management on civil works of the local administration body of Tambon Kudnamsai Administration Organization in Roi Et Province's Phanom Phrai District in the holistic perspective of four aspects was at the high level. Considering each aspect, it was found that every aspect listed in descending order was at the high level, namely aspects of

participation in: scrutiny of its operations, its activities and projects, putting forward problems, and drawing up development plans respectively.

The comparative results of community's participation in administration and management on civil works of the local administration body of Tambon Kudnamsai Administration Organization in Roi Et Province's Phanom Phrai District according to difference of their genders and ages were found that they were not different in the holistic perspective and the single aspect.

Suggestions garnered from the research were that it should hold meetings in order to hear of community's problems and its actual needs for administration and management in its authorized area, open opportunities to the community to put forward projects of administration and management of Tambon administration Organization by themselves or through their representatives, and committees for work inspection should strictly abide by the rules and be transparent and accountable.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีเพราะความอนุเคราะห์จากทางมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่ผู้วิจัย ได้รับการศึกษา

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ตลอดจนให้คำแนะนำเป็นอย่างดีมาโดยตลอด

ขอขอบพระคุณ ดร. ไพรัช พื้นชมภู และ ดร. ประจัญ จันเดิบ ที่เมตตาารับเป็นที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และกรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษา และตรวจแก้ไข ทำให้สารนิพนธ์นี้สำเร็จลงได้ด้วยดี ผู้วิจัย จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบนมัสการขอบพระคุณ พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์ คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่เมตตาเป็นประธานกรรมการสอบ ตรวจสอบแก้ไขเนื้อหา และรูปแบบสารนิพนธ์ ขอขอบพระคุณ ผศ. พิเศษ ดร. สุกิจ ชัยมุสิก และ ร.ศ. อุดม พิริยสิงห์ ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบ ตรวจสอบแก้ไขเนื้อหา และรูปแบบสารนิพนธ์ และให้ข้อเสนอแนะอย่างเป็นระบบ จนทำให้สารนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ดทุกท่านที่ได้อำนวยความสะดวกในเรื่องต่าง ๆ จนทำให้สารนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จสมบูรณ์

ขอขอบคุณท่านนายกองค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด และประชาชนทุกท่าน ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือในด้านการให้ข้อมูลและการเก็บข้อมูลในการวิจัย จนทำให้สารนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้อย่างสมบูรณ์

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาแด่บิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีอุปการคุณทุกท่าน

ท้ายที่สุดนี้ หากมีสิ่งใดขาดตกบกพร่องหรือผิดพลาดประการใด ผู้วิจัยขออภัยเป็นอย่างสูงในข้อบกพร่องและความผิดพลาดนั้น

นายบรรเทิง กิจพฤษย์

สารบัญ

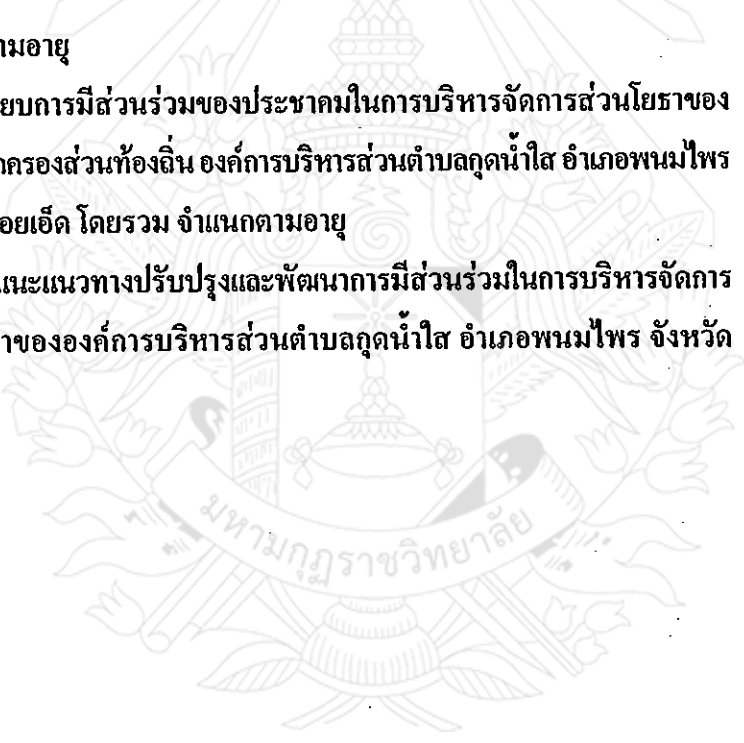
	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ฅ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
๑.๓ สมมติฐานของการวิจัย	๓
๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย	๓
๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๔
๑.๖ คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๔
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๖
๒.๑ แนวคิดการมีส่วนร่วม	๖
๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับประชาคม	๑๓
๒.๓ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ	๒๔
๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล	๓๒
๒.๕ การบริหารงานโยธาขององค์การบริหารส่วนตำบล	๓๕
๒.๖ สภาพทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพรม จังหวัดร้อยเอ็ด	๔๗
๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕๐
๒.๘ กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	๕๗

บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๕๗
๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๕๗
๓.๒ เทคนิคและวิธีการสุ่มตัวอย่าง	๕๗
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๖๐
๓.๔ การสร้างและทดสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๖๐
๓.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๖๑
๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล	๖๒
๓.๗ สถิติที่ใช้ในการวิจัย	๖๒
บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๖๕
๔.๑ สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๖๕
๔.๒ ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๖๕
๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๖๖
บทที่ ๕ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๗๗
๕.๑ สรุปผล	๗๗
๕.๒ อภิปรายผล	๘๐
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๘๓
๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	๘๓
๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย	๘๔
บรรณานุกรม	๘๕
ภาคผนวก	๕๐
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย	๕๑
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย	๕๓
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล	๕๗
ภาคผนวก ง แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	๑๐๘
ภาคผนวก จ คำอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	๑๑๔
ประวัติผู้วิจัย	๑๑๖

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ ๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามหมู่บ้าน	๕๕
ตารางที่ ๔.๑ จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ	๖๖
ตารางที่ ๔.๒ จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ	๖๖
ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาคม ในการบริหารจัดการส่วนโยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหาร ส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน	๖๗
ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาคม ในการบริหารจัดการส่วนโยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหาร ส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วม เสนอปัญหา โดยรวมและรายข้อ	๖๘
ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาคม ในการบริหารจัดการส่วนโยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหาร ส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วม จัดทำแผนพัฒนา โดยรวมและรายข้อ	๖๙
ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาคม ในการบริหารจัดการส่วนโยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหาร ส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วม กิจกรรมโครงการ โดยรวมและรายข้อ	๗๐
ตารางที่ ๔.๗ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาคม ในการบริหารจัดการส่วนโยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหาร ส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วม ติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงาน โดยรวมและรายข้อ	๗๑
ตารางที่ ๔.๘ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ของการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาคมในการบริหารจัดการ ส่วนโยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ	๗๒

- ตารางที่ ๔.๕ เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาคมในการบริหารจัดการส่วนโยธาของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลภูค้ำน้ำใส อำเภอพนมไพร
จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมเสนอปัญหา จำแนกตามอายุ ๗๓
- ตารางที่ ๔.๑๐ เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาคมในการบริหารจัดการส่วนโยธาของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลภูค้ำน้ำใส อำเภอพนมไพร
จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนา จำแนกตามอายุ ๗๓
- ตารางที่ ๔.๑๑ เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาคมในการบริหารจัดการส่วนโยธาของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลภูค้ำน้ำใส อำเภอพนมไพร
จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรมโครงการ จำแนกตามอายุ ๗๔
- ตารางที่ ๔.๑๒ เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาคมในการบริหารจัดการส่วนโยธาของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลภูค้ำน้ำใส อำเภอพนมไพร
จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงาน
จำแนกตามอายุ ๗๔
- ตารางที่ ๔.๑๓ เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาคมในการบริหารจัดการส่วนโยธาของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลภูค้ำน้ำใส อำเภอพนมไพร
จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามอายุ ๗๕
- ตารางที่ ๔.๑๔ ข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงและพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ
ส่วนโยธาขององค์การบริหารส่วนตำบลภูค้ำน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัด
ร้อยเอ็ด ๗๖

สารบัญภาพ

ภาพประกอบ ๒.๑ โครงสร้างการบริหารงานส่วนโยธา

หน้า

๓๕

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีเจตนารมณ์ที่มุ่งหวังให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองประเทศภายใต้ระบอบประชาธิปไตย ทั้งระดับประเทศและระดับท้องถิ่น นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจด้านการปกครองไปสู่ท้องถิ่นอย่างชัดเจน ซึ่งเหตุผลที่รัฐธรรมนูญแต่ละฉบับพยายามที่จะกระจายอำนาจให้กับท้องถิ่นคือ รัฐต้องการที่จะให้ท้องถิ่นพึ่งตนเอง และตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ ด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐาน โดยรัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้รัฐบาลต้องส่งเสริม และสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทุกๆ ด้าน^๑ และเมื่อพิจารณาจากพระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ หมวด ๑ มาตรา ๑๒(๒) กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการกระจายอำนาจในการจัดระบบการบริการสาธารณะตามอำนาจและหน้าที่ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง โดยรัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารกิจกรรมด้านสาธารณะของรัฐ เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทบทวนวิสัยทัศน์ หรือเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา ๓ ปี ๕ ปี การสอบถามปัญหาความต้องการจากประชาชน เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้แผนพัฒนาสะท้อน ตอบสนองและแก้ไขปัญหาของประชาชนในท้องถิ่น ได้อย่างตรงจุดพร้อมทั้งแก้ไข ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๔๕ ข้อ ๒๘ ซึ่งกำหนดให้ผู้แทนชุมชน หรือประชาคมในเขตพื้นที่มีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการพิจารณาการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น^๒

^๑ สุวิทย์ วิบุลผลประเสริฐ และคนอื่นๆ, ประชาคมกับการพัฒนาสุขภาพ : บทวิเคราะห์ทางวิชาการ, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, ๒๕๔๐), หน้า ๒.

^๒ กระทรวงมหาดไทย, ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุของหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๔๕, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อัสสารักษาดินแดน, ๒๕๔๕), หน้า คำนำ.

สืบเนื่องจากการปรับปรุงแก้ไขระเบียบปฏิบัติข้างต้น จึงพิจารณาได้ว่าประชาชน หรือตัวแทน
ของประชาชนที่เรียกว่า “ประชาคม” มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการ
ด้านสาธารณะร่วมกับหน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยการให้ข้อมูลด้านปัญหา
ความเดือดร้อน และความต้องการของชุมชน ตลอดจนการตรวจสอบการปฏิบัติงานของรัฐ ซึ่งจะ
เป็นตัวกระตุ้นให้ผู้บริหารเอาใจใส่ในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐบาล
และความต้องการของประชาชน แต่ในทางตรงกันข้ามหากประชาคมเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น
แต่ประชาคมไม่เข้าใจบทบาทของตนเองแล้ว ผู้บริหารอาจไม่ใส่ใจการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ
เท่าที่ควร อาจส่งผลให้เกิดการทุจริตได้ง่ายซึ่งจะส่งผลกระทบต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ และ
ต่อภาพลักษณ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศโดยรวมได้ องค์การบริหารส่วนตำบลเกิดขึ้น
ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ มีขอบเขตอำนาจหน้าที่
ในการรับผิดชอบภายในเขตตำบลของตนเอง มีงบประมาณในการบริหารเป็นของตนเอง หากพิจารณา
จากแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือข้อบังคับองค์การบริหารส่วนตำบล งบประมาณส่วนใหญ่
จะเน้นพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งล้วนเป็นสิ่งสำคัญเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมทั้งสิ้น
ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ประชาคมควรให้ความตระหนักกับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการส่วน โยธา
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นส่วนที่รับผิดชอบงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การมีส่วนร่วม
เป็นคณะกรรมการตรวจรับงานจ้างต่าง ๆ ว่าถูกต้องตามแบบแปลนที่กำหนดหรือไม่ และถูกต้องตรงตาม
ความต้องการ หรือแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนเพียงใด เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบาย
ของรัฐบาลที่ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาคม โดยการพยายามแก้ไขระเบียบ กฎหมาย
วิธีการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิธีการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐต่อ
องค์กรผู้บริหาร และประชาคมที่เกี่ยวข้อง เพื่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นสูงสุดนั่นเอง

ผู้วิจัยในฐานะเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพร จังหวัด
ร้อยเอ็ด จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาคมในการบริหารจัดการขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นแนวทางปรับปรุงและพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาคมซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนา
ประชาชนในระดับประเทศต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการส่วน โยธาขององค์การบริหาร ส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการส่วน โยธาขององค์การบริหารส่วนตำบล กุดน้ำใส อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ของประชาชน ที่มีเพศ และอายุต่างกัน

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ส่วนโยธาขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด

๑.๓ สมมติฐานของการวิจัย

๑.๓.๑ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการส่วน โยธาขององค์การบริหาร ส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน

๑.๓.๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการส่วน โยธาขององค์การบริหาร ส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในบริหารจัดการส่วน โยธาขององค์การบริหารส่วนตำบล กุดน้ำใส อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขต ดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านประชากร

ได้แก่ ประชาชนในเขตตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน ๒๕๐ คน

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการส่วน โยธาขององค์การบริหาร ส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งแบ่งออกเป็น ๔ ด้าน คือ

๑) ด้านการมีส่วนร่วมเสนอปัญหา

๒) ด้านการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนา

๓) ด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรม โครงการ

๔) ด้านการมีส่วนร่วมติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงาน

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส ตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด

๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๕.๑ ทำให้ทราบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการส่วน โยธาขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด

๑.๕.๒ ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการส่วน โยธาขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศ และอายุ ต่างกัน

๑.๕.๓ ทำให้ทราบข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการส่วน โยธาขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด

๑.๕.๔ นำผลการวิจัยใช้เป็นสารสนเทศในการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการส่วน โยธาขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ดให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๑.๖ คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การมีส่วนร่วม หมายถึง ประชาชนทั้งส่วนบุคคลหรือองค์กรร่วมวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของประชาชน เพื่อกำหนดเป็นเจตนารมณ์และร่วมกำหนดนโยบาย เพื่อตอบสนองตามเจตนารมณ์ โดยประชาชนหรือองค์กรสามารถเข้าร่วมในกิจกรรมและสามารถมีส่วนร่วมในการควบคุมกำกับดูแล การตรวจสอบการประเมินผลและเสนอข้อคิดเห็นและการได้รับประโยชน์

ประชาคม หมายถึง ตัวแทนประชาชนในหมู่บ้าน ที่ประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ตัวแทนกลุ่มอาชีพ ตัวแทนกลุ่มองค์กรอื่น ๆ เป็นต้น

การมีส่วนร่วมของประชาคมในการบริหารจัดการส่วนโยธา หมายถึง การที่ตัวแทนประชาชนในระดับหมู่บ้านมีส่วนร่วมในเรื่อง ดังต่อไปนี้

๑) ด้านการมีส่วนร่วมเสนอปัญหา หมายถึง การประชุมเกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพและปัญหา การเสนอความคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารจัดการส่วน โยธา เช่น ร่วมเสนอปัญหาในการสร้างหรือการพัฒนาถนน หรือสะพานในชุมชน ร่วมเสนอปัญหาในการสร้าง หรือพัฒนาแหล่งน้ำในชุมชน เป็นต้น

๒) ด้านการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนา หมายถึง ร่วมคิดสร้างวิสัยทัศน์ปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารจัดการส่วน โยธาในชุมชน เช่น เข้าร่วมประชุมในการดำเนินการจัดทำแผน ในการทำระบบน้ำประปาในชุมชน เข้าร่วมประชุมในการดำเนินการจัดทำแผน ในการจัดทำระบบไฟฟ้าในชุมชน เป็นต้น

๓) ด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรมโครงการ หมายถึง ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมเกี่ยวกับการบริหารจัดการส่วน โยธา ให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ เช่น ร่วมบริจาค หรือร่วมใช้แรงงานในการสร้าง หรือพัฒนาอาคารในหมู่บ้าน ร่วมบริจาค หรือร่วมใช้แรงงานในการรักษาความสะอาดและกำจัดขยะมูลฝอยในชุมชน เป็นต้น

๔) ด้านการมีส่วนร่วมติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงาน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการส่วน โยธา เช่น เข้าร่วมตรวจสอบคุณภาพ ในการสร้างถนน หรือสะพานในชุมชน เข้าร่วมตรวจสอบคุณภาพ ในการขุดลอก ปรับปรุง ซ่อมแซม สร้างแหล่งน้ำในชุมชน เป็นต้น

ส่วนโยธาขององค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง ส่วนราชการในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในด้าน โครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ เช่น การสร้าง หรือการพัฒนาถนน หรือสะพาน การสร้าง หรือพัฒนาแหล่งน้ำในชุมชน การสร้างหรือพัฒนา ระบบน้ำประปาในชุมชน การสร้าง หรือการพัฒนา ระบบไฟฟ้าในชุมชน การสร้าง หรือการพัฒนา อาคารในชุมชน การรักษาความสะอาด และกำจัดขยะมูลฝอยของชุมชน

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง ข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่

๑) เพศ หมายถึง เพศของประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ เพศชาย และเพศหญิง

๒) อายุ หมายถึง อายุของประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ อายุระหว่าง ๑๘-๒๕ ปี อายุระหว่าง ๓๐-๓๕ ปี อายุระหว่าง ๔๐-๔๕ ปี และอายุ ๕๐ ปีขึ้นไป

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด

ข้อเสนอแนะ หมายถึง ข้อเสนอแนะของประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ดต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการส่วน โยธาขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด

แนวทางปรับปรุงและพัฒนา หมายถึง ข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงและพัฒนาของประชาชน องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ดต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการส่วน โยธาขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการบริหารจัดการส่วน โฆษขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลลูกน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ดครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

๒.๑ แนวคิดการมีส่วนร่วม

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับประชาคม

๒.๓ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

๒.๕ การบริหารงาน โฆษขององค์การบริหารส่วนตำบล

๒.๖ สภาพทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลลูกน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด

๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๘ กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดการมีส่วนร่วม

การพัฒนาคุณภาพชีวิตในเรื่อง คนอยู่ร่วมกับป่าจำเป็นต้องมีพื้นฐานจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนนั้น ๆ ซึ่งนักวิชาการตลอดจนนักพัฒนา ได้มีแนวคิดในเรื่องการมีส่วนร่วมในหลายประเด็น ดังนี้ คือ

๒.๑.๑ ความหมายการมีส่วนร่วม

ความหมายโดยรูปศัพท์นั้น ต้องอาศัยจากความหมายของสามัญชนโดยทั่วไปที่เข้าใจกันได้ ในสังคมจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่ได้ให้ความหมายเอาไว้ว่า

“ส่วน” นั้น เป็นคำนาม แปลว่า “สิ่งที่แบ่งจากส่วนรวม”^๑ ส่วน “ร่วม” เป็นคำช่วยกริยา แปลว่า “มีส่วนร่วมอยู่ด้วยกัน”^๒

^๑ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, ๒๕๔๖), หน้า ๗๘๐.

^๒เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖๖๕.

การมีส่วนร่วมเป็นการสร้างสรรค์ทางสังคม มักมีส่วนเกี่ยวข้องกับทั้งปัจเจกบุคคลและกลุ่ม โดยที่มีการเกี่ยวข้องกับทางด้านจิตใจ และอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม ซึ่งการเกี่ยวข้องดังกล่าว เป็นเหตุเร้าให้กระทำเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มขึ้น กับทั้งทำให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบกับกลุ่มด้วย”

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ ได้เสนอความหมายหลักสำคัญเรื่องนโยบายการมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง กระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริม ชักนำสนับสนุนและองค์การอาสาสมัครต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วม ในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือหลายเรื่องร่วมกันในกิจกรรมต่อไปนี้ ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และนโยบายที่กำหนดไว้ ได้แก่

๑. ร่วมทำการศึกษาค้นคว้าถึงปัญหา และสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมถึงลดจนความต้องการของชุมชน
๒. ร่วมคิด และสร้างรูปแบบ และวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไข และลดปัญหาของชุมชนหรือเพื่อ สร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน หรือสนองความต้องการของชุมชน จัดและแก้ไขปัญหา
๓. ร่วมวางแผนนโยบาย หรือแผนงาน หรือโครงการ หรือกิจกรรม เพื่อจัดและแก้ไขปัญหา และตอบสนองความต้องการของชุมชน
๔. ร่วมตัดสินใจการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนร่วม
๕. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล
๖. เพื่อร่วมการลงทุนในกิจกรรมโครงการชุมชน ตามขีดความสามารถของตนเอง และหน่วยงานที่วางไว้
๗. ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้
๘. ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผล และซ่อมบำรุงรักษาโครงการ “

อารมณ์พันธ์ จันทร์สว่าง ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า “การมีส่วนร่วมเป็นผลมาจาก การเห็นพ้องต้องกัน ในเรื่องความต้องการและทิศทางการเปลี่ยนแปลงซึ่งความเห็นพ้องต้องกันนั้น ต้องมีมากพอจนเกิดการริเริ่มโครงการเพื่อการปฏิบัติ กล่าวคือ การเห็นพ้องต้องกันของคนส่วนใหญ่ ที่จะเข้าร่วมปฏิบัติการณ์นั้น และเหตุผลที่มาร่วมปฏิบัติการณ์จะต้องมีความตระหนักว่า การปฏิบัติการณ์

“นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์, กลวิธี แนวทาง วิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : สักดิ์โสภณการพิมพ์, ๒๕๔๗), หน้า ๑๑๗.

“ไพรัตน์ เตชะรินทร์, “นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจจุบัน”, ใน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา, รวบรวมและจัดพิมพ์โดย ศูนย์ศึกษา นโยบาย สาธารณสุข, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๒๗) : ๖.

ทั้งหมดโดยกลุ่มหรือในนามของกลุ่มหรือกระทำผ่านองค์กร ดังนั้นองค์กรจะต้องเป็นเสมือนตัวทำ
ให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่ต้องการ”^๔

สุพจน์ พิสุทธิวงศ์ ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมว่าเป็นเรื่องที่บุคคล และกลุ่มคนเห็นพ้องต้องกัน
ในเรื่องความต้องการ และการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการ ซึ่งมีผลกระทบโดยตรงต่อตนเอง และส่วนร่วม
ซึ่งแสดงออกในรูปการตัดสินใจในการกำหนดวิถีชีวิตของคนอย่างเป็นตัวของตัวเอง”^๖

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมว่า “เป็นการเกี่ยวข้องกับด้านจิตใจและ
อารมณ์ (Mental and Emotional Involvement) ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม (Group Situation)
ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าว เป็นเหตุเร้าใจให้การทำงาน (Contribution) บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น
กับทั้งทำให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย”^๗

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชน
ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และการร่วมมือรับผิดชอบ
ในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวประชาชนเอง”^๘

ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์ กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนว่า “เป็นกระบวนการดำเนินงาน
รวมพลังประชาชนกับองค์กรของรัฐ หรือองค์กรเอกชน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหา
ของชุมชน โดยยึดหลักการว่า สมาชิกในชุมชนนั้น ๆ จะต้องร่วมมือกันวางแผน และการปฏิบัติงาน
เพื่อสนองความต้องการหรือแก้ปัญหของประชาชนในชุมชน”^๙

จากความเห็นดังกล่าวข้างต้นพอจะสรุปความหมายของการมีส่วนร่วมได้ว่า เป็นความพยายาม
ร่วมกันของบุคคลที่เกี่ยวข้องที่เห็นพ้องต้องกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยการรวมพลังความพยายาม และ

^๔ อารณพันธ์ จันทรัสว่าง, “คำบรรยายลักษณะวิชาทฤษฎีและการพัฒนาชุมชน”, กรุงเทพมหานคร :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๒, (อิตสำเนา).

^๖ สุพจน์ พิสุทธิวงศ์, “การศึกษาการมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาหมอกควันของผู้นำชุมชนในเขต
จังหวัดนครปฐม”, วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล), ๒๕๓๕,
หน้า ๑๖.

^๗ นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์, กลวิธี แนวทาง วิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา
ชุมชน, อ่างแก้ว, หน้า ๑๘๓.

^๘ ยุวัฒน์ วุฒิเมธี, หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท, (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด
นิติบุคคลไทยอนุเคราะห์ไทย, ๒๕๔๖), หน้า ๑๓๕.

^๙ ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์, “การมีส่วนร่วมของประชาชน”, วารสารพัฒนาชุมชน ๒, ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๕
(กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑) : ๒๔-๒๕.

ทรัพยากรใด ๆ ที่เห็นควรนำมาใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่เขาได้ตั้งเอาไว้ ซึ่งผู้มีส่วนร่วมได้ริเริ่ม และลงมือกระทำตามความคิด และจิตวิญญาณของตนเอง รวมทั้งเป็นกระบวนการการกระทำที่เขาสามารถควบคุมได้ หากการมีส่วนร่วมเป็นเพียงการเอาคนมาร่วมกระทำกิจกรรมบางอย่างตามความคิด หรือการวางแผนของผู้อื่น และควบคุมโดยผู้อื่นนั้น ไม่ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

๒.๑.๒ แนวคิดการมีส่วนร่วม

สากล สติวิทยานันท์ ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการในการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ ๓ ประการคือ

๑. มีความสนใจและห่วงกังวลร่วมกันของแต่ละบุคคลซึ่งกลายเป็นความกังวลของส่วนรวม

๒. ความเดือดร้อนหรือความไม่พึงพอใจร่วมกันที่มีต่อสถานการณ์ในขณะนั้น ซึ่งผลักดันให้เกิดการลงมือกระทำร่วมกัน

๓. การตกลงใจจะร่วมกันของกลุ่ม หมายรวมถึงการตัดสินใจร่วมกันในการที่จะทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งตามที่กลุ่มพึงปรารถนา^{๑๑}

สุจินต์ ดาววีระกุล เห็นว่าการมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการกระทำที่ประชาชนมีความสมัครใจเข้ามามีส่วนในการกำหนดการเปลี่ยนแปลงเพื่อตัวประชาชนเอง โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจและมีส่วนดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์^{๑๒}

กุลจันทร์ ปรียากร ที่เน้นการที่บุคคล กลุ่มคนหรือองค์กรประชาชนได้อาสาเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การดำเนินการ และยังเกี่ยวข้องถึงการมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ และการประเมินผลโครงการพัฒนาด้วยความสมัครใจ^{๑๓}

เสถียร เหลืองอร่าม ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วม คือ การที่ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับกลุ่มด้วยจิตใจมีส่วนในการสนับสนุน ริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่ม และรับผิดชอบในกิจกรรมของกลุ่ม ตามคำนิยามนี้ การเข้ามามีส่วนร่วมด้วยแนวคิด ๓ ประการ คือ

๑. การเข้ามามีส่วนร่วมเป็นวิธีการที่ผู้ปฏิบัติงานเข้าเกี่ยวข้องด้วยจิตใจ จึงเป็นเรื่องทางจิตวิทยา ยิ่งกว่ากายภาพ

^{๑๑}สากล สติวิทยานันท์, ภูมิศาสตร์ชนบท, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๒) หน้า ๒๖.

^{๑๒}สุจินต์ ดาววีระกุล, “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาหมู่บ้านกรณีศึกษาเฉพาะหมู่บ้านชนะเลิศ การประกวดดีเด่นระดับจังหวัด ประจำปี ๒๕๓๕”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), ๒๕๓๖, หน้า ๔๕.

^{๑๓}กุลจันทร์ ปรียากร, ทฤษฎีแนวคิดและกลยุทธ์เกี่ยวกับการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๓๕), หน้า ๑๗.

๒. การเข้ามีส่วนร่วมกระตุ้นผู้ปฏิบัติให้มีส่วนออกกำลังปัญญา และกำลังความคิดในการสร้างสรรค์เพื่อบรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์กร หรือสถาบัน โดยนัยนี้การเข้ามีส่วนร่วมจึงแตกต่างจากการให้ความยินยอม การให้ความยินยอมนั้นเพียงแต่ใช้แนวความคิดของผู้บริหาร เพื่อขอความเห็นชอบของกลุ่ม ผู้ให้ความยินยอมมิได้มีส่วนให้แนวความเห็นชอบเท่านั้น

๓. การมีส่วนร่วมสนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนรับผิดชอบในกิจกรรมขององค์กรหรือสถาบัน โดยที่ฝ่ายปฏิบัติงานมีส่วนริเริ่มและสร้างสรรค์ จึงมีความต้องการให้เห็นว่าการดำเนินงานตามแนวความคิดของตนนั้นบรรลุความสำเร็จ โดยนัยนี้ฝ่ายปฏิบัติงานจึงมีส่วนรับผิดชอบในกิจกรรมขององค์กร เมื่อผู้ปฏิบัติงานเริ่มมีส่วนรับผิดชอบยิ่งสนใจต้องทำงาน โดยร่วมมือกันเป็นกลุ่มก้อนจะทำคนเดียวไม่ได้^{๑๑}

อภิน รพีพัฒน์ ได้แบ่งลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น ๔ ลักษณะด้วยกัน คือ

๑. ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา
๒. ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา
๓. ชาวบ้านมีส่วนร่วมกิจกรรม โครงการ
๔. ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงาน^{๑๒}

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ ได้สรุปหลักการ และแนวทางการพัฒนาให้ประชาชนมีส่วนร่วม สรุปได้ว่า

๑. ต้องยึดหลักความต้องการ และปัญหาของประชาชนเป็นจุดเริ่มต้นของกิจกรรม
๒. กิจกรรมต้องดำเนินการในรูปกลุ่มเพื่อสร้างพลังกลุ่มในการรับผิดชอบร่วมกัน
๓. ให้คำนึงถึงขีดความสามารถของประชาชน และปลูกฝังให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ
๔. กิจกรรมที่ต้องสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ทรัพยากร วัฒนธรรมของชุมชน
๕. การเริ่มต้นควรอาศัยผู้นำชุมชนที่ชาวบ้านเคารพนับถือ
๖. ขั้นตอนการดำเนินงานต่าง ๆ ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้น

สำหรับการมีส่วนร่วมของบุคคลในกิจกรรมต่าง ๆ นั้น อาจมีส่วนร่วมในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งที่ก็ได้ นักวิชาการ ได้แบ่งขั้นตอน หรือขั้นตอนต่าง ๆ ของกิจกรรมไว้แตกต่างกันออกไป กล่าวคือ

ในรูปแบบของการมีส่วนร่วม ได้แบ่งไว้เป็น ๕ รูปแบบ ดังนี้

๑. เป็นสมาชิก (Membership)

^{๑๑}เสถียร เหลืองอร่าม, มนุษย์สัมพันธ์ในองค์กร, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๒๖), หน้า ๑๓๕.

^{๑๒}อภิน รพีพัฒน์, การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย, (กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภณการพิมพ์, ๒๕๒๗), หน้า ๑๑๑.

๒. เป็นสมาชิกผู้เข้าร่วมประชุม (Attendance at Meeting)
๓. เป็นสมาชิกผู้บริจาค (Financial Contribution)
๔. เป็นกรรมการ (Membership on Committees)
๕. เป็นผู้นำหรือประธาน (Position of Leadership)

นอกจากนี้ ได้แบ่งแบบของผู้มีส่วนร่วม (Type of Participants) ออกเป็น ๓ แบบ คือ

๑. ผู้กระทำ (Actor)
๒. ผู้รับผลการกระทำ (Recipient)
๓. สาธารณชนทั่วไป (Public) ^{๑๕}

ทวิทอง หงส์วัฒน์ ได้กำหนดช่วงจังหวะ และแบ่งระยะการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนไว้
ดังนี้

๑. ค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไข
๒. การตัดสินใจเลือกแนวทาง และวางแผนพัฒนาแก้ไขปัญหา
๓. การปฏิบัติงานในกิจกรรมพัฒนาตามแผน
๔. การประเมินผลกิจกรรมพัฒนา ^{๑๖}

จากแนวคิดดังกล่าวจะเน้นที่การมีส่วนร่วมอันเนื่องจากการมีสถานการณ์เป็นตัวควบคุมและผลักดันให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมขึ้น การเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการอนุรักษ์ป่าไม้ อาจมีบทบาทที่แตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมของบุคคลและชุมชน

กรณีกา ชมดี ได้จำแนกรูปแบบการมีส่วนร่วมออกเป็น ๑๐ รูปแบบดังนี้

๑. การมีส่วนร่วมในการประชุม ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีบทบาทในการเข้าร่วมประชุม วางแผนและหารือเพื่อการดำเนินกิจกรรมให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
๒. การมีส่วนร่วมในการออกเงิน เป็นการระดมทรัพยากรเพื่อการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

^{๑๕}พิบูลย์ ไชยคุณ, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าแควระบบ-สี่ัค : ศึกษาเฉพาะกรณี โครงการปรับปรุงป่าสงวนแห่งชาติป่าแควระบบสี่ัค (๑), (๒)”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), ๒๕๕๕, หน้า ๑๕.

^{๑๖}ทวิทอง หงส์วัฒน์, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๒๗), หน้า ๑๐๗.

๓. การมีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการ หมายถึงการมีบทบาทในการเป็นตัวแทนของสมาชิกกลุ่มเพื่อเข้าไปมีบทบาทในการตัดสินใจและสะท้อนความต้องการของชุมชน

๔. การมีส่วนร่วมในการเป็นผู้นำ เป็นการคัดสรรผู้นำของชุมชนเพื่อให้มีบทบาทในการนำกลุ่ม การเจรจาต่อรองกับกลุ่มต่าง ๆ

๕. การมีส่วนร่วมในการสัมภาษณ์ เป็นขั้นตอนที่ประชาชนจะได้มีบทบาทในการสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลประกอบการตัดสินใจ

๖. การมีส่วนร่วมในการเป็นผู้ชักชวน หมายถึงการโน้มน้าวใจหรือการพุดจูงใจให้บุคคลอื่นคล้อยตามที่ผู้ชักชวนต้องการ อาจเป็นการชักชวนให้เกิดแนวร่วมในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม

๗. การมีส่วนร่วมในการเป็นผู้บริโภค หมายถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมในฐานะของการเป็นผู้บริโภคสินค้า การเข้าไปใช้ประโยชน์จากกิจกรรมที่กลุ่มได้จัดทำขึ้น

๘. การมีส่วนร่วมในการเป็นผู้ริเริ่ม หรือผู้เริ่ม หมายถึง การที่ประชาชนเข้าไปแสดงความคิดเห็นในการริเริ่มแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมของกลุ่ม และยังเป็นผู้นำแนวคิดต่าง ๆ ของกลุ่มมาทดลองปฏิบัติเปรียบเสมือนกับการจัดทำโครงการนำร่องขึ้นมาเพื่อทดสอบแนวคิดดังกล่าว ซึ่งจะมีผลต่อการนำไปขยายผลต่อไป

๙. การมีส่วนร่วมในการเป็นผู้ใช้แรงงานหรือเป็นลูกจ้าง ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมในการออกแรงเพื่อดำเนินกิจกรรมให้บรรลุความสำเร็จตามที่ตั้งเป้าไว้

๑๐. การมีส่วนร่วมในการออกวัสดุอุปกรณ์ ในบางสถานการณ์ประชาชนอาจไม่อยู่ในฐานะของการมีส่วนร่วมในการริเริ่ม ประชุมวางแผน หรือการระดมเงินได้ แต่ก็สามารถมีส่วนร่วมในฐานะของการเป็นผู้ออกวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม โดยมากจะเป็นวัสดุอุปกรณ์ที่สามารถจัดหาได้ในท้องถิ่น^{๑๖}

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น การมีส่วนร่วมของประชาชน จึงเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนในสังคมนั้น ๆ ได้มีการพัฒนาศักยภาพ ความสามารถ ตลอดจนการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน และของตนในการพัฒนาหรือดำเนินการเรื่องต่าง ๆ ที่เป็นปัญหาอันมีผลกระทบต่อตนเอง ชุมชน และสังคม โดยการมีส่วนร่วมตั้งแต่การศึกษา การเรียนรู้ปัญหา การคิดหาวิธีการแก้ไขปัญหา การตัดสินใจและการวางแผนการเข้าร่วมปฏิบัติในกิจกรรม และโครงการต่าง ๆ การติดตาม และการประเมินผล รวมทั้งการร่วมรับผิดชอบงานทั้งระบบอย่างครบวงจร มีรูปแบบการดำเนินการ ดังนี้

^{๑๖}กรรณิกา ชมดี, “การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ: ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการสารภี ตำบลท่าช้าง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), ๒๕๒๔, หน้า ๒๘.

๑. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
๒. การมีส่วนร่วมในการวางแผน
๓. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ
๔. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
๕. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ซึ่งวิธีการ และรูปแบบดังกล่าวข้างต้น เพื่อเป็นกรอบการศึกษาการมีส่วนร่วม และปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้นั้นเอง โดยระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน สรุปได้ว่ากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนหรือชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนในกระบวนการริเริ่ม การวางแผน และดำเนินการ รวมถึงการปฏิบัติกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับประชาคม

๒.๒.๑ ประวัติความเป็นมา

เทลดอท พาร์สัน ได้สะท้อนการเกิดประชาคมในยุโรปว่าเกิดจากการขัดแย้งระหว่างกษัตริย์และขุนนาง และเป็นจุดที่ทำให้เกิดประชาคม และทำให้ปัจเจกชนสามารถรวมตัวกันแก้ปัญหาของตน ในศตวรรษที่ ๑๘-๑๙ ส่วนในสหรัฐอเมริกาประชาคมเกิดขึ้นจากการอพยพจากยุโรป เพราะต้องการหลีกเลี่ยงจากศาสนาอาชอลิก เพื่อความเป็นอิสระ และเพื่อจะก่อตั้งรกรากในที่ใหม่ โดยจะต้องร่วมมือซึ่งกันและกัน เพื่อความปลอดภัย และการดำรงชีวิตที่มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางศาสนา และเชื้อชาติให้เป็นอุปสรรคของการรวมกลุ่ม ยิ่งไปกว่านั้นการร่วมมือกันเป็นกลุ่มทำให้เกิดผลดีทางธุรกิจของกลุ่ม ดังนั้นประชาคมในสหรัฐอเมริกาเกิดจากการที่ปัจเจกบุคคลที่ย้ายถิ่นฐานจากยุโรป ไปตั้งรกรากในที่ใหม่ และมีการยอมรับประโยชน์ของการเกิดความร่วมมือภายใต้แนวคิดของสัญญาประชาคมและหลักของการมีสิทธิของพลเมือง (Citizenship) ในสังคมสหรัฐอเมริกา โดยสรุปประชาคมในสหรัฐอเมริกาเป็น เครื่องหมายที่สลับซับซ้อนที่เกิดจากปัจเจกชนที่เป็นสมาชิกของกลุ่มแตกต่างที่มีตำแหน่ง และบทบาทหลากหลายมาด้วยความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยตระหนักในความแตกต่างแต่ก็เห็นประโยชน์ของการผนึกประสานเพื่อผลประโยชน์สาธารณะร่วมกันดังนั้น

“ความเป็นพลเมือง” (Citizenship) จึงยึดโยงด้วยผลประโยชน์สาธารณะ ที่ไม่ติดขัดกับเชื้อชาติศาสนา หรือศักดิ์นา โดยกำเนิด อันเป็นสาระสำคัญของการปกครองประเทศตามระบอบเสรีประชาธิปไตย^{๑๔}

สำหรับสังคมไทยในทางประวัติศาสตร์ก่อนการพัฒนาของระบบราชการไทย และแนวทางการพัฒนาประเทศระหว่างก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ เป็นต้นมา ราชการส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาค ยังไม่ได้จัดให้มีการให้บริการจากส่วนกลางไปยังชุมชนต่าง ๆ ของประเทศประชาชนในชนบทของภาคต่าง ๆ จึงได้มีการร่วมมือและสร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่น ในภาคเหนือระบบเครือญาติร่วมศึเดียวกัน ซึ่งใช้คำว่า “สังคมนาติ” ระบบเครือข่ายชุมชนระหว่างหมู่บ้าน ในภาคอีสานจะมีการตัดสินใจของชุมชน การเคลื่อนย้ายไปตั้งถิ่นก็จะไปกันเป็นหมู่บ้านผู้อาวุโสของหมู่บ้านที่ได้รับความเคารพนับถือซึ่งมักจะอยู่ในตระกูลหลักของชุมชนจะเรียกกันว่า “เจ้าโคตร” นอกจากนี้ยังมีปัญญาชนผู้ทรงภูมิหรือปราชญ์ชาวบ้าน ซึ่งเรียกกันว่า จ้าบ้าน มีหมอสุนไพร หมอแคน หมอส่อง หรือหมอผีฟ้า ในภาคอีสานผู้นำชาวบ้านมีสองแบบ คือ เป็นผู้นำที่เป็นผู้อาวุโสของระบบเครือญาติ และผู้ที่มีภูมิปัญญา มีความสามารถพิเศษเฉพาะตัวนอกจากนั้นยังมีชาวบ้านที่ชาวอีสานเรียกว่า พญานาคราชที่เป็นผีฟ้า การทำบุญบั้งไฟและรำผีฟ้าก็เพื่อติดต่อขอความช่วยเหลือจากผีฟ้า ในภาคใต้ชาวบ้านได้สร้างหรือสานความสัมพันธ์ภายในชุมชนมีการพึ่งพาอาศัย ซึ่งจะได้ยินจากคำว่า “ออกปาก” และ “กินวาน” และ “การขอมือ” ก็เท่ากับ “การลงแขก” ในภาคกลางนั่นเอง ประชาชนในภาคใต้ได้ร่วมมือกันในการสร้างเครือข่ายองค์กรชุมชนที่เข้มแข็ง เช่น กลุ่มยางพารา เป็นต้น

ทั้งหมดที่เสนอมานี้ข้างต้น เพื่อจะสะท้อนภาพในอดีตที่สังคมไทยมีระบบประชาคมนอยู่แล้ว และเมื่อมีระบบราชการที่มีประสิทธิภาพภายใต้แผนพัฒนาชนบท ดังที่ได้ทราบแล้วตามแผนพัฒนาของสี่กระทรวงหลักคือ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทำให้เกิดการพัฒนารวมกัน ซึ่งเป็นที่มาของการผนวกประสานสังคมนานาชาติเข้าเป็นส่วนหนึ่งของระบบบริการ จากราชการบริหารส่วนภูมิภาค เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมจากชุมชนด้วยวิธีการจัดตั้งกลุ่มประชาชนเป็นตัวแทนของชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ ตามหน่วยราชการที่มีเจ้าหน้าที่ในตำบลหมู่บ้าน เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มอาชีพ กลุ่มยุวเกษตรกร และอื่นอีกมากมาย ดังนั้นในปัจจุบันจึงมีกลุ่มราษฎรในหมู่บ้านหลายกลุ่มทำหน้าที่ ทั้งเป็นผู้แทนที่จะร่วมทำงานและประสานงานกับราชการต่าง ๆ ถ้าจะพิจารณาจากมุมมองนี้จะเห็นว่าประชาชนหลากหลายในชุมชน ดังนั้นจะเห็นได้ว่ารัฐได้ใช้ทั้งงบประมาณ

^{๑๔}Talcott Parsons, *The System of Modern Societies*, อังโน, กำธร เอมสถิต, “บทบาทของประชาคมนหมู่บ้าน / ตำบลที่มีต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพตติกรรมศึกษา : อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา”, วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), ๒๕๔๘, หน้า ๕.

และกำลังของระบบราชการตั้งกลุ่มขนาดต่าง ๆ เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์ อาสาสมัครยูวเกษตรกร เป็นส่วนขยายของระบบราชการ และเป็นจุดเชื่อมต่อกับการปกครองพัฒนาในระบบราชการส่วนภูมิภาค ที่อาจจะเป็นฐานที่มีส่วนที่จะเกิดประชามเป็นชนบทโดยทั่วไป

การพัฒนาประเทศ ตามยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๔๔) มุ่งเน้นเสริมสร้างการมีส่วนร่วมและกระบวนการประชาคมในระดับต่าง ๆ ให้ทุกฝ่ายเกิดความร่วมแรงร่วมใจในการแก้ไขปัญหาวิกฤตและฟื้นฟูการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของประเทศ

การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมและกระบวนการประชาคมถือได้ว่าเป็นหลักสำคัญของหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) และเพื่อเป็นการสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ ให้มีความต่อเนื่อง โดยเฉพาะในด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙) จึงเป็นแผนที่เน้นการสร้าง ความเข้มแข็งของชุมชน และประชาคมในแถบชนาเมืองเป็นสำคัญ โดยเน้นการสร้างกระบวนการเรียนรู้ ให้คนในชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ ด้วยการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน ค้นหาศักยภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ควบคู่กับการพัฒนากระบวนการชุมชน โดยผลักดันให้เกิดการรวมตัวของชุมชน มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สนับสนุนกระบวนการสหกรณ์ที่เน้นหลักการช่วยเหลือตนเอง และช่วยเหลือ ชึ่งกันและกัน รวมทั้งการส่งเสริมบทบาทของชุมชนและประชาคมให้สามารถร่วมบริหาร จัดการท้องถิ่น ตามความต้องการของชุมชน^{๑๑}

๒.๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับประชาคม

กระแสการมีส่วนร่วมของประชาชนในทางการเมือง อันเป็นบริบทหนึ่งของมโนทัศน์ การปฏิรูป การเมืองไทยที่ถูกจุดประกายอย่างต่อเนื่องนับจากภายหลังเหตุการณ์เดือนพฤษภาคม ๒๕๓๕ โดยเฉพาะ ภายหลังการมีรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันที่ได้ชื่อว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน ได้ถูกนำไปผนวก เข้ากับแนวคิดเรื่องการปกครองตนเองของประชาชนในท้องถิ่นและการปกครองท้องถิ่น ที่นับเป็นการ ปกครองซึ่งใกล้ชิดกับชาวบ้านระดับรากหญ้า และมีความปรารถนาอยู่เดิมที่จะสรรสร้างกระบวนการ ปกครองตนเองให้เข้มแข็ง อันส่งผลไม่น้อยต่อความเติบโตในกระบวนการประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) ของไทย

^{๑๑}สาธิตาแสงจันทร์, “การประเมินผลโครงการประชาคมหมู่บ้าน ต่อด้านยาเสพติดภายใต้ยุทธศาสตร์ “พลังแผ่นดิน”: ศึกษากรณี อําเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), ๒๕๔๖, หน้า ๗.

๑) ความหมายของประชาคม

กระทรวงมหาดไทย ในหนังสือเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับประชาคมเรื่อง “๒๑ คำถามเกี่ยวกับประชาคม” ประชาคมหมายความว่า “การรวมตัวกันของสมาชิกในชุมชน เพื่อร่วมกันกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนด้วยตนเองเช่น การแก้ไขปัญหาชุมชน การวางแผนพัฒนาชุมชน การกำหนดข้อตกลงร่วมกัน โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีวัตถุประสงค์หรือสนใจในเรื่องเดียวกัน เป็นการรวมตัวกันตามสถานการณ์หรือสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น โดยไม่มีใครสั่ง สมาชิกที่มารวมตัวกันมีส่วนร่วมช่วยกันคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการและร่วมรับผิดชอบอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกันภายใต้ขอบเขตของกฎหมายและศีลธรรมอันดีของสังคม ทำให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน มีความรัก ความเอื้ออาทร ผูกพันต่อกันด้วยความรู้สึกสำนึกในความเป็นเจ้าของของชุมชน โดยคำว่าประชาคมนี้ นักวิชาการหรือผู้รู้บางท่านอาจเรียกว่าเป็น “ประชาสังคม” ซึ่งเป็นความหมายที่คล้ายคลึงกัน”^{๒๐}

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๖ ประชาคม หมายถึง การรวมตัวกันของชุมชน องค์กรของรัฐ เอกชนและประชาชน เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาหรือกระทำการบางอย่างให้บรรลุวัตถุประสงค์ ภายใต้ระบบการจัดการที่มีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย ซึ่งการจัดองค์กรให้เป็นไปตามที่ทางราชการกำหนด ส่วนประชาคมตำบลนั้น หมายความว่า ประชาคมระดับท้องถิ่นสำหรับเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

๒) แนวคิดประชาคมไทย

แนวคิดเรื่องประชาคมที่เกิดขึ้นประเทศไทยนั้น อาจกล่าวได้ว่า เป็นแนวคิดกระแสรองของการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นที่เติบโตพัฒนามาจากเป้าประสงค์สำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยเฉพาะนับแต่ฉบับที่ ๘ เป็นต้นมา ที่มุ่งหมายให้การพัฒนาภายใต้บริบททางสังคม และเศรษฐกิจ โดยให้อยู่บนรากฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนจากทุกภาคส่วนของสังคม โดยนัยนี้ประชาคมในแง่นี้ จึงมิได้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หากแต่เกิดขึ้นมาจากการก่อรูปโดยกระบวนการจัดตั้งของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม อันเป็นผลสืบเนื่องให้หน่วยงานภาครัฐดำเนินการขับเคลื่อนประชาคมต่อ โดยมุ่งหมายให้ประชาคมเป็นเวทีกลางที่เป็นจุดเริ่มต้นของการเสนอปัญหา ความต้องการ ตลอดจนแนวทางการแก้ไขปัญหาาร่วมกันของประชาชนในชุมชน ซึ่งก็จะถูกผลักดันหรือส่งผ่านไปให้หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ทั้งในระดับท้องถิ่นที่ใกล้ชิดตัวอันได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการบริหารส่วนภูมิภาคหรือส่วนกลางที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง อย่างไรก็ตาม มิใช่ว่าในสังคมไทยจะมีเพียงประชาคมที่เกิดจากการจัดตั้งของรัฐเท่านั้น หากแต่ประชาคมโดยธรรมชาติแล้ว

^{๒๐} กระทรวงมหาดไทย, “๒๑ คำถามเกี่ยวกับประชาคม”, กรุงเทพมหานคร : กระทรวงมหาดไทย, ๒๕๔๑, (อัดสำเนา).

อันเกิดจากการรวมตัวกันของชาวบ้านเฉพาะกลุ่ม เฉพาะส่วนในสังคมไทยก็มีให้เห็นอยู่ไม่น้อยที่ดำรงอยู่ และดำเนินกิจกรรมบนพื้นฐานผลประโยชน์หรือทัศนคติต่อการแก้ไขปัญหาในทำนองเดียวกัน เช่น กลุ่มแม่บ้านทอผ้า กลุ่มหัตถกรรมและประกอบอาชีพเสริม

พีรพล ไตรทศาวิทย์ อธิบายไว้ว่า “ประชาคม ในประเทศไทยที่เกิดขึ้นเอง โดยธรรมชาติก็มีอยู่บ้างแล้ว โดยการรวมตัวกันเองของบรรดาผู้นำชุมชน กลุ่มหัวหน้า และกลุ่มอาชีพที่มีอยู่ใน ชุมชน ซึ่งได้รับการยอมรับในระดับหนึ่งและการกระจัดกระจายอยู่ในพื้นที่ทั่วประเทศ โดยจัดให้มี เวทีกลางของประชาคมเพื่อเป็นจุดเริ่มและแรงกระตุ้น และอำนวยความสะดวก ให้ประชาชนได้มีโอกาสพบปะกัน เพื่อร่วมเสนอปัญหาและความต้องการ ตลอดจนแนวทางแก้ไข ซึ่งบางส่วนอาจร่วมมือกันช่วยตัวเองได้ ที่เหลือก็เสนอให้ส่วนราชการรับไปดำเนินการแก้ไข และในปัจจุบันหมู่บ้าน ตำบลต่าง ๆ จะมีกลุ่มที่ทางราชการจัดตั้งเป็นกลุ่มย่อย ๆ อยู่แล้ว หลายกลุ่ม อาทิเช่น กลุ่มยุทธศาสตร์ กลุ่มแม่บ้าน อสม. ฯลฯ โดยแต่ละกลุ่มจะมาช่วยกันคิด และแก้ไขปัญหาสำคัญของพื้นที่นั้นได้ เช่น ปัญหาสุขภาพจิต ปัญหาสังคม ภัยพิบัติ เป็นต้น อันมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเวทีกลางสำหรับการแสดงความคิดเห็นจากทุกฝ่าย เพื่อหาแนวทางการแก้ไข ปัญหาส่วนรวม”^{๒๐}

ประชาคมตำบลและประชาคมหมู่บ้าน ได้รับการกระตุ้น จัดตั้งใหม่ขึ้นมาบ้าง ภายหลังจากสภาพล้มลุกคลุกคลานของประชาคมระดับรากหญ้าจำนวนไม่น้อย ซึ่งได้รับผลพวงจากแนวทางการพัฒนาที่หยิบยื่นให้ฝ่ายเดียวของหน่วยงานภาครัฐ อันทำให้ประชาคมถูกปลุกกระเสี้ยนมาอีกครั้งหนึ่ง เมื่อสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้เริ่มดำเนินการจัดทำแผนแม่บทในการพัฒนาประเทศ หรือแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙) ตั้งแต่ช่วงกลางปี พ.ศ. ๒๕๔๓ เป็นต้นมา ในคาบเวลาหนึ่งปีเดียวกันดังกล่าว จังหวัดและอำเภอแต่ละท้องที่ได้รับการประสานให้จัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนาอำเภอระยะ ๕ ปี เพื่อให้สอดคล้องกับกรอบการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติ โดยมุ่งเน้นให้ประชาคมหมู่บ้านประชาคมตำบล เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานจัดทำแผน เริ่มต้นจากระดับหมู่บ้าน ที่จะต้องมีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการแล้วนำไปสู่กระบวนการประชาคมในระดับตำบลลงจบจนถึงกระบวนการในระดับอำเภอของแผนพัฒนาอำเภอ ภายใต้การทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง ให้คำแนะนำ ปรึกษาหารือ และเป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ของแต่ละอำเภอ^{๒๑} การจัดตั้งประชาคมตำบล ประชาคมหมู่บ้าน

^{๒๐}พีรพล ไตรทศาวิทย์, การปกครองท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : ชัยศิริการพิมพ์, ๒๕๔๒) หน้า ๒๑.

^{๒๑}กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, “คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น”, กรุงเทพมหานคร : ชุมชนสหกรณ์แห่งประเทศไทย, ๒๕๔๖, (อัดสำเนา).

ที่เป็นทางการ จึงนับเป็นความพยายามและการดำเนินการของภาคราชการสำคัญอีกคราวหนึ่ง ที่เป็นผลมาจากการจัดทำแผนพัฒนาอำเภอเมื่อช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๓

พิทยา สุนทรวิภาต กล่าวเกี่ยวกับประชามไม่ว่า “การเกิดขึ้นของประชามไม่นั้น เป็นนโยบายของกรมการปกครองที่มอบหมายให้อำเภอเป็นผู้กระตุ้นให้เกิดประชามไม์ ตั้งแต่ประมาณปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ในลักษณะของการจัดตั้งภายใต้ฐานคิดว่าสังคมไทยสังคมไทยเป็นสังคมพุทธศาสนา รักความสงบและชอบการอยู่อย่างอิสระ ประชาคมจึงเป็นกระบวนการดำเนินงานภายใต้ความรับผิดชอบของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ที่มีข้าราชการในสังกัดกรมการปกครองที่เกี่ยวข้อง และมีบทบาทหน้าที่เป็นผู้ประสานงานของประชามไม์ระดับต่าง ๆ บทบาทหน้าที่ดังกล่าว ได้แก่ การชี้แจงให้ประชามไม์เห็นความสำคัญ วัตถุประสงค์ และประโยชน์ของการมีประชามไม์ในระดับต่าง ๆ การจัดประชุมประชามไม์โดยการวางแผนการประชุม ประสานงานการเลือกสมาชิกประชามไม์ การทำหน้าที่เลขานุการ ตลอดจนการทำความเข้าใจในบทบาทของกระบวนการและฝ่ายต่าง ๆ ที่ต้องเกี่ยวข้องกับประชามไม์ รวมถึงการดำเนินงานจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการ มีข้อสังเกตที่น่าสนใจอยู่ประการหนึ่งว่า หากไม่พิจารณาว่าการดำเนินบทบาทดังกล่าวเป็นความครอบงำของระบบราชการที่มีต่อชาวบ้านในกระบวนการที่ควรปล่อยให้ชาวบ้านว่ากันเองแล้ว การกำหนดประเด็นและให้ชาวบ้านเสนอปัญหาและความต้องการดังที่ปรากฏในเอกสารประกอบ การจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ ๕ ปี ดังข้างต้น อาจมีนัยสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการที่คนและมุมมองของทางภาคราชการที่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินบทบาทของสมาชิกประชามไม์ที่เป็นไป โดยประชามไม์ และเพื่อประชามไม์ อันเป็นหลักการสำคัญของความเป็นประชามไม์ โดยทำงานควบคู่ไปกับบทบาทในเชิงการสนับสนุน และส่งเสริมความเข้มแข็งของกระบวนการประชามไม์ของภาครัฐ”^{๒๖}

อย่างไรก็ตาม แผนพัฒนาอำเภอ ที่บูรณาการต่อเนื่องไปเป็นแผนพัฒนาจังหวัดตามกรอบแผนแม่บทแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่กล่าวไปแล้ว ก็ถือว่าเป็นพัฒนาการก้าวสำคัญของการดึงชาวบ้านมารวมกลุ่มเป็นประชามไม์ แม้จะเป็นไปโดยการกำกับบทบาทของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ก็น่าจะดีกว่าการไม่ริเริ่มอะไรขึ้นมาเสียเลย

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา บทบาทของกลุ่มประชามไม์ที่มีภาคราชการช่วยสนับสนุนการดำเนินกิจกรรม ภายใต้เป้าประสงค์และกรอบแนวทางที่หน่วยงานภาคราชการส่งเสริมทั้งในแง่การสร้างรายได้ ส่งเสริมอาชีพ รวมถึงลดจนถึงการเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน ดูจะมีความยาวนานของการจัดตั้ง และเข้มแข็งมากกว่าที่จะปล่อยให้ชาวบ้าน “ว่ากันเอง” เชนิฎการลองผิดลองถูก ซึ่งนับหนึ่งแล้วก็มีผู้

^{๒๖}พิทยา สุนทรวิภาต, “องค์การบริหารส่วนตำบลกับประชามไม์”, วารสารดำรงราชานุภาพ, ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑๒ (กรกฎาคม-กันยายน ๒๕๔๗) : ๖๐.

จะทันใจหน่วยงานซึ่งทำหน้าที่และมีบทบาทหลักในการพัฒนาชุมชนเท่าใดนัก ตัวอย่างของการดำเนินงานโดยภาครัฐในลักษณะนี้ได้แก่ การดำเนินงานเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อเผชิญปัญหาวิกฤต (CERCAP) ของจังหวัดน่านรื่อง ที่ใช้รูปแบบการดำเนินงานต่าง ๆ เช่น การจัดตั้ง “เวทีกลาง” เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ร่วมแสดงความคิดเห็นในพื้นที่รวม ๑๓ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครนายก จันทบุรี อุบลราชธานี เลย เชียงราย พิชณุโลก เพชรบุรี นครศรีธรรมราช ยะลา มหาสารคาม นครสวรรค์ พระนครศรีอยุธยา และภูเก็ต ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

โดยหลักการแล้ว ประชาคมตำบล/ประชาคมหมู่บ้าน นับเป็นผลผลิตของแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างกลุ่มการรวมตัวกันของบุคคลในชุมชน เพื่อดูแลปกครองตนเอง (Self-directed Team) เช่นเดียวกับ คณะกรรมการหมู่บ้าน ในด้านต่าง ๆ อันได้แก่ การดูแลปัญหาปากท้องชาวบ้าน การทำมาหากิน การส่งเสริมอาชีพ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงการควบคุมดูแลการปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น โดยมุ่งผลบั้นปลายให้เกิดประโยชน์แก่คนในชุมชนส่วนรวมเป็นด้านหลัก โดยเป็นไปภายใต้เงื่อนไขหรือเทคนิคกระบวนการจัดกิจกรรมระดมและแลกเปลี่ยนความรู้ในรูปแบบการจัดเวทีประชาคมตำบล/ประชาคมหมู่บ้าน ซึ่งเป็นรูปแบบการระดมความคิดและการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น ที่ยอมรับศักยภาพและความสามารถของชุมชนที่จะจัดการปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง ซึ่งได้รับการยอมรับนำไปปฏิบัติอย่างกว้างขวางแพร่หลาย โดยเฉพาะการริเริ่มของภาคราชการไทย ภายใต้ มโนทัศน์ “ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันจัดการ ร่วมกันลงทุน และร่วมกันรับประโยชน์” และอาศัยกระบวนการขับเคลื่อนหลายลักษณะ อาทิ กระบวนการค้นหาจุดอ่อนและจุดแข็งของชุมชนหมู่บ้าน กระบวนการแห่งการพัฒนาพลังสร้างสรรค์หรือ A.I.C. (Appreciation, Influence and Control) หรือ กระบวนการคิดค้นเพื่ออนาคต (Future Search Conference-F.S.C.)

โดยนัยที่ได้ยกมากล่าวข้างต้น ประชาคมตำบล/ประชาคมหมู่บ้าน จึงเป็นองค์การความร่วมมือในระดับรากหญ้า (Grass-root Cooperation) อันมีความสำคัญทั้งในเชิงเป็นผู้กำหนด ทิศทางการพัฒนา และแก้ไขปัญหาของชุมชน บนพื้นฐานของกระบวนการการมีส่วนร่วม ในทำนองนี้ หลักการประชาคมตำบล/ประชาคมหมู่บ้านจึงกลายเป็นหลักการสำคัญหนึ่งที่ได้รับการนำมาปรับใช้เพื่อเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน ในกระบวนการวิจัยและพัฒนาชุมชนมาช้านานนับได้หลายทศวรรษ

ในช่วงเวลาที่ผ่านมามีกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย จึงนับเป็นส่วนราชการหนึ่งที่สำคัญ นอกเหนือไปจากกรมการพัฒนาชุมชน ที่ได้ดำเนินบทบาทได้อบรมเสริมในด้านวิธีการกระตุ้นให้เกิดประชาคม โดยการเสนอกรอบองค์ประกอบประชาคม และการวางแผนพัฒนาอำเภอบนความต้องการของชาวบ้านผ่านระบบราชการบริหารส่วนภูมิภาค อันได้แก่นายอำเภอ และตัวแทน ข้าราชการหลายส่วนราชการในระดับอำเภอทั่วประเทศ เพื่อประโยชน์หลายทาง อาทิ การจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ ๕ ปี โดยการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ ซึ่งได้ กำหนดให้มีการจัดทำบัญชีความต้องการ

ของตำบล หมู่บ้าน ที่ได้จัดเรียงลำดับความสำคัญไว้แล้ว โดยประชาคมหมู่บ้าน ตำบล และได้จัดทำทำเนียบรายชื่อสมาชิกประชาคมหมู่บ้าน ตำบล รวบรวมไว้ ณ หมู่บ้าน ตำบลและอำเภอ เพื่อการใช้ประโยชน์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วย เป็นต้น

ตามเอกสารประกอบแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) ที่จัดทำโดยกรมการปกครองประชาคมตำบล มีองค์ประกอบกล่าวคือ ตัวแทนฝ่ายบริหาร คือนายกองจัดการบริหารส่วนตำบล (เดิมคือตำแหน่งประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล) และมีตัวแทนของประชาคมหมู่บ้าน หมู่บ้านละ ๑๐% แต่ไม่น้อยกว่า ๗ คน ซึ่ง ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน ๑ คน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ประชาคมหมู่บ้านละ ๒ คน และตัวแทนฝ่ายประชาชนที่ประชาคมหมู่บ้านคัดเลือก อีกอย่างน้อยประชาคมหมู่บ้านละ ๔ คน โดยที่ประธานและเลขานุการของประชาคมเลือกมาจากผู้แทนฝ่ายกลุ่มประชาชน

ประชาคมตำบล มีบทบาทหน้าที่หลายประการดังนี้

๑. ตรวจสอบปัญหาที่เกิดขึ้นในตำบล หมู่บ้าน
๒. นำปัญหาในหมู่บ้าน ตำบลไปหารือในที่ประชุม และรายงานให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบตรวจสอบเพื่อให้แก้ไขได้ทันที่
๓. เป็นองค์กรตรวจสอบการดำเนินงานตาม โครงการต่าง ๆ และรายงานอำเภอทราบ
๔. เป็นเวทีให้ความเห็น และหาแนวทางแก้ไข กับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสำคัญ ๆ เช่น นาุ้ง ยาเสพติด การตลาดของผลผลิตการเกษตร การท่องเที่ยว เป็นต้น
๕. ให้ประชาคมมีการประชุมอย่างสม่ำเสมอ ในระยะต้นประมาณ ๑-๒ เดือนต่อครั้ง
๖. คัดเลือกผู้แทนประชาคมไปร่วมเป็นประชาคมในระดับเหนือขึ้นไป เช่น การประชุมประชาคมอำเภอ เป็นต้น

ส่วนประชาคมหมู่บ้าน จะมีที่มาหลากหลายไปกว่าสมาชิกประชาคมตำบล โดยจำแนกองค์ประกอบได้เป็น ๒ ฝ่าย คือ ตัวแทนฝ่ายบริหาร ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในหมู่บ้าน และกรรมการหมู่บ้านอีก ๓ คน ส่วนตัวแทนฝ่ายกลุ่มประชาชน ประกอบด้วยบุคคลต่าง ๆ ดังที่ได้สรุปมานี้

๑. ผู้แทนกลุ่มอาชีพทุกกลุ่ม
๒. ผู้แทนกลุ่มเกษตรกร/เกษตรกรก้าวหน้า
๓. ปราชญ์หมู่บ้าน
๔. ผู้แทนกลุ่มแม่บ้าน
๕. พระที่ชาวบ้านศรัทธา
๖. ครู โรงเรียนในหมู่บ้าน ๑ คน

๑๖. อาสาสมัครสาธารณสุขหรือ อสม. ในหมู่บ้าน
๑๗. อาสาสมัครประชาสงเคราะห์
๑๘. สมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)
๑๙. สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีที่อยู่อาศัยในหมู่บ้าน
๒๐. ผู้แทนธุรกิจหมู่บ้าน
๒๑. องค์กรพัฒนาเอกชน เป็นต้น^{๒๔}

ส่วนจำนวนสมาชิกประชาคมหมู่บ้านนั้น เอกสารประกอบแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ ได้กำหนดแนวทางไว้ว่ามีจำนวนไม่เกิน ๕-๑๐% ของจำนวนประชากรในหมู่บ้าน และตำแหน่งประธาน และเลขานุการประชาคมหมู่บ้าน ให้เลือกจากตัวแทนกลุ่มฝ่ายประชาชน

บทบาทประชาคมหมู่บ้านนั้น สามารถสรุปได้โดยอาศัยกรอบบทบาทหน้าที่ของประชาคมหมู่บ้าน ตามที่ปรากฏในเอกสารประกอบแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙) ได้ดังนี้

๑. ตรวจสอบปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน ร่วมเสนอปัญหาของชุมชน
๒. ร่วมคิดสร้างรูปแบบและวิธีแก้ไขปัญหาของชุมชน นำปัญหาในหมู่บ้าน ตำบลไปหารือในที่ประชุมประชาคมหมู่บ้าน และรายงานให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบตรวจสอบเพื่อให้แก้ไขได้ทันที่
๓. ร่วมวางแผนหรือวางนโยบายเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาชุมชน เป็นเวทีกลางในการระดม และให้ความเห็น รวมถึงการหาแนวทางแก้ไขปัญหา หรือสะท้อนความต้องการแก้ไขปัญหามาตามแนวทางประชาคม ให้กับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในปัญหาสำคัญ ๆ
๔. ร่วมในการจัดหาบริการสาธารณะ เป็นองค์กรส่งเสริม และสนับสนุน การดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ
๕. ร่วมติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงาน ทำหน้าที่เป็นองค์กรตรวจสอบการดำเนินงานตามโครงการพัฒนา โดยรายงานให้องค์การบริหารส่วนตำบลหรืออำเภอทราบ^{๒๕}

ในแวดวงการพัฒนาชุมชนของประเทศไทย นักวิชาการผู้มีชื่อเสียงท่านหนึ่งคือนายแพทย์ประเวศ วะสี ราษฎรอาวุโส ได้กล่าวถึงเรื่องความเข้มแข็งของชุมชนและกรอบคิดระดับตำบลซึ่งเป็นกรอบที่เล็กที่สุดว่าเป็นพื้นฐานสำคัญของแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง อันเป็นพระราชดำรัสแห่งองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งได้พระราชทานให้แก่พสกนิกรชาวไทยในวาระความยุ่งยากทาง

^{๒๔} ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์, “กระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง ประชาคม ประชาสังคม”, ขอนแก่น : ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาการสาธารณสุขมูลฐาน, ๒๕๔๖, (อัคราณา).

^{๒๕} กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, “คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น”, อ่างแล้ว, (อัคราณา).

เศรษฐกิจของประเทศในช่วงปลายปี พ.ศ. ๒๕๔๐ โดยมีประชาคมตำบลเป็นยุทธศาสตร์สำคัญของเศรษฐกิจพอเพียง

หากพิจารณาถึงเป้าหมายปลายประสงค์และแนวทางการพัฒนาโครงสร้างส่วนล่างของสังคม จะเห็นได้ว่า แนวทางการพัฒนาที่สำคัญของชุมชนหรือประชาคมตามหลักการของความเป็นหน่วยการปกครองระดับท้องถิ่น (มีโครงสร้างปกครองส่วนท้องถิ่นตามรูปแบบ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล) มีจุดมุ่งหมายอยู่ที่การเป็นหน่วยเศรษฐกิจพึ่งตนเองและหน่วยการปกครองตนเองแบบบูรณาการที่มีความเข้มแข็ง โดยอาศัยหรืออยู่บนพื้นฐานความร่วมมือร่วมใจกันของบรรดาสมาชิกในชุมชน ในการพัฒนากิจกรรมในทุกมิติ ได้แก่ การพัฒนาชุมชน การพัฒนาการศึกษา การพัฒนาสิ่งแวดล้อม การพัฒนาอาชีพและส่งเสริมรายได้ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การพัฒนาความเข้มแข็งของประชาคม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว ก็อาจเกิดขึ้นได้ทั้งจากภายในคือชุมชนว่ากันเอง ก่อตั้งกันเองในลักษณะที่เป็นโครงการรวมตัวกันของชาวบ้านที่เป็นสมาชิกของชุมชนอย่างไม่เป็นทางการ และด้วยการสนับสนุนส่งเสริมให้มีการจัดตั้งประชาคมขึ้น โดยองค์กรภาครัฐ ดังที่ปรากฏในความสำเร็จที่ได้กล่าวไปแล้วเกี่ยวกับพัฒนาการของประชาคมตำบลไทย และตามที่ปรากฏในวิสัยทัศน์มหาดไทย พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๕๔ ว่าด้วยบทบาทภารกิจของกระทรวงมหาดไทยที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑. ส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งและมีศักยภาพในการให้บริการสาธารณะ และการบริหารการพัฒนาตามศักยภาพของท้องถิ่นอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐาน บนพื้นฐานของหลักการประชาธิปไตย โดยมีกลยุทธ์สำคัญในการส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมตัวกัน เพื่อให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขนาดใหญ่ เพื่อเสริมศักยภาพให้เข้มแข็งเพียงพอในการดำเนินกิจการสาธารณะ และพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีแนวทางการดำเนินงานสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง โดย

๑.๑) ส่งเสริมกระบวนการ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจวางแผนดำเนินงาน และติดตามผลการแก้ไขปัญหา

๑.๒) เสริมสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็ง ของชุมชนในการพัฒนา

๑.๓) การตั้งคณะกรรมการอนุกรรมการ คณะทำงาน เพื่อพิจารณาเสริมสร้าง ความเข้มแข็งของชุมชน ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

๑.๔) จัดประชุม สัมมนาและจัดเวทีประชาคมเพื่อการเรียนรู้และสร้าง เครือข่ายผู้ประสานงาน การเสริมสร้างความเข้มแข็งในระดับจังหวัด อำเภอ ตำบลและหมู่บ้าน

๑.๕) ดำเนินงานตามโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอย่างต่อเนื่อง

๒. สนับสนุนส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรต่างๆ ในการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน โดยมีกลยุทธ์ในการสนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชน องค์กรประชาชน และประชาคม เข้ามา

มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา การดำเนินการตามแผน และการติดตามประเมินผล การดำเนินการพัฒนาในทุกระดับ และการพัฒนากลไกและระบบการทำงานร่วมกันกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรต่าง ๆ ในสังคม ด้วยการ เสริมสร้างประชาสังคมระดับตำบลให้มีความเข้มแข็ง และเป็นภาคีในการวางแผนพัฒนาและติดตามผล ควบคู่ไปกับการจัดให้มีการติดตาม ประเมินผล โครงการพัฒนาในระดับพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ อีกรูปธรรมหนึ่งในการส่งเสริมบทบาทของประชาคมต่อการบริหารงานท้องถิ่นตามหลักการปกครองตนเอง ปรากฏในระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วย การจัดทำและประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๖ ที่นอกจากจะได้ให้นิยามความหมายของประชาคมแล้ว ยังได้จำแนกแยกย่อยประชาคมเป็นระดับต่าง ๆ และได้มีบทกำหนดให้ผู้แทนของประชาคมแต่ละระดับ เข้าไปทำหน้าที่เป็นองค์ประกอบในคณะกรรมการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาทิ เปิดให้ผู้แทนประชาคมตำบลที่ชาวบ้านเลือกขึ้นมาเอง เข้าไปเป็นกรรมการในคณะกรรมการพัฒนาองค์กรบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรบริหารส่วนตำบล เป็นต้น (โปรดดูใน ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อที่ ๑๒, ๑๓ และ ๑๔) โดยคณะกรรมการดังกล่าว มีบทบาทอำนาจหน้าที่ที่สำคัญคือการกำหนดประเด็นหลักการพัฒนาตำบลให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายของการพัฒนาตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น อันจะต้องสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล ตลอดจนปัญหา ความต้องการของประชาคมและชุมชนด้วย แล้วนำมาจัดทำเป็นแผนพัฒนาท้องถิ่นระยะ ๓ ปี เสนอเข้าสู่การพิจารณาของสภาท้องถิ่นหรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในกรณีระดับตำบล นอกจากนี้ เพื่อเป็นการเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตาม (Monitoring) การประเมินผล (Evaluation) แผนพัฒนาท้องถิ่น ประชาคมตำบลก็สามารถส่งผู้แทนเข้าเป็นกรรมการทำหน้าที่ติดตามและประเมินผล การปฏิบัติตามแผน ตามที่ระบุไว้ในหมวด ๖ ข้อ ๓๘ ของระเบียบดังกล่าว ^{๒๖}

สรุปได้ว่า ความเข้มแข็งของชุมชนระดับตำบล เป็นพื้นฐานสำคัญของแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง อันเป็นพระราชดำรัสแห่งองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งได้พระราชทานให้แก่พสกนิกรชาวไทยในวาระความยุ่งยากทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยมีประชาคมตำบลเป็นยุทธศาสตร์สำคัญของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อแก้ปัญหาในสังคม

^{๒๖} ประเวศ วะสี, “ประชาสังคม : ทัศนะนักคิดในสังคมไทย”, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มติชน, ๒๕๔๐, (อัคราณา).

๒.๓ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

๒.๓.๑ ความหมายของการบริหาร

คิน ปรัชญพฤทธิ กล่าวไว้ว่า “การบริหาร หมายถึง การจัดเตรียม การเปลี่ยนแปลง ปรับปรุง หรือปฏิรูปโครงสร้างกระบวนการให้มีสมรรถนะ (Capabilities) หรือความสามารถที่จะรองรับนโยบาย แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมสำหรับการพัฒนาการบริหารการพัฒนาเป็นการสร้างสมรรถนะทางการบริหาร”^{๒๗}

เจริญผล สุวรรณโชติ ได้กล่าวถึงทฤษฎีการบริหารในรูปแบบของระบบที่ประกอบด้วยตัวป้อน กระบวนการหรือปฏิบัติการและผลผลิต และได้ลงรายละเอียดอย่างสำคัญในส่วนของระบบราชการ โดยยึดเกณฑ์ประกอบที่สำคัญ คือ การบริหารตามลำดับชั้นความชำนาญพิเศษ การจัดองค์การระบบ ความเป็นอิสระ การร่วมมือ และสถานภาพ ได้แก่ ตำแหน่ง หน้าที่การทำงานที่กำหนดไว้ในหน่วยงานนั้น^{๒๘}

ตุลา มหาพสุชานนท์ ได้ให้ความหมายของ หลักการบริหารจัดการแนวใหม่ว่าประกอบด้วย “การวิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ โดยยึดหลัก SWOT การวางแผน การจัดการองค์การ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ การชี้นำ การควบคุม”^{๒๙}

พีรสิทธิ์ คำนวนลศิลป์ ได้ให้ความหมายของ องค์ประกอบของการบริหารได้แก่ การวางแผน การจัดการองค์การ การบังคับบัญชาสั่งการ การประสานงาน และการควบคุมติดตามการทำงาน^{๓๐}

จากคำจำกัดความของการบริหารตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นพอสรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง หลักการบริหารจัดการ การเตรียมการ การเปลี่ยนแปลงปรับปรุงปฏิรูปโครงสร้างกระบวนการให้มีสมรรถนะ สามารถที่จะรองรับนโยบายได้ ทั้งนี้ ต้องมีการวางแผน การจัดการองค์การ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ และการควบคุม

๒.๓.๒ ความหมายของการจัดการ

พจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๒ ให้ความหมายของการจัดการว่า “การจัดการ (Management) หมายถึง ผู้สั่งการ ผู้ควบคุมงาน ผู้ดำเนินงาน”^{๓๑}

^{๒๗}คิน ปรัชญพฤทธิ, ทฤษฎีองค์การ, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๕๑), หน้า ๓๔.

^{๒๘}เจริญผล สุวรรณโชติ, ทฤษฎีบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรไทย, ๒๕๕๔), หน้า ๑๑.

^{๒๙}ตุลา มหาพสุชานนท์, หลักการจัดการหลักการบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ พ.ศ. พัฒนา, ๒๕๕๕), หน้า ๑๘.

^{๓๐}พีรสิทธิ์ คำนวนลศิลป์, การบริหารจัดการโครงการพัฒนาสังคมแบบก้าวหน้า, (ขอนแก่น : โรงพิมพ์ พระธรรมจันทร์, ๒๕๕๓), หน้า ๓๕.

^{๓๑}ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๒, อ้างแล้ว, หน้า ๒๕๘.

พะยอม วงศ์สารศรี ให้ความหมายของการจัดการไว้ว่า “การจัดการหรือบางคนก็เรียกว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการที่ผู้จัดการใช้ศิลปะ และกลยุทธ์ต่าง ๆ ดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอน โดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกในองค์กร การตระหนักถึงความสามารถ ความถนัด ความต้องการ และความมุ่งหวัง ความเจริญก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของสมาชิกในองค์กรควบคู่ไปด้วยของค์การ จึงจะสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้”^{๓๒}

สุริพร พึ่งพุทธคุณ ให้ความหมายของการจัดการ ไว้ว่า “การจัดการ หมายถึง การจัดการเป็นศิลปะของการใช้บุคคลอื่นทำงานให้แก่องค์กร (Management is an Art of Getting Things Done through Others)”^{๓๓}

สมยศ นาวิการ ให้ความหมายของการจัดการไว้ว่า “การจัดการเป็นกระบวนการ (Management as a Process) กระบวนการนี้มีความสัมพันธ์กับการกำหนดจุดมุ่งหมายขององค์กรและการแปรเปลี่ยนจุดมุ่งหมายสู่การปฏิบัติจริง ซึ่งผู้จัดการจะทำให้การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยผ่านกระบวนการที่เป็นระบบ (Systematic) มีการประสานงาน (Coordinated) และความร่วมมือจากสมาชิกในองค์กร”^{๓๔}

จากคำจำกัดความของการจัดการที่นักวิชาการได้ให้ไว้ตามที่กล่าวมาแล้วนั้น กล่าวได้ว่าคำจำกัดความส่วนใหญ่มีความหมายคล้ายคลึงกัน คือจะกล่าวถึงการจัดการนั้นเป็นศิลปะของผู้จัดการที่จะดำเนินกิจการตามขั้นตอน โดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกในองค์กร จึงจะสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมาย

๒.๓.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

“การบริหารจัดการ” หมายถึง กระบวนการวางแผน การจัดองค์กร การสั่งการ และการควบคุม การปฏิบัติการในองค์กร และการใช้ทรัพยากรอื่น ๆ ที่ก่อให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร หรืออีกความหมายหนึ่ง คือ กระบวนการทำงานเพื่อก่อให้เกิดการทำงานที่เป็นผลสำเร็จด้วยการใช้บุคคล และทรัพยากรต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุซึ่งเป้าหมายของความ ต้องการ”^{๓๕}

^{๓๒} พะยอม วงศ์สารศรี, องค์กรและการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุภา, ๒๕๔๒), หน้า ๓๖.

^{๓๓} สุริพร พึ่งพุทธคุณ, การบริหารจัดการที่งาน, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมกมลการพิมพ์, ๒๕๓๕), หน้า ๑๗.

^{๓๔} สมยศ นาวิการ, การบริหารแบบมีส่วนร่วม, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บรรณกิจ ๑๕๕๑, ๒๕๔๕), หน้า ๑.

^{๓๕} นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์, กลวิธี แนวทาง วิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน, อ่างแก้ว, หน้า ๑๘๓-๑๘๕.

บุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อการบริหารงานหรือการจัดการงาน สามารถที่จะแยกได้กว้าง ๆ คือ

๑) ภายในองค์กรจะประกอบด้วย ผู้บังคับบัญชา (ผู้บริหารระดับสูง) ผู้บริหารระดับกลาง (กลุ่มงานต่าง ๆ) และผู้ปฏิบัติ (คนงาน ผู้ทำงานระดับล่าง) สายสัมพันธ์ของบุคคลในองค์กรจะเป็นไปตามลักษณะบังคับบัญชาตามลำดับ โดยทั่วไปขององค์กรแล้วจะมีข้อกำหนดไว้เป็นแนวทางอย่างชัดเจน ซึ่งทุกระดับต้องปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการเสมอ การมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการในองค์กรจึงเป็นในทิศทางเพื่อการปรับปรุง พัฒนา หรือแก้ไขปัญหาคัดค้านของการดำเนินการในแต่ละองค์ประกอบ ความจำเป็นของการมีส่วนร่วมอาจไม่ทั้งหมดของบุคคลในทุกระดับ อาจเฉพาะเพียงแต่ในระดับเดียวกันเท่านั้น หรือเหนือขึ้นไปในระดับหนึ่งก็เป็นไปได้ ลักษณะการมีส่วนร่วมของการจัดการหรือบริหารภายในองค์กรมีรูปแบบต่าง ๆ ตามสถานการณ์ที่เหมาะสม รูปแบบเบื้องต้นก็คือการเสนอเช่นข้อคิดเห็นเป็นเอกสาร ผ่านกระบวนการสอบถามหรือโดยส่งเอกสาร

๒) ต่างองค์กรจะประกอบด้วยในหลาย ๆ ลักษณะ ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่จัดกระทำในระดับผู้บริหารระดับสูง การมีส่วนร่วมจะเป็นในรูปของการให้ความเห็น ข้อคิด แลกเปลี่ยนหรือสนับสนุนเพื่อการจัดการ หรือระดับผู้ปฏิบัติก็เป็นในทิศทางของการจัดการร่วมกันในกิจกรรมอย่างเดียวกัน ทั้งนี้โดยผลประโยชน์ขององค์กรทั้งสองต้องไม่ขัดแย้งหรือมีการสูญเสียผลประโยชน์ต่อกันในรูปใด ๆ

ในการมีส่วนร่วมของบุคคลในระบบราชการจะเห็นได้ว่ามีในหลายลักษณะเช่นเดียวกับรูปขององค์กรในปัจจุบัน การก่อให้เกิดความมีส่วนร่วมของบุคคลในท้องถิ่น จะเป็นผลให้การปฏิบัติงานตามภารกิจบรรลุเป้าหมายโดยสมบูรณ์ กลไกต่าง ๆ ในกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมเป็นเรื่องที่ต้องดำเนินการอย่างมาก

ความสำคัญของการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม เป็นเหตุผลที่จำเป็นต่อการบริหาร หรือการจัดการองค์กร คือ

๑) ก่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันในการปฏิบัติงานที่มุ่งหวัง

๒) กระบวนการตัดสินใจสามารถรองรับพฤติกรรมของบุคคลในองค์กรได้กว้างขวาง และเกิดการยอมรับได้

๓) เป็นหลักการของการบริหารที่เป็นผลต่อการดำเนินการเชิงวิเคราะห์ด้วยเหตุผลวิวัฒนาการเพื่อความคิด (การเปิดกว้าง) การระดมความคิด (ระดมสมอง) ซึ่งนำไปสู่ การตัดสินใจได้

๔) ลดช่องว่างของระบบการสื่อสาร ในองค์กรและขจัดปัญหาความขัดแย้งได้^{๓๖}

^{๓๖} เรื่องเดียวกัน.

๒.๓.๔ ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ ได้เสนอระบบการจัดการด้านปัจจัยในการบริหารงาน (CHAKRITS 5 M: Social Development Component) ไว้ดังนี้

การที่นักจัดการพัฒนาสังคมไม่ว่าจะปฏิบัติอยู่ในระดับใด จะสามารถนำเอา นโยบายของฝ่ายการเมืองหรือนโยบายและคำสั่งของผู้บังคับบัญชาไปปฏิบัติจัดทำให้เกิดผลสำเร็จได้เป็นอย่างดีนั้น นอกเหนือจากที่เขาผู้นั้นจะต้องมีความสำนึกถึงสังคมและประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่ตนเอง ถูกวางตัวหรืออาสาเข้าไปอยู่ในความรับผิดชอบ ในการสร้างผลประโยชน์แล้ว นักจัดการผู้นั้นยังจำเป็นที่จะต้องมีความรู้และความสามารถที่จะกำหนดระบบงาน ระเบียบและเทคนิคในการปฏิบัติงาน สร้างความพร้อม และมีความสามารถที่จะใช้สิ่งเหล่านี้ให้เป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์ในการทำงานของตนและหน่วยงานของตนอีกด้วย ระบบงานและระเบียบเทคนิคในการปฏิบัติที่กล่าวถึง สามารถแยกออกได้เป็น ๕ ด้าน ดังนี้คือ

M1 (Mechanism) ได้แก่ ด้านการจัดองค์การ ซึ่งหมายถึง การกำหนดรูปแบบ และภารกิจขององค์กร การแบ่งส่วนขององค์กร การกำหนดกิจกรรมของแต่ละหน่วยงาน การกำหนดตำแหน่งงาน (Position) พร้อมหน้าที่ความรับผิดชอบและอำนาจ (Authority) ของแต่ละตำแหน่ง แต่ละส่วน แต่ละระดับ (Level) ขององค์กรเป็นส่วนรวมและการกำหนดโครงสร้างและความสัมพันธ์ของงานส่วนต่าง ๆ ของแต่ละองค์กร และการสร้างระบบการควบคุมให้ทุกส่วนขององค์กรได้เป็นอย่างดี และมีเอกภาพ

M2 (Money) ได้แก่ ด้านการเงิน ที่จะต้องหามาเพื่อดำเนินกิจกรรมตามที่กำหนดเวลาที่ถูกต้องสอดคล้องกัน ดังนั้นการพิจารณาเรื่องแหล่งเงิน การจัดสรรเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในกิจกรรม และรายการต่าง ๆ ให้ได้สัดส่วนที่จะได้ผลตอบแทนสูงสุด และการควบคุมการใช้จ่ายให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์โดยไม่รั่วไหลสูญเสียบ หรือฟุ่มเฟือยโดยไม่จำเป็น แต่ในขณะเดียวกันเพื่อที่จะสนับสนุนให้การทำงานได้ดำเนินการไปอย่างราบรื่นจนสามารถบรรลุเป้าหมายได้เป็นอย่างดี การเงินจึงเป็นส่วนสำคัญที่จะต้องดูแล นอกจากนี้การรายงานฐานะทางการเงินเพื่อแสดงผลการปฏิบัติงาน และเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงในระยะต่อไปก็เป็นกิจกรรมสำคัญของการจัดการด้วย

M3 (Manpower) ได้แก่ ด้านบุคลากร ซึ่งการจัดการที่ดีจำเป็นจะต้องได้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถและคุณสมบัติที่จำเป็นอย่างอื่นมาบรรจุให้ตรงกับตำแหน่งและหน้าที่การงานที่กำหนดไว้ และจะต้องให้มีจำนวนพอเพียงไม่มากไป หรือน้อยไป การจัดการด้านบุคลากรยังควบคุมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการให้ค่าตอบแทน และผลประโยชน์ที่สมมูลกับภาวะการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร ความจำเป็นที่จะต้องดูแลความเรียบร้อยของการปฏิบัติงานและการเพิ่มพูนความรู้ และสมรรถภาพในการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากรภายในหน่วยเป็นระยะ ๆ ด้วย

M4 (Material & Buildings) ได้แก่ การจัดหาและมีไว้ซึ่งเครื่องมือ เครื่องใช้ วัสดุ อุปกรณ์ สำหรับปฏิบัติงาน สถานที่บริการที่เหมาะสมทันสมัยเพียงพอ และมีประสิทธิภาพที่จะสามารถช่วยให้ การดำเนินงานตามหน้าที่ของหน่วยงานนั้น ๆ อย่างเป็นผลหรือเป็นประโยชน์ที่สุด ทั้งนี้การจัดการด้านนี้ ยังหมายความรวมถึง การเสาะแสวงหา การคิดค้น การออกแบบ การควบคุมการใช้งาน การบำรุงรักษา และเปลี่ยนชิ้นส่วนหรือส่วนประกอบ การซ่อมแซมสิ่งที่ยกพร่องชำรุดเสียหาย หรือที่มีประสิทธิภาพ ในการใช้งานต่ำกว่าระดับที่ต้องการ และการถอดถอนจากประจำการหรือรื้อถอน เพื่อจัดหาหรือจัดทำ สิ่งทดแทนภายในกำหนดเวลาที่สมควรได้

M5 (Methodology and Information) ได้แก่ องค์ความรู้ และข้อมูลข่าวสารอันมีค่า นัก จัดการ และต้องนำมาใช้ในการวางแผนงาน การเลือกใช้กลยุทธ์ (Strategy) และกิจกรรม (Activity) ที่ควร ดำเนินการ การจัดหน่วยงานและวางระบบงาน การติดต่อสื่อสาร การอำนวยความสะดวก การตัดสินใจ การแก้ปัญหา การติดตามและควบคุมงาน การประสานงาน การทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ หรือภาคเอกชน ชุมชน ประชาชน และอาสาสมัครกลุ่มและรูปแบบต่าง ๆ ให้ถูกต้องเหมาะสม มีประสิทธิภาพและได้ผล ประเมินผล การปฏิบัติงาน และผลงานการแก้ไขปรับปรุงงาน วิธีการทำงานเพื่อให้งานของหน่วยงานเข้าเป้าหมาย เป็นที่พึงพอใจแก่สังคม และประชาชนกลุ่มเป้าหมายโดยทั่วไปในสังคม ^{๓๖}

การจัดองค์ประกอบ (Component) หรือปัจจัยการจัดการ (Management Resources) ด้านต่าง ๆ เหล่านี้ ต้องอาศัยแนวคิดและหลักการที่ได้มีการคิดค้นกันมาอย่างต่อเนื่อง หน่วยงานไม่ว่าจะเป็นของ ราชการ หรือภาคเอกชน ก็จำเป็นจะต้องมีการวางแผนและกำหนดเป็นระเบียบข้อปฏิบัติให้แก่ผู้เข้ามา ปฏิบัติงาน เมื่อได้ตั้งขึ้นมาแต่แรกแล้ว อย่างไรก็ตามสิ่งเหล่านี้จะเป็นหน้าที่ของนักจัดการเมื่อเข้าไป ปฏิบัติงานในตำแหน่ง ในระยะต่อไปที่จะต้องปรับปรุงเพิ่มรายละเอียดหรือปรับเปลี่ยนให้สอดคล้อง กับสถานการณ์หรือทำการพัฒนาเพื่อให้มีการก้าวหน้า และมีสิ่งที่ดีกว่ามาทดแทนสิ่งที่ล้าสมัย หรือใช้ไม่ได้ อย่างที่เคยเป็นมาแล้ว การพัฒนาสังคมเป็นเรื่องเกี่ยวกับมนุษย์หรือผู้คนในสังคมที่มีความเคลื่อนไหว บางครั้งช้าและมีความอ่อนไหวมาก ระบบการจัดการจึงจะต้องมีการยืดหยุ่น นักจัดการ และผู้ปฏิบัติ ที่จะต้องเผชิญกับเหตุการณ์กับปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างไม่คาดคิดมาก่อน และจะต้องแก้ไข หรือดำเนินการ ให้ทันเวลา และให้เหมาะสมกับแต่ละสถานการณ์หรือเหตุการณ์นั้น ๆ ด้วย ทั้งนี้โดยยึดเป้าหมาย และ เจตนารมณ์ในการสร้างสังคมที่ดีงามเป็นสำคัญ

จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ ได้เสนอระบบการจัดการด้านกรรมวิธีการบริหารงาน หรือกระบวนการ ในการจัดการไว้ดังนี้ “นักจัดการพัฒนาสังคมหรือนักบริหารมีหน้าที่ และความรับผิดชอบในการที่จะ

^{๓๖} จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ, การจัดการด้านปัจจัยในการบริหารงาน, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๑), หน้า ๑-๓.

นำแนวคิด นโยบาย และคำสั่งของหน่วยเหนือไปปฏิบัติให้บรรลุผลเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะนักการจัดการพัฒนาสังคมที่มีภารกิจและข้อผูกพันจะสร้างความตึงเครียดและความผาสุกให้เกิดขึ้นในสังคม และแก่ประชาชนนั้น ผู้นั้นจะต้องมีวิธีการที่จะต้องทำงานอย่างเป็นขั้นตอน และเป็นระเบียบ ยิ่งเป็นหน่วยงานที่มีขนาดใหญ่เท่าใด ความจำเป็นที่จะต้องมีการทำงานอย่างเป็นระบบหรือมีอาชีพก็จะมาเท่านั้น มิฉะนั้นจะไม่อาจสร้างความสำเร็จได้ ตรงกันข้ามอาจจะสร้างความยุ่งเหยิงหรือปั่นป่วนให้แก่หน่วยงาน และผู้ที่ปฏิบัติงานร่วมอยู่กับองค์กรหรือหน่วยงานเดียวกันได้”^{๓๔} ขั้นตอนหรือขบวนการด้านการบริการที่เหมาะสมกับการพัฒนาสังคม มีดังนี้คือ

๑. Planning คือ การวางแผนสำหรับเป็นแบบในการทำงานก่อนอื่นใด หรือก่อนลงมือทำงานนักบริหารจะต้องคิดล่วงหน้าว่าหน่วยงานของตนจะอย่างไรจึงจะได้ผลตามแนวคิด นโยบาย และคำสั่งที่หน่วยเหนือมอบมาให้ ซึ่งส่วนใหญ่จะมีอยู่ในรูปนามธรรมหรือสิ่งที่จับต้องไม่ได้ นักจัดการและนักบริหารชั้นสูง มีภาระต้องกำหนดกิจกรรมที่จะต้องทำ เมื่อปฏิบัติได้ผลแล้วจะสมตามเจตนารมณ์ของหน่วยเหนือที่จะสั่งการมาได้ เมื่อกำหนดกิจกรรมแล้วก็ต้องคิดหาวิธีการแบบยืดหยุ่นและเหมาะสมกับสถานการณ์ด้วย นอกจากนี้ยังต้องนึกถึงว่าจะต้องทำที่ไหน ขนาดใด หรือหน่วยงานใด ใคร หรือหน่วยงานใดได้สังกัดที่จะรับไปทำเมื่อไหร่ และจะต้องให้ทรัพยากรสนับสนุนเท่าใด เขาจึงสามารถปฏิบัติงานได้และได้ผลตามที่ต้องการ นักจัดการหรือนักบริหารชั้นสูง มีหน้าที่หลักในด้านการสนับสนุนหน่วยงานระดับปฏิบัติ ดังนั้น จะต้องมีการเตรียมทรัพยากรที่จะส่งไปให้กับหน่วยปฏิบัติใดจึงจะดีที่สุด

๒. Organization and Preparing Operations Plan ได้แก่ การเตรียมการ การเตรียมกำลังพล หรือพละกำลังไว้ให้พร้อมที่จะเข้าปฏิบัติงานได้ทันที่กับเวลาที่คาดว่าจะเริ่มปฏิบัติ และระยะเวลาเตรียมการนี้ ก็จะเป็นเรื่องการจัดทำแผนสนับสนุนทรัพยากรให้แก่หน่วยปฏิบัติให้พอเพียง หากเป็นนักจัดการหรือนักบริหารพัฒนาสังคมในระดับปฏิบัติงานเขาผู้นั้นก็ต้องเตรียมแผนปฏิบัติงาน (Operations Plan) ที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรม เวลาผู้รับผิดชอบ งบประมาณ และเครื่องใช้ให้เข้าด้วยกัน หากเป็นงานที่จะต้องทำซ้ำ ๆ (Routine) ก็จะต้องเตรียมออกกระเบียบปฏิบัติที่สามารถใช้เป็นคู่มือในการดำเนินการได้ (Standard Operating Procedure)

๓. Directing and Supervising ได้แก่ การเอาแผนงาน ระเบียบปฏิบัติงาน และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง มาให้แก่ผู้ที่จะร่วมปฏิบัติงาน การออกคำสั่ง การชี้ทาง และการอธิบายให้แก่ทุกคนที่จะต้องรับผิดชอบ เพื่อให้เขาสามารถทำงานได้ถูกต้องตามเจตนารมณ์ และแผนที่กำหนดไว้และเมื่อผู้ปฏิบัติงานแยกย้ายกันไปปฏิบัติงานแล้ว นักจัดการหรือนักบริหารงานที่ทำหน้าที่บังคับบัญชา ก็มีหน้าที่ในการกำกับ

^{๓๔} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕.

ตรวจตรา และติดตามการปฏิบัติงานของเขาเป็นระยะ ๆ เพื่อให้แน่ใจว่าเขาเหล่านั้นสามารถปฏิบัติงานได้ตามแผน หากมีข้อขัดข้องหรือปัญหาประการใดผู้ที่ทำหน้าที่บังคับบัญชาก็มีหน้าที่ในการที่จะช่วยแนะนำ หรือช่วยเหลือตามแต่เห็นสมควร หรือการให้กำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานได้ทราบทั้งนี้เพื่อให้การปฏิบัติงานภายในหน่วยได้มีความเชื่อมโยง และสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด

๔. Coordination ได้แก่ การประสานงาน การแสวงหาความร่วมมือ และการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น และกับเอกชน นักจัดการหรือนักบริหารงานมีหน้าที่ในลำดับต่อไปนี้คือ การติดต่อกับหน่วยงานอื่น ทั้งภาครัฐและเอกชน หรือจะเป็นชุมชน หรือประชาชนทั่วไปที่มีวงจรถือข้องด้วย เพื่อที่จะได้ให้หน่วยงานของตนสามารถทำงานเชื่อมโยงกับหน่วยงานอื่น ๆ หรือเชื่อมโยงกับสังคม ชุมชน หรือประชาชน ผู้เป็นเป้าหมายของงาน ได้อย่างกว้างขวางมีประสิทธิภาพ และสัมฤทธิ์ผลตามที่มิเจตนาธรรมอันแท้จริงกำหนดไว้ งานบางอย่างของหน่วยงานของตนจะสามารถทำได้ดีขึ้นหากมีโอกาสเข้าใจ หรือร่วมมือศีกกำลังคนหรือทำงานเชื่อมโยงกันเป็นขั้นตอน นักจัดการหรือนักบริหารต้องเข้าใจว่างานพัฒนาสังคมนั้นไม่ใช่งานที่ตนเองหรือหน่วยงานของตนจะต้องทำเองทั้งหมด ไม่ใช่ผู้ที่จะต้องแบกภาระ ในขณะที่ผู้ที่เป็นเป้าหมาย หรือสังคมส่วนรวมก็มีหน้าที่ที่จะต้องช่วยตนเอง และเพื่อนร่วมชุมชน เพื่อนร่วมชาติด้วย ดังนั้น นักจัดการหรือนักบริหารพัฒนาสังคมที่ฉลาดจะต้องกำหนดกลยุทธ์ และวิธีการทำงานที่จะเป็นผู้สนับสนุน และผู้ผลักดันให้ผู้ที่มีความสามารถ และผู้สมควรที่จะรับภาระนั้น ไปดำเนินการมากกว่า

๕. Evaluation ได้แก่ การรายงาน การประเมินผล และการแก้ไขปรับปรุงนักจัดการ หรือนักบริหารพัฒนาสังคม จะสามารถปฏิบัติงานของตนเองได้ดีขึ้น หรือการปฏิบัติงานของหน่วยของตนเองให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และสัมฤทธิ์ผลมากขึ้นย่อมต้องอาศัยความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง ผลงานที่หน่วยงานสามารถสร้างขึ้น ข้อบกพร่องหรือปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแก่การปฏิบัติงานของตน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะมาจากระบบการรายงานผลย้อนกลับ (Feedback) ดังนั้น ในระบบการจัดการสมัยใหม่นั้น ภารกิจของนักจัดการหรือนักบริหารที่จะต้องทำ สามารถแสดงข้อเท็จจริงที่จะเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานในการที่จะแก้ไขปรับปรุงการปฏิบัติงานของหน่วยงานในระยะต่อไปให้เข้าเป้าหมายมากขึ้น มีประสิทธิภาพมากขึ้นเป็นที่พอใจแก่ผู้เป็นเป้าหมายมากขึ้นและเป็นการช่วยให้ผู้ปฏิบัติทำงานได้ง่ายขึ้น เป็นต้น การรายงานบางอย่างมีความลับซับซ้อน ที่ต้องมาคิดวิเคราะห์ก่อนที่จะทราบสมมติฐานที่แท้จริงหรือก่อนที่จะสามารถคิดหาวิธีการที่ดีกว่ามาปฏิบัติงานในรอบต่อไป และเรื่องบางอย่างก็เสมือนเพียงผมเส้นเดียวบังภูเขา

จากข้อสรุปและข้อเสนอที่ได้จากกระบวนการทำงานขั้นสุดท้ายในระบบบริหารนี้ นักจัดการพัฒนาสังคมก็จะมีโอกาสให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาสามารถปฏิบัติงานได้ดีขึ้นแทนที่จะจำทนทำแต่ของเดิม ๆ หรือสิ่งสิ้นเปลืองหรือไม่ได้ผล หรือทำไปเพื่อให้ผ่านไปวัน ๆ ขั้นตอนทั้ง ๕ ขั้นตอนที่กำลังกล่าวมาข้างต้น

มีสภาพเรียงกันตามลำดับและสามารถคิดในทำนองเป็นวงจร หรือวงรอบก็ได้ (Cycle) ซึ่งรอบหนึ่ง ๆ อันหมายถึง ๑ หรือ ๒ ปี และระบบรายงานนั้นอาจเป็น ๑ หรือ ๒ ปีตามที่ต้องการเช่นนั้น รายงานบางฉบับ อาจจะทำเมื่อเสร็จสิ้นโครงการในแต่ละโครงการด้วยก็ได้ เพื่อให้ผลของการรายงานนั้นทราบถึงผู้ที่ กำหนดโครงการว่าทำไปแล้วได้ผลไปถึงไหน และถ้าต้องทำกันต่อไปมีโอกาสดำหนดโครงการที่ดี กว่าเดิม

กล่าวโดยสรุป จากความหมายของการบริหารที่นักวิชาการหลายๆท่านได้กล่าวไว้ข้างต้นนั้น ในความหมายทั่วไป คำว่า การบริหาร หรือ Administration หมายถึง “การร่วมมือดำเนินการปฏิบัติการ ในองค์กร” และ “หากจะพิจารณาโดยส่วนรวมแล้วย่อมจะเห็นได้ว่า องค์กรในที่นี้ไม่ได้มีความหมาย เฉพาะแค่ ส่วนราชการ กระทรวง ทบวง กรม กอง แขนง ฯลฯ เท่านั้น แต่ยังมีความหมายรวมถึง องค์กร ในการบริหารงานอื่นๆ ด้วย เช่น ธุรกิจ สหพันธ์ สมาคม” จากคำจำกัดความข้างต้นจะเห็นว่า การบริหาร ก็คือ การทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร

๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งของไทยที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ โดยมีวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเพื่อกระจายอำนาจการปกครอง (Decentralization) ให้ประชาชนในท้องถิ่นระดับตำบลซึ่งเป็นเขตชนบทอันเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศได้มีโอกาสเรียนรู้การแก้ไขปัญหา และสนองตอบความต้องการของตนเอง โดยการเข้าไปมีบทบาทหรือมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง (Political Participation) หรือที่เรียกกันว่า การปกครองตนเอง (Local Self Government) ตามระบอบประชาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบล จึงเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่ชนบทมากที่สุด เมื่อเป็นเช่นนี้ถ้าองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นของประชาชนอย่างแท้จริง กล่าวคือ มีเจ้าหน้าที่มาจากการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนในตำบล กำกับดูแล และตรวจสอบการดำเนินงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลแล้ว การดำเนินงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลก็ย่อมที่จะสามารถแก้ไขปัญหา และสนองความต้องการของประชาชนระดับตำบล ได้เป็นอย่างดี อันจะส่งผลให้ประชาชนในตำบล มีความรู้สึกเชื่อมั่น และศรัทธาต่อ องค์การบริหารส่วนตำบล และรู้สึกว่ามีอำนาจผูกพันมีส่วนได้ส่วนเสียต่อถิ่นอาศัย ซึ่งเป็นการสร้างพลเมืองที่มีความรับผิดชอบแก่ประเทศชาติ โดยส่วนร่วม^{๓๕}

๒.๔.๑ โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลแบ่งโครงสร้างการบริหารงานออกเป็น ๒ ส่วนดังนี้

๑. สภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบล เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการในกิจการขององค์การส่วนตำบล พิจารณาให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติของตำบล ร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริการองค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปตามนโยบายและแผนพัฒนาตำบล กฎหมายและข้อบังคับของทางราชการ

สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ถูกเลือกตั้งโดยประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้านในเขต องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนหมู่บ้านละ ๒ คน ในกรณีที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียง ๑ หมู่บ้าน ให้เลือกสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๖ คน หรือเขตองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมี ๒ หมู่บ้าน ให้เลือกสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนหมู่บ้านละ ๑ คน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในตำแหน่งคราวละ ๔ ปี นับตั้งแต่การเลือกตั้ง

^{๓๕} อุทัย ธีรวิทู, การปกครองท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๓),

๒. นายองค์การบริหารส่วนตำบล พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๖ กำหนดให้มีรองนายองค์การบริหารส่วนตำบลไม่เกิน ๒ คน โดยนายองค์การบริหารส่วนตำบลแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งมิใช่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล นอกจากนี้ยังกำหนดให้แต่งตั้งเลขานุการนายองค์การบริหารส่วนตำบล ๑ คน จากบุคคลซึ่งมิใช่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ^{๔๐}

๒.๔.๒ อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ และแก้ไขเพิ่มเติมจนถึง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๖

๑) มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมมีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

๑.๑) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก

๑.๒) รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอย

และสิ่งปฏิกูล

๑.๓) ป้องกันโรค และระงับโรคติดต่อ

๑.๔) ป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย

๑.๕) ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

๑.๖) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ

๑.๗) คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑.๘) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

๑.๙) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ราชการมอบหมาย โดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากร

ให้ตามความจำเป็นและสมควร

๒) มีหน้าที่อำนาจจัดทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

๒.๑) ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร

๒.๒) ให้มีและบำรุงไฟฟ้าหรือแสงสว่าง โดยวิธีอื่น

๒.๓) ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ

๒.๔) ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ

๒.๕) ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์

๒.๖) ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว

^{๔๐} ประทาน คงฤทธิศึกษากร, การปกครองท้องถิ่น, อ่างแล้ว, หน้า ๕.

- ๒.๗) บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
- ๒.๘) การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
- ๒.๙) หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
- ๒.๑๐) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
- ๒.๑๑) กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
- ๒.๑๒) การท่องเที่ยว
- ๒.๑๓) การผังเมือง

๒.๔.๓ อำนาจหน้าที่ด้านการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นหน่วยงานระดับท้องถิ่น ที่ถือได้ว่า อยู่ใกล้ชิดกับประชาชน รากฐานมากที่สุดหากพิจารณาถึงอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลแล้วจะเห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบล มีภารกิจมากมาย อาจกล่าวได้ว่า ครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมการศึกษา และวัฒนธรรม ซึ่งการปฏิบัติงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบล จะประกอบด้วย การปฏิบัติงานที่เป็นงานประจำ และงานด้านพัฒนา โดยในการศึกษารั้จะเน้นเฉพาะการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาเท่านั้น ดังนั้น หากพิจารณาอำนาจหน้าที่ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามนัยพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๖ ประกอบกับพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ แล้ว สามารถที่จะแยกอำนาจหน้าที่หรือการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านการพัฒนา ได้ดังนี้

- ๑) ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การส่งเสริมอาชีพและรายได้ของประชาชน
 - ๒) ด้านสังคม ได้แก่ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การสาธารณสุข การรักษาความสะอาด การสังคมสงเคราะห์ การพัฒนาสตรี เด็กและเยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ
 - ๓) ด้านการศึกษา ได้แก่ การส่งเสริมการศึกษา การจัดการศึกษา
 - ๔) ด้านวัฒนธรรม ได้แก่ การบำรุงรักษาศิลปประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรม
- ๒.๔.๔ ระเบียบเกี่ยวกับการบริหารและการปฏิบัติงาน

ให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล กฎหมายว่าด้วยการกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกฎหมายอื่นที่กำหนดอำนาจหน้าที่ให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลในการกำหนดโครงสร้างส่วนราชการตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงความต้องการ และความเหมาะสมขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยให้มีการแบ่งส่วนราชการ ดังต่อไปนี้

๑) สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล

๒) กอง หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออื่น

ให้ส่วนราชการตาม (๑) มีฐานะเป็นกองหรือเป็นส่วน

ให้องค์การบริหารส่วนตำบลประกาศกำหนดกองหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น ซึ่งถือว่าเป็นส่วนราชการหลักขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

๑) กองคลัง หรือส่วนการคลัง

๒) กองช่าง หรือส่วนโยธา

ส่วนราชการที่องค์การบริหารส่วนตำบลอาจประกาศกำหนดได้ตามความเหมาะสมของแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่

๑) กอง หรือส่วนส่งเสริมการเกษตร

๒) กอง หรือส่วนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

๓) กอง หรือส่วนสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

๔) กอง หรือส่วนราชการอื่นตามความต้องการ และความเหมาะสมขององค์การบริหารส่วนตำบล^{๔๑}

ส่วนมากองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก ได้กำหนดจัดตั้งกองหรือส่วนราชการขึ้นใหม่ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับภารกิจอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ ปริมาณและคุณภาพของงานเป็นสำคัญ และเพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจตามพระราชบัญญัติ กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๒ ดังนี้

๑) ส่วนสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

๒) ส่วนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ภายใต้บังคับขององค์การบริหารส่วนตำบลอาจประกาศกำหนดกอง หรือส่วนราชการอื่นได้ตามความเหมาะสม และความจำเป็นขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบล

๒.๔.๕ การประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการปฏิบัติงาน

การประเมินผลการปฏิบัติงาน ให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่ประเมินผลการปฏิบัติราชการของผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อพิจารณาแต่งตั้ง เลื่อนขั้นเงินเดือน พัฒนาพนักงานส่วนตำบล เพิ่มพูนประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ และมีหน้าที่เสริมสร้างแรงจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตน ให้เหมาะสมกับการเป็นพนักงานส่วนตำบล และปฏิบัติราชการมีประสิทธิภาพและเกิดและประสิทธิผล

^{๔๑}พรชัย เทพปัญญา และคณะ, การปกครองท้องถิ่นเปรียบเทียบ, อ้างแล้ว, หน้า ๑.

การประเมินผลการปฏิบัติงาน ให้คำนึงถึงคุณภาพ และปริมาณงานประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานที่ได้ปฏิบัติมา ความสามารถและความอดสาหะในการปฏิบัติงาน ความมีคุณธรรมและจริยธรรม ตลอดจนการรักษาวินัยที่เหมาะสมกับการเป็นพนักงานส่วนตำบล โดยจัดทำการประเมินอย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง และเปิดโอกาสให้ผู้ถูกประเมินชี้แจงหรือขอคำปรึกษาด้วยการประเมินผลการปฏิบัติงาน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาใช้เป็นเครื่องมือในการปรับปรุงประสิทธิภาพและประสิทธิผล การปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบลและนำผลการประเมินไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

- ๑) การเลื่อนขั้นเงินเดือน การให้รางวัลประจำปี และค่าตอบแทนอื่น ๆ
- ๒) การพัฒนา และการแก้ไขการปฏิบัติงาน
- ๓) การแต่งตั้งพนักงานส่วนตำบล
- ๔) การให้ออกจากราชการ
- ๕) การให้รางวัลจงใจ และการบริหารบุคคลเรื่องอื่น ๆ

การประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบล ให้ประเมินจากผลงาน และคุณลักษณะการปฏิบัติงาน โดยการประเมินผลงานให้พิจารณาจากองค์ประกอบดังต่อไปนี้

- ๑) ปริมาณงาน
- ๒) คุณภาพของผลงาน
- ๓) ความทันเวลา
- ๔) ผลลัพธ์ ประโยชน์ในการนำไปใช้ และประสิทธิผลของงาน
- ๕) การประหยัดทรัพยากรหรือความคุ้มค่าของผลงาน

ส่วนการประเมินคุณลักษณะการปฏิบัติงาน ให้พิจารณาจากองค์ประกอบดังนี้

- ๑) ความสามารถความอดสาหะในการปฏิบัติงาน
- ๒) การรักษาวินัย
- ๓) การปฏิบัติตนเหมาะสมกับการเป็นพนักงานส่วนตำบล

ให้ประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบล ปีละ ๒ ครั้ง ตามรอบปีงบประมาณ

- ๑) ครั้งที่ ๑ ระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคม ถึง ๓๑ มีนาคม ของปีถัดไป
- ๒) ครั้งที่ ๒ ระหว่างวันที่ ๑ เมษายน ถึง ๓๐ กันยายน ของปีเดียวกัน ^{๔๒}

^{๔๒} อุทัย หิรัญ โด, การปกครองท้องถิ่น, อ้างแล้ว, หน้า ๔๔.

เมื่อเสร็จสิ้นการประเมินผลการปฏิบัติงานแต่ละครั้งแล้ว ผู้บังคับบัญชาซึ่งเป็นผู้ประเมินต้องนำผลประเมินไปใช้ประกอบการให้คำปรึกษาแนะนำแก่ผู้รับการประเมินเพื่อให้มีการแก้ไขปรับปรุงการปฏิบัติงาน และกำหนดแผนการพัฒนาผู้รับการประเมินให้มีสมรรถนะและผลสัมฤทธิ์ของงานดียิ่งขึ้น

๒.๔.๖ การกำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานภายในส่วนราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลมีโครงสร้างองค์กร แบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม ได้แก่

๑. บุคลากรฝ่ายสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มาจากการเลือกตั้ง โดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนหมู่บ้านละ ๒ คน ถ้าองค์การบริหารส่วนตำบลใดเพียง ๑ หมู่บ้าน ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน ๖ คน และถ้าองค์การบริหารส่วนตำบลใดที่มีเพียง ๒ หมู่บ้าน ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหมู่บ้านละ ๓ คน อยู่ในวาระคราวละ ๔ ปี นับแต่วันเลือกตั้ง สำหรับประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตามมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีนายอำเภอเป็นผู้แต่งตั้ง มีวาระการดำรงตำแหน่งเท่ากับอายุสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนเลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน ๑ คน ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลเลือกปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหรือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่ง เป็นเลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการและจัดการประชุมและงานอื่นใดตามที่ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมาย ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงความรู้ความสามารถอันจะเป็นประโยชน์ต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

๒. บุคลากรฝ่ายบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ นายกององค์การบริหารส่วนตำบลหนึ่งคน และรองนายกององค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๒ คน โดยได้รับการแต่งตั้งจากนายกององค์การบริหารส่วนตำบลและนายกององค์การบริหารส่วนตำบลอาจแต่งตั้งเลขานุการนายกององค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน ๑ คน ซึ่งมีได้เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๓. บุคลากรผู้ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย

๓.๑) พนักงานส่วนตำบล ซึ่งเป็นบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับเงินเดือนจากเงินงบประมาณหมวดเงินเดือนที่ตั้งจากองค์การบริหารส่วนตำบล

๓.๒) ลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

๓.๓) ข้าราชการพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่องค์การบริหารส่วนตำบลร้องขอให้ไปดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นการชั่วคราว

จะเห็นได้ว่า บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้นจะประกอบไปด้วยทั้งฝ่ายการเมืองซึ่งมาจากการเลือกตั้งของประชาชน และฝ่ายประจำ คือ พนักงานส่วนตำบล ซึ่งมาจากการคัดเลือกตามระบบคุณธรรม นอกจากนั้นยังประกอบไปด้วยลูกจ้าง และข้าราชการที่มาจากกรร็องขอมาช่วยปฏิบัติราชการ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลถือว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการบริหารงาน ซึ่งหากบุคลากรมีความรู้ ความสามารถ มีประสิทธิภาพ ย่อมจะทำให้องค์กรที่เพิ่งจะเริ่มบริหารงาน ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยแบ่งส่วนราชการออกเป็น ๔ ส่วน ดังนี้

๑) สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานทั่วไป งานธุรการ งานพิมพ์ติดงานการเจ้าหน้าที่ งานสวัสดิการ งานการประชุม งานเกี่ยวกับการตราข้อบัญญัติตำบล งานนิติการ งานการพาณิชย์ งานรัฐพิธี งานประชาสัมพันธ์ งานจัดทำแผนพัฒนาตำบลงานจัดทำข้อบัญญัติ งานงบประมาณรายจ่ายประจำปี งานขออนุมัติดำเนินการข้อบัญญัติ งานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

๒) ส่วนการคลัง ทำหน้าที่เกี่ยวกับการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน การตรวจเงิน การหักภาษีรายได้และการนำส่งภาษี งานเกี่ยวกับการตัด โอนเงินเดือน งานรายงานสถานะการเงินประจำ งานขออนุมัติการเบิกตัดปีและขอขยายเวลาเบิกจ่าย งานจัดซื้อจัดจ้าง งานทะเบียนคุมพัสดุและครุภัณฑ์ จัดทำงบแสดงฐานะการเงินงบทรัพย์สิน หนี้สิน งบโครงการเงินสะสม งานการจัดทำบัญชีทุกประเภท งานทะเบียนคุมเงิน รายได้รายจ่าย งานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง หรือได้รับมอบหมาย

๓) ส่วนโยธา ทำหน้าที่งานสำรวจ ออกแบบ เขียนแบบถนน อาคาร สะพาน แหล่งน้ำ ฯลฯ งานงบประมาณการราคาค่าใช้จ่ายตาม โครงการ งานควบคุมอาคาร งานการก่อสร้าง และซ่อมบำรุงทางอาคาร สะพาน แหล่งน้ำ งานควบคุมการก่อสร้าง งานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

๔) ส่วนการศึกษาฯ ทำหน้าที่เกี่ยวกับการแนะแนวการศึกษา และการบริการ ส่งเสริมการศึกษา โดยใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา ซึ่งได้แก่การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการกำลังคน หลักสูตรแบบเรียน ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์พื้นฐาน ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น และความต้องการด้านการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา จัดประชุมอบรมและสัมมนาเกี่ยวกับการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ เผยแพร่การศึกษา งานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย^{๔๑}

จากที่กล่าวมาข้างต้นนี้ สามารถที่จะแสดงเกี่ยวกับส่วนประกอบขององค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งประกอบด้วยส่วนงานในความรับผิดชอบในด้านต่าง ๆ เพื่อให้เข้าใจในการบริหารจัดการภายในองค์การบริหารส่วนตำบลต่อไป

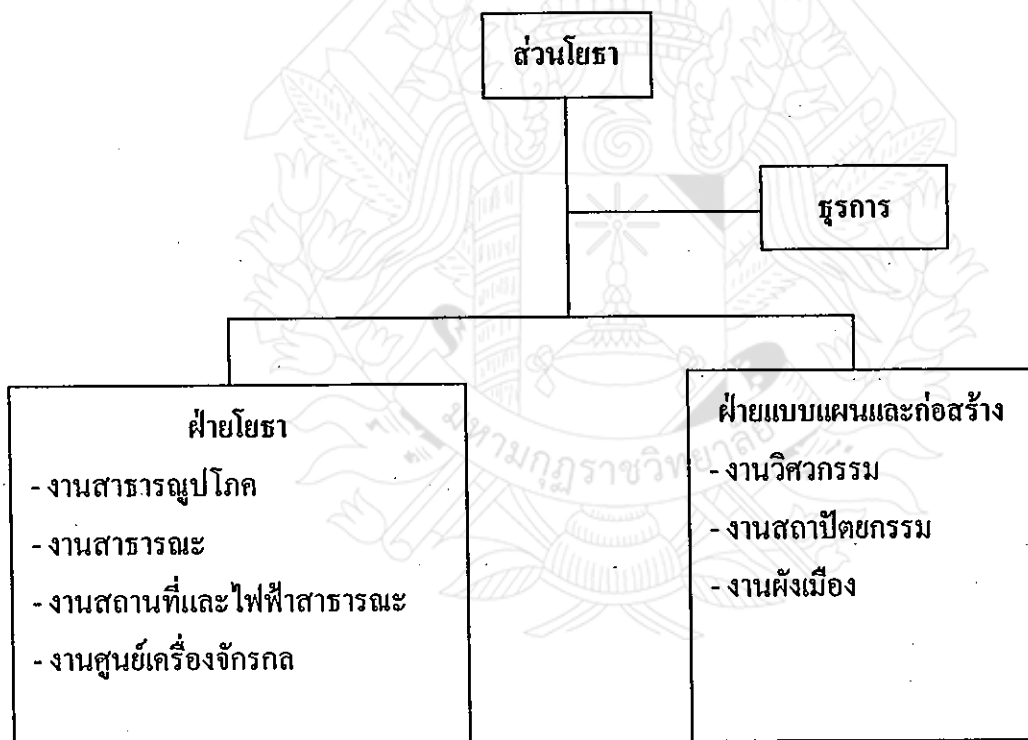
^{๔๑}จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ, การจัดการด้านปัจจัยในการบริหารงาน, อ้างแล้ว, หน้า ๔.

๒.๕ การบริหารงานโยธาขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่นที่รัฐบาลจัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการแก่ประชาชนในท้องถิ่นที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะงานด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของฝ่ายโยธา มีหน้าที่ให้บริการในด้านการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานในท้องถิ่น ได้แก่ การสร้างถนน สร้างท่อระบายน้ำ ติดตั้งแสงสว่าง ตลอดจนบำรุงดูแลรักษาให้สามารถใช้งานได้ยาวนาน ส่วนอีกด้านหนึ่ง คือ การออกแบบซึ่งเป็นหน้าที่ของวิศวกรซึ่งเป็นผู้ควบคุมงานก่อสร้าง หรือออกแบบโครงสร้างต่าง ๆ ให้กับองค์การบริหารส่วนตำบล

๒.๕.๑ โครงสร้างของส่วนโยธา

ส่วนโยธาเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและมีบทบาทอย่างยิ่งต่อการพัฒนาท้องถิ่น โดยเฉพาะโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การสร้างถนน การออกแบบควบคุมงานก่อสร้าง การออกแบบใบอนุญาตการก่อสร้างและการควบคุมดูแลผังเมืองเพื่อให้ถูกต้องต่อพระราชกฤษฎีกาผังเมือง^{๔๔} โดยงานดังกล่าวข้างต้นจะเป็นงานที่ให้บริการและปฏิบัติอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ถ้าขาดการปฏิบัติงานแล้วจะมีผลกระทบเกิดขึ้นในท้องถิ่น ดังนั้น งานข้างจึงได้แบ่งโครงสร้างหน้าที่รับผิดชอบ ดังต่อไปนี้

ภาพประกอบ ๒.๑ โครงสร้างการบริหารงานส่วนโยธา

^{๔๔} ชูวงศ์ ฉายะบุตร, การปกครองท้องถิ่นไทย, (กรุงเทพมหานคร : กรมการปกครอง, ๒๕๓๘), หน้า ๑๓๑.

๒.๕.๒ การบริหารงานของกองช่าง (ฝ่ายการโยธา)

ระบบการบริหารงานในองค์การบริหารส่วนตำบลที่เกี่ยวข้องกับงานช่างที่มีหน้าที่ควบคุมหรือดูแลเกี่ยวกับสิ่งก่อสร้างในด้านสาธารณูปโภค คือบุคคลดังต่อไปนี้

๑) เจ้าหน้าที่บริหารงานช่าง

๑.๑) ลักษณะงาน โดยทั่วไป

สาขานี้ครอบคลุมถึงตำแหน่งต่าง ๆ ที่ปฏิบัติงานด้านช่าง ในฐานะหัวหน้าหน่วยงานระดับกอง ระดับแผนก และผู้ช่วยหัวหน้าหน่วยงาน ซึ่งมีลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารและควบคุมงานด้านช่างต่าง ๆ เช่น งานช่างโยธา ช่างสำรวจ งานช่างรังวัด งานช่างเขียนแบบ งานช่างก่อสร้าง งานช่างเทคนิค งานช่างไฟฟ้า งานช่างโลหะ งานช่างเครื่องกล งานช่างเครื่องยนต์ งานช่างอิเล็กทรอนิกส์ และงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๑.๒) ลักษณะงานที่ปฏิบัติ

ในฐานะหัวหน้าหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการวางแผน มอบหมายงานควบคุมตรวจสอบให้คำปรึกษาแนะนำไปปรับปรุงแก้ไข ติดตามประเมินผล ติดต่อประสานงานและแก้ปัญหาขัดข้องในการปฏิบัติงานในหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยควบคุมตรวจสอบการดำเนินงานต่าง ๆ หลายด้าน หรือด้านใดด้านหนึ่งเกี่ยวกับงาน โยธาและเทคนิค เช่น การออกแบบสำรวจการเขียนแบบ การก่อสร้างและบำรุงรักษา ให้คำปรึกษาแนะนำและตรวจสอบเกี่ยวกับงานด้านโยธา ^{๔๕}

๒) วิศวกรมโยธา

๒.๑) ลักษณะงาน โดยทั่วไป

สาขานี้ครอบคลุมถึงตำแหน่งต่าง ๆ ที่ปฏิบัติงานทางวิศวกรรมโยธา ซึ่งมีลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติเกี่ยวกับการออกแบบและคำนวณด้านวิศวกรรมโยธา การค้นคว้า วิเคราะห์วิจัยทดสอบหาข้อมูลและสถิติต่าง ๆ เพื่อเป็นหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบวินิจฉัยงานวิศวกรรมโยธา การวางโครงการก่อสร้างในสาขาวิศวกรรมโยธา

๒.๒) หน้าที่และความรับผิดชอบ

ปฏิบัติงานในฐานะหัวหน้าหน่วยงานระดับแผนก ซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบและคุณภาพของงานสูงมากหรือฐานะผู้ช่วยหัวหน้าหน่วยงาน ซึ่งเป็นตำแหน่งที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบและคุณภาพของงานเทียบได้ระดับเดียวกัน รับผิดชอบงานวิศวกรรมโยธา โดยควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่หรือปกครองผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาจำนวนพอสมควร หรือปฏิบัติงานวิศวกรรมโยธาที่ยากมาก ซึ่งต้องใช้ความรู้ความสามารถสูงมาก

^{๔๕} อุทัย หิรัญโต, การปกครองท้องถิ่น, อ้างแล้ว, หน้า ๔๖.

๒.๓) ลักษณะงานที่ปฏิบัติ

ปฏิบัติงานวิศวกรรมโยธาที่ยากมากซึ่งต้องใช้ความรู้ ความสามารถ ความชำนาญสูง โดยปฏิบัติหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายด้าน เช่น การออกแบบและคำนวณพิจารณาตรวจสอบ คำนวณ ทดสอบ วิเคราะห์และวิจัยโครงการก่อสร้าง และให้คำปรึกษาด้านวิศวกรรมโยธา เช่น อาคาร สะพาน ทางหลวงเทศบาล รวมทั้งฝึกอบรมให้คำปรึกษาแนะนำการปฏิบัติงานแก่เจ้าหน้าที่ระดับรองลงมา ตอบปัญหาและชี้แจงเรื่องต่าง ๆ ในฐานะหัวหน้าหน่วยงาน นอกจากนี้อาจปฏิบัติงานดังกล่าวข้างต้นแล้วยังทำหน้าที่ติดต่อประสานงาน วางแผน มอบหมายงาน ควบคุมงาน ตรวจสอบ ให้คำปรึกษาแนะนำ ปรับปรุงแก้ไข ติดตามประเมินและแก้ไขปัญหาขัดข้องในการปฏิบัติงานในหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๓) นายช่างโยธา

๓.๑) ลักษณะงาน โดยทั่วไป

สาขานี้ครอบคลุมถึงตำแหน่งต่าง ๆ ที่ปฏิบัติงานทางช่างโยธา ซึ่งได้แก่งานช่างสำรวจ งานช่างรังวัด งานช่างเขียนแบบและงานช่างก่อสร้าง ซึ่งมีลักษณะที่ต้องปฏิบัติค่อนข้างยากเกี่ยวกับการออกแบบ ด้านช่างโยธา การคำนวณแบบด้านช่างโยธา การควบคุมการก่อสร้างด้านช่างโยธา การวางโครงการก่อสร้างในงานด้านช่างโยธา การให้คำปรึกษาแนะนำหรือตรวจสอบที่เกี่ยวข้องกับงานด้านช่างโยธา และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

๓.๒) หน้าที่และความรับผิดชอบ

ปฏิบัติงานเกี่ยวกับนายช่างโยธา มีหน้าที่ความรับผิดชอบและคุณภาพของงานสูงหรือปฏิบัติงานช่างโยธาที่ค่อนข้างยากมาก โดยไม่จำเป็นต้องมีผู้กำกับตรวจสอบ หรือภายใต้การกำกับ ตรวจสอบบ้าง หรือปฏิบัติงานในฐานะหัวหน้าหน่วยงานระดับแผนก ซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบและคุณภาพของงานสูงหรือในฐานะผู้ช่วยหัวหน้าหน่วยงานซึ่งเป็นตำแหน่งที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบและคุณภาพของงานเทียบได้ในระดับเดียวกัน รับผิดชอบงานช่างโยธา โดยควบคุมการตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ หรือปกครองผู้ได้บังคับบัญชาจำนวนหนึ่งและปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

๓.๓) ลักษณะงานที่ปฏิบัติ

ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับงานด้านช่างโยธา โดยปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายด้าน เช่น การออกแบบการควบคุมการก่อสร้างและบำรุงรักษาด้านช่างโยธา การวางโครงการก่อสร้างในงานด้านช่างโยธา เช่น ทางสะพาน ท่อระบายน้ำ ช่องน้ำ อาคาร อุโมงค์รวมทั้งปฏิบัติงานสำรวจต่าง ๆ เกี่ยวกับงานช่างโยธา เช่น สำรวจเพื่อการก่อสร้าง สำรวจและทดลองวัสดุ ทดลองหาคุณสมบัติของดิน สำรวจข้อมูลการจราจร ตรวจสอบแบบ คำนวณออกแบบด้านช่างโยธา ซ่อม สร้างวัสดุ ครุภัณฑ์ เครื่องมือเครื่องใช้และอุปกรณ์ในการสำรวจและทดลองทุกชนิดให้ได้มาตรฐานควบคุมการใช้ การบำรุงรักษาเครื่องจักร นอกจากนี้ยังมีความรับผิดชอบฝึกอบรมและให้คำปรึกษาแนะนำการปฏิบัติงาน

แก่เจ้าหน้าที่ระดับรองลงมา มีการวางแผน ประสานงานมอบหมายงาน ควบคุมตรวจสอบงาน ให้คำปรึกษา แนะนำ ปรับปรุงแก้ไข ติดตามประเมินผล และแก้ปัญหาขัดข้องในการปฏิบัติงานในหน่วยงานที่รับผิดชอบ^{๔๖}

๔) ช่างโยธา

๔.๑) ลักษณะ โดยทั่วไป

สายงานนี้คลุมถึงตำแหน่งต่าง ๆ ที่ปฏิบัติขึ้นทางด้านงานช่างโยธา ได้แก่ งานช่างสำรวจ ช่างงานรังวัด งานช่างเขียนแบบและงานช่างก่อสร้างซึ่งมีลักษณะงานที่ปฏิบัติเกี่ยวกับการช่วยออกแบบ ด้านช่างโยธา การช่วยคำนวณสามัญด้านโยธา การควบคุมงานก่อสร้าง ด้านช่างโยธาการช่วยวางโครงการ ก่อสร้างในงานด้านโยธา การให้คำปรึกษาแนะนำหรือตรวจสอบที่เกี่ยวกับงานช่างโยธา และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

๔.๑) หน้าที่รับผิดชอบ

ปฏิบัติงานในฐานะหัวหน้าหน่วยงานระดับแผนก ซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบและคุณภาพของงานสูงหรือในฐานะผู้ช่วยหัวหน้าหน่วยงาน ซึ่งเป็นตำแหน่งที่ความรับผิดชอบและคุณภาพของงานเทียบได้ในระดับเดียวกัน

๔.๒) ลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติ

ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานด้านช่างโยธา โดยปฏิบัติหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง เช่น การออกแบบ การควบคุมการก่อสร้างและการบำรุงรักษาช่างโยธา การวางโครงการก่อสร้างด้านโยธา การให้คำปรึกษาแนะนำหรือตรวจสอบเกี่ยวกับงานด้านช่างโยธา เช่น ทาง สะพาน อาคารหรือสิ่งก่อสร้างอื่น ๆ นอกจากนี้ยังปฏิบัติงานด้านงานสำรวจต่าง ๆ เกี่ยวกับงานช่างโยธา เช่น สำรวจเพื่อการก่อสร้าง สำรวจและทดลองวัสดุ ทดลองหาคุณสมบัติของดิน สำรวจข้อมูลการจราจร ตรวจสอบแบบคำนวณ แบบด้านช่างโยธา ซ่อมสร้างวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้และอุปกรณ์ในการสำรวจและทดลองทุกชนิดได้มาตรฐาน^{๔๗}

๒.๕.๓ การควบคุมการก่อสร้างและการตรวจการจ้าง

๑) การควบคุมการก่อสร้าง

ในการก่อสร้างมีงานที่ต้องปฏิบัติตามกมามีรายละเอียดและข้อกำหนดในทุกขั้นตอน ดังนั้นจึงต้องมีการกำกับดูแลและอำนวยความสะดวกอย่างดี มีกระบวนการตรวจสอบติดตามและแก้ไขปัญหาและ

^{๔๖} กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, “คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น”, อ่างแล้ว, (อัคราณา).

^{๔๗} ธีระพงษ์ แก้วหาญ, “กระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง ประชาคม ประชาสังคม”, อ่างแล้ว, (อัคราณา).

ข้อขัดแย้งอย่างต่อเนื่อง จึงต้องมีกลุ่มงานว่าด้วยการควบคุมงาน และกำหนดผู้รับผิดชอบซึ่งที่เรียกว่า “ผู้ควบคุมงาน” นอกจากการควบคุมงานก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างแล้วยังต้องมีการประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย คือ

๑.๑) หน่วยงานเจ้าของงบประมาณ

๑.๒) ผู้ออกแบบ

๑.๓) ผู้บริหาร โครงการ

๑.๔) ผู้ควบคุมงาน

๑.๕) กรรมการตรวจการจ้าง

๑.๖) ผู้ควบคุมงาน^{๔๔}

“ผู้ควบคุมงาน” ตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ แก้ไขเพิ่มเติม ๒๕๓๕ และ พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๔ ได้ให้ความหมายไว้ หมายถึง ผู้ซึ่งรับผิดชอบในการอำนวยความสะดวกในการก่อสร้าง คัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคารซึ่งมีหน้าที่ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๔๕ ไว้ดังนี้

๑) ตรวจและควบคุมงาน ณ สถานที่ที่กำหนดไว้ในสัญญาหรือที่ตกลงให้ทำงานจ้างนั้น ๆ ทุกวัน ให้เป็นไปตามแบบรูปรายการรายละเอียดและข้อกำหนดไว้ในสัญญาทุกประการ โดยส่งเปลี่ยนแปลงแก้ไขเพิ่มเติมหรือตัดทอนงานจ้างได้ตามที่เห็นสมควรและตามหลักวิชาช่าง เพื่อให้เป็นไปตามรูปแบบรายการและข้อกำหนดในสัญญา ถ้าผู้รับจ้างขัดขืนไม่ปฏิบัติตามก็สั่งให้หยุดงานเฉพาะส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดแล้วแต่กรณีไว้ก่อน จนกว่าผู้รับจ้างจะยอมปฏิบัติให้ถูกต้องตามคำสั่ง และทั้งหมดให้รายงานคณะกรรมการตรวจการจ้างทันที

๒) ในกรณีที่ปรากฏว่าแบบรูปรายการรายละเอียดหรือข้อกำหนดในสัญญามีข้อความขัดแย้งกันหรือเป็นที่คาดหมายได้ว่าถึงเมื่องานนั้นจะเป็นไปตามรูปแบบรายการละเอียดหรือข้อกำหนดในสัญญา แต่เมื่อสำเร็จแล้วจะไม่มั่นคงแข็งแรง หรือไม่ปฏิบัติตามหลักวิชาช่างที่ดีหรือไม่ปลอดภัย ให้สั่งพักงานนั้นไว้ก่อนแล้วรายงานคณะกรรมการตรวจการจ้างโดยเร็ว

๓) จัดบันทึกการปฏิบัติงานของผู้รับจ้างและเหตุการณ์แวดล้อมเป็นรายวันพร้อมทั้งผลการปฏิบัติงานอย่างน้อยสองฉบับ เพื่อรายงานให้คณะกรรมการตรวจการจ้างทราบทุกสัปดาห์ และ

^{๔๔} สาทิชาแสงจันทร์, “การประเมินผลโครงการประชามหมูบ้าน ต่อด้านยาเสพติดภายใต้ยุทธศาสตร์ “พลังแผ่นดิน”: ศึกษากรณี อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, อ้างแล้ว, หน้า ๑๐.

เก็บรักษาไว้เพื่อมอบให้กับเจ้าหน้าที่พัสดุเมื่อเสร็จงานแต่ละงวดโดยถือว่าเป็นเอกสารสำคัญของทางราชการเพื่อประกอบการตรวจสอบของผู้มีหน้าที่

๔) ในวันที่กำหนดลงมือทำการของผู้รับจ้างตามสัญญา และในวันถึงกำหนดส่งมอบงานแต่ละงวด ให้รายงานผลการปฏิบัติงานของผู้รับจ้างว่าเป็นไปตามสัญญาหรือไม่ให้คณะกรรมการตรวจการจ้างทราบภายในสามวันทำการ นับแต่วันถึงกำหนดนั้น ๆ

๒) คุณสมบัติของผู้ควบคุมงาน

๒.๑) เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามข้อบังคับของส่วนราชการและ/หรือกฎหมายว่าด้วยการประกอบอาชีพ

๒.๒) ชื่อสัตย์ต่อวิชาชีพไม่ใช้ความรู้ในทางที่ผิด

๒.๓) ปฏิบัติตามจรรยาบรรณโดยเคร่งครัด

๒.๔) ไม่ใช้อารมณ์ในการปฏิบัติงาน

๒.๕) ให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย

๒.๖) มีความรับผิดชอบต่องาน

๒.๗) ไม่ยุ่งเกี่ยวกับกิจการภายในของผู้รับเหมาก่อสร้าง

๒.๘) ทำหน้าที่ประสานงานระหว่างหน่วยงานเจ้าของโครงการ ผู้ออกแบบและผู้รับเหมาก่อสร้าง เพื่อให้การดำเนินการมีอุปสรรคน้อยที่สุด

๒.๙) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

๓) หลักปฏิบัติทั่วไปของผู้ควบคุมงาน

๓.๑) ศึกษารูปแบบรายละเอียดและข้อกำหนดในสัญญา โดยละเอียดก่อนล่วงหน้าก่อนที่จะเริ่มก่อสร้างนั้น ๆ จะเริ่มดำเนินการ หากพบว่ามีข้อขัดแย้งกันเองในรูปแบบรายละเอียดและข้อกำหนด หรือสงสัยว่ามีข้อผิดพลาด จะต้องรีบรายงานผู้ออกแบบทันทีเพื่อขอคำวินิจฉัย

๓.๒) ศึกษาความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับให้อย่างละเอียด

๓.๓) ทำรายการข้อสำคัญ ๆ ที่จะอ้างอิงบ่อย ๆ และย่อแบบส่วนที่กำลังก่อสร้างเพื่อนำติดตัวไว้ตลอดเวลา จะได้สะดวกในการควบคุมงาน

๓.๔) ตรวจวัสดุที่ใช้ก่อสร้างว่ามีคุณสมบัติและคุณภาพตรงตามตัวอย่างที่ได้รับอนุมัติหรือไม่ หากไม่ตรงต้องรีบสั่งเปลี่ยนแปลงแก้ไขโดยเร็ว ไม่ปล่อยให้ใช้งานมากแล้วจึงสั่งการหรือเปลี่ยนแปลง หากเห็นว่าไม่สามารถจะทำการหรือเปลี่ยนได้จะต้องรีบแจ้งวิศวกรหรือสถาปนิกผู้รับผิดชอบทันทีเพื่อพิจารณาหาทางแก้ไข

๓.๕) ดำเนินการตรวจสอบผลงานเมื่อผู้รับจ้างส่งงานในแต่ละงวดเพื่อรายงานคณะกรรมการตรวจการจ้าง ดังนี้

๓.๕.๑) กรณีสัญญาแบบรวมเหมา ให้ตรวจสอบและรายงานภายใน ๓ วันทำการ

๓.๕.๒) กรณีสัญญาแบบราคาต่อหน่วย ให้ใช้ระยะเวลาดำเนินการ ดังนี้

๑. มูลค่างานไม่เกิน ๓๐ ล้านบาท รายงานใช้เวลาไม่เกิน ๔ วันทำการ
งวดสุดท้ายใช้เวลาไม่เกิน ๘ วันทำการ

๒. มูลค่างานเกิน ๓๐ ไม่เกิน ๖๐ ล้านบาท รายงานใช้เวลาไม่เกิน ๘ วัน
ทำการงวดสุดท้ายใช้เวลาไม่เกิน ๑๒ วันทำการ

๓. มูลค่างานเกิน ๖๐ ไม่เกิน ๑๐๐ ล้านบาท รายงานใช้เวลาไม่เกิน ๑๒ วัน
ทำการงวดสุดท้ายใช้เวลาไม่เกิน ๑๖ วันทำการ

๔. มูลค่างานเกิน ๑๐๐ ล้านบาท รายงานใช้เวลาไม่เกิน ๑๖ วันทำการ
งวดสุดท้ายใช้เวลาไม่เกิน ๒๐ วันทำการ^{๔๕}

๔) การตรวจการจ้าง

การตรวจการจ้าง คือ การตรวจผลงานทางคุณภาพและปริมาณ เพื่อการรับงานเป็นครั้งคราว หรือตามงวดงานตามจังหวะหรือขั้นตอนที่สำคัญๆ โดยอาศัยรายงานและความเห็นของผู้ควบคุมงาน ก่อสร้างเป็นเกณฑ์ประกอบการตรวจสอบสถานที่ก่อสร้างของคณะกรรมการตรวจการจ้าง

๔.๑) หน้าที่ของคณะกรรมการตรวจการจ้าง

ตามระเบียบของกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๔๘ ได้กำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจการจ้างงานก่อสร้างไว้ ดังนี้

๑. ตรวจสอบรายงานการปฏิบัติงานของรับจ้างและเหตุการณ์แวดล้อมของผู้ควบคุมงานรายงาน โดยตรวจสอบกับรูปแบบรายละเอียดและข้อกำหนดในสัญญาทุกสัปดาห์รวมทั้งรับทราบหรือพิจารณาการสั่งหยุดงานหรือพักงานของผู้ควบคุมแล้วรายงานประธานกรรมการบริหาร หรือพิจารณาสั่งการต่อไป

๒. ดำเนินการตามข้อ ๑ ในกรณีมีข้อสงสัยหรือในกรณีที่เห็นว่าตามหลักวิชาการต่างไม่น่าจะเป็นไปได้ ให้ออกตรวจงานจ้าง ณ สถานที่กำหนดไว้ในสัญญาหรือที่ตกลงให้ทำงานจ้างนั้น ๆ โดยให้มีอำนาจสั่งเปลี่ยนแปลงแก้ไขเพิ่มเติมหรือตัดทอนการจ้างได้ตามที่เห็นสมควรและตามหลักวิชาการช่าง เพื่อให้เป็นไปตามรูปแบบรายละเอียดและข้อกำหนดในสัญญา

๓. โดยปกติให้ตรวจผลงานที่ผู้รับจ้างส่งมอบภายใน ๓ วัน ทำการนับแต่วันที่ประธานกรรมการได้รับทราบการส่งมอบงาน และให้ตรวจรับให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว

^{๔๕} อุทัย หิรัญโต, การปกครองท้องถิ่น, อ้างแล้ว, หน้า ๔๗.

๔. เมื่อตรวจเห็นว่าถูกต้องครบถ้วนเป็นไปตามรูปแบบรายละเอียดและข้อกำหนดในสัญญาแล้ว ให้ถือว่าผู้รับจ้างส่งมอบงานครบถ้วนตั้งแต่ผู้รับจ้างส่งงานข้างนั้นและให้ทำใบรับรองผลการปฏิบัติงานทั้งหมดหรือเฉพาะงวด แล้วแต่กรณีโดยลงชื่อไว้เป็นหลักฐานอย่างน้อยสองฉบับ มอบให้ผู้รับจ้างหนึ่งฉบับ และเจ้าหน้าที่พัสดุหนึ่งฉบับ เพื่อทำการเบิกจ่ายเงินขององค์การบริหารส่วนตำบล และรายงานให้ประธานกรรมการบริหารทราบ

๕. ในกรณีกรรมการตรวจการจ้างบางคนไม่ยอมรับงาน โดยทำความเห็นแย้งไว้ ให้เสนอประธานกรรมการบริหารเพื่อพิจารณาสั่งการ ถ้าประธานกรรมการบริหารสั่งการให้ตรวจรับการจ้างนั้นไว้ให้ดำเนินการตามข้อ ๔

๔.๒) รายงานการตรวจสอบในการควบคุมการก่อสร้าง

การควบคุมการก่อสร้าง มีรายละเอียดที่ต้องตรวจสอบมากมาย ดังนั้นผู้ควบคุมการก่อสร้างจะต้องเตรียม “รายการตรวจสอบ” หรือ “Checklist” ในแต่ละลักษณะงานเพื่อให้สามารถตรวจสอบงานได้อย่างรวดเร็วและถูกต้องไม่ตกหล่น

๔.๓) การตรวจสอบควบคุมงานก่อสร้างถนน

งานก่อสร้างถนนไม่มีความซับซ้อนมาก แต่ต้องการความถูกต้องและคุณภาพงานมากกว่างานก่อสร้างอื่น ๆ สิ่งที่ต้องเอาใจใส่ควบคุมหลัก ๆ มีดังนี้

๑) รูปแบบ ตรวจสอบระยะ ขนาด ความหนา ระดับ ความลาดเอียง ทิศทางและการวางโค้ง

๒) วัสดุ ตรวจสอบชนิด ประเภท ปริมาณ และคุณภาพวัสดุ เช่น คินลม คินลูกรัง หินยางแอสฟัลต์ การชักสลิ้มพ์ ตัวอย่างส่งทดสอบเพื่อการควบคุมคุณภาพ

๓) วิธีการก่อสร้างและคุณภาพงาน การดำเนินการตามลำดับขั้นตอนที่เป็นไปตามหลักวิชาช่างที่ดี การตรวจสอบความแน่นของการบดอัด ความหนาของแต่ละชั้น การกำหนดปริมาณยางแอสฟัลต์ต่อพื้นที่หนึ่งหลา หรือต่อปริมาณยางผสมเสร็จหนึ่งตัน ความแน่นของการบดอัดชั้นผิวทาง ตรวจสอบรายงานผลการทดสอบทางห้องปฏิบัติการ

๔) การดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ ตรวจสอบการจัดและติดตั้งป้ายสัญญาณและดวงโคมส่องสว่าง รั้ว ราวป้องกันเขตห้ามเข้า ทางเบี่ยงที่ต้องจัดทำตามมาตรฐาน การจัดเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกผู้ใช้ทาง

ในการปฏิบัติงานการดำเนินการก่อสร้างถนนขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีนายช่างโยธาเป็นผู้รับผิดชอบ โดยจะต้องมีการตรวจการปฏิบัติงานในแต่ละวัน การตรวจรายงานการปฏิบัติงาน รายงานการส่งมอบงาน

๒.๖ สภาพทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด

๒.๖.๑ สภาพทั่วไปที่ตั้ง

ตำบลกุดน้ำใสเป็นตำบลหนึ่งใน ๑๓ ตำบลของอำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ระยะทางห่างจากอำเภอ ๑๘ กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดร้อยเอ็ด ๖๐ กิโลเมตร

๑) อาณาเขต ประกอบด้วย

ทิศเหนือ	จดอำเภอเมือง จังหวัดยโสธร
ทิศใต้	จดเขตตำบลแสนสุข อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด
ทิศตะวันออก	จดเขตตำบลชานวรรณ อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด
ทิศตะวันตก	จดเขตตำบลโพธิ์ใหญ่ อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด

๒) เนื้อที่

ตำบลกุดน้ำใสมีพื้นที่ทั้งหมด ๒๓,๔๗๖ ไร่ หรือประมาณ ๖๔.๓๕ ตารางกิโลเมตร

๓) ภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่โดยทั่วไปของตำบลกุดน้ำใส เป็นพื้นที่ราบสูง พื้นที่เป็นดินปนทราย มีป่าไม้โดยทั่วไปเป็นป่าโปร่ง

๔) จำนวนหมู่บ้านภายในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

จำนวนหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล มีจำนวน ๑๐ หมู่บ้าน ได้แก่

- หมู่ที่ ๑ บ้านกุดน้ำใส
- หมู่ที่ ๒ บ้านกุดน้ำใส
- หมู่ที่ ๓ บ้านดงมัน
- หมู่ที่ ๔ บ้านท่าสะพาน
- หมู่ที่ ๕ บ้านคูฟ้า
- หมู่ที่ ๖ บ้านโคกน้อย
- หมู่ที่ ๗ บ้านดงแจ้ง
- หมู่ที่ ๘ บ้านโคกศรี
- หมู่ที่ ๙ บ้านกลาง
- หมู่ที่ ๑๐ บ้านเจริญสุข

๕) ประชากร

ประชากรในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส ทั้งสิ้น ๔,๑๒๔ คน แยกเป็นชาย ๒,๐๐๑ คน เป็นหญิง ๒๑๒๓ คน มีความหนาแน่นประชากรเฉลี่ย ๑๐ คน / ตารางกิโลเมตร

๒.๖.๒ สภาพทางเศรษฐกิจ

๑) อาชีพ

ประชากรส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม และปศุสัตว์ อาชีพหลักคือทำนา ผลผลิตสำคัญคือ ข้าว ทั้งข้าวหอมมะลิ และข้าวเหนียว นอกจากนั้นจะมีถั่วลิสง ข้าวโพด เป็นต้น ด้านอุตสาหกรรม เป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือน กระจายอยู่ทั่วไปเป็นการทอผ้าไหมแบบพื้นเมือง การจักสานไม้ไผ่เป็นของใช้ต่าง ๆ

ประชากรมีราย ได้เฉลี่ย ๑๘,๐๐๐ บาท / คน / ปี

๒) หน่วยธุรกิจในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

ปั้มน้ำมัน / ก๊าซ	จำนวน	๓	แห่ง
โรงสีข้าว	จำนวน	๑๐	แห่ง

๒.๖.๓ สภาพทางสังคม

๑) การศึกษา ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย

โรงเรียนประถมศึกษา	๓	แห่ง
โรงเรียนมัธยมศึกษา	๑	แห่ง
ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	๑๐	แห่ง
ศูนย์ข้อมูลหมู่บ้าน	๑๐	แห่ง

๒) สถาบันและองค์กรทางศาสนา ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย

วัด / สำนักสงฆ์	๔	แห่ง
-----------------	---	------

๓) สาธารณสุข

สถานีอนามัย	๑	แห่ง
อัตรากามีและการใช้ส้วมราดน้ำ	๑๐๐	เปอร์เซ็นต์

๒.๖.๔ การบริการพื้นฐาน

๑) การคมนาคม

ทางหลวงแผ่นดิน	๑	สาย
ถนนลาดยาง	๒	สาย
ถนนลูกรังเชื่อมระหว่างหมู่บ้าน	๓	สาย
ถนนดินเชื่อมหมู่บ้าน	๓	สาย
หมู่บ้านที่มีถนนลาดยางใช้ในหมู่บ้าน	๑	หมู่บ้าน

๒) การไฟฟ้า

มีไฟฟ้าใช้ครบทุกหมู่บ้าน

๔) แหล่งน้ำธรรมชาติ

ลำน้ำ ลำห้วย	๓	สาย
บึง หนอง และอื่น ๆ	๑๓	แห่ง

๕) แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

บ่อน้ำตื้น	๓	แห่ง
ฝาย	๑	แห่ง
บ่อโยก	๑๐	แห่ง
บ่อน้ำบาดาล	๑๐	แห่ง
น้ำประปาหมู่บ้าน	๑๐	แห่ง

๒.๖.๕ ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล

๑) จำนวนบุคลากร

มีบุคลากรทั้งหมด	๒๐	คน
ตำแหน่งในสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล	๕	คน
ตำแหน่งในส่วนการคลัง	๖	คน
ตำแหน่งในส่วนโยธา	๑	คน
ตำแหน่งในส่วนการศึกษา	๘	คน

๒) รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล

ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๑ จำนวน	๑๔,๗๕๘,๕๕๕	บาท	แยกเป็น
รายได้ที่องค์การบริหารส่วนตำบลเก็บเอง	๒๐๒,๕๗๓	บาท	
รายได้ที่ส่วนราชการต่าง ๆ จัดเก็บให้	๗,๓๘๖,๕๘๒	บาท	
เงินอุดหนุนจากรัฐบาล	๗,๒๐๙,๐๐๐	บาท ^{๕๐}	

^{๕๐} องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใน อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด, “แผนพัฒนาสามปี”, ร้อยเอ็ด : ประสานการพิมพ์, ๒๕๔๕, (อัดสำเนา).

๒.๙ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาคมในการบริหารจัดการส่วนโยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ยังไม่ปรากฏว่ามีผู้ทำงานวิจัยนี้โดยตรง นอกจากการศึกษาการมีส่วนร่วมในโครงการอื่น ๆ เช่น การศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจการสาธารณะ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน เป็นต้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่างานวิจัยเหล่านี้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาคมในการบริหารจัดการส่วนโยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงได้นำงานวิจัยเหล่านี้มาใช้เพื่อการอภิปรายผลต่อไป

ภราดร บุตรบุญ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานหมู่บ้าน : ศึกษากรณีกิ่งอำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน ผลการวิจัยพบว่า “ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานหมู่บ้านระดับสูง เมื่อพิจารณาลงไปในรูปแบบของการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับสูงมาก และระดับสูง เมื่อเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยพบว่า ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินงานในระดับสูงมาก เข้ามามีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ ด้านการรับฟัง ด้านการติดตามประเมินผล และการแสดงความคิดเห็น ในระดับสูง และเมื่อพิจารณาระดับความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้วย Cramer's V พบว่ามีระดับน้อย และเมื่อเรียงลำดับความสัมพันธ์จากมากไปน้อยพบว่า ตำแหน่งในหมู่บ้าน การติดต่อสื่อสาร อาชีพ อายุ ระดับการศึกษา ทักษะติดต่อตัวผู้นำ เพศ ความรู้ความเข้าใจในการปกครองระดับหมู่บ้าน และความคาดหวังในผลประโยชน์ส่วนรวม”^{๔๐}

อาภรณ์ วัชรระ ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษากรณี : องค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า “ประชาชนในตำบลวังตะเคียนมีส่วนร่วมในการบริหารพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง คือ มีส่วนร่วมในการประชุมการพิจารณาโครงการ และในการดำเนินงาน ด้านที่มีส่วนร่วมน้อย คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการประเมินผล ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน คือ ความสนใจในงานพัฒนาท้องถิ่น ความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่น ระดับความถี่ในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล

^{๔๐}ภราดร บุตรบุญ, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานหมู่บ้าน : ศึกษากรณีกิ่งอำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), ๒๕๔๔, ๖๕ หน้า.

และบริการสาธารณสุขประโยชน์ที่ประชาชนได้รับ โดยมีข้อเสนอแนะในการวิจัย คือ ผู้ชุมชนจะเป็นผู้ชักชวน ชี้นำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนมากขึ้น นอกจากนี้การให้บริการสาธารณสุขประโยชน์ ที่มีคุณค่าแก่ชุมชนยังเป็นเครื่องจูงใจให้ประชาชนอยากเข้ามามีส่วนร่วมงานพัฒนาท้องถิ่นมากขึ้น”^{๕๒}

ศาสตราจารย์ น้อยใจบุญ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การ บริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาบ้านสาวชะโงก หมู่ที่ ๑ ตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า “โดยภาพรวมและในรายด้านแล้วประชาชนบ้านสาวชะโงกมีส่วนร่วมในการบริหารงาน องค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมในด้านการชำระภาษีหรือค่าธรรมเนียม เป็นอันดับหนึ่ง ด้านการจัดทำแผนพัฒนา อบต. เป็นอันดับสอง ด้านการเลือกตั้งสมาชิกสภา อบต. เป็นอันดับสามและด้านการจัดซื้อจัดจ้างเป็นอันดับสุดท้าย ส่วนปัญหาอุปสรรคของประชาชนมีปัญหา อุปสรรคในเรื่องไม่มีเวลาเนื่องจากประกอบอาชีพเป็นอันดับหนึ่ง ในเรื่องไม่ได้อาศัยอยู่ในพื้นที่เป็น ประจำเป็นอันดับสอง ในเรื่องสุขภาพไม่แข็งแรงเป็นอันดับสาม และในเรื่องความคิดเห็นว่าตนเอง ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงจึงไม่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมเป็นอันดับสุดท้าย ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย องค์การบริหารส่วนตำบลสาวชะโงกควรจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ในการสร้างความรู้ความเข้าใจ เพื่อให้เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล และควรพิจารณาการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในช่วงเวลาที่ประชาชนส่วนใหญ่ว่างจากการประกอบอาชีพแล้ว ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ องค์การบริหารส่วนตำบลสาวชะโงก ควรทำการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ในเชิงคุณภาพ แบบเจาะลึกและควรศึกษาจากประชากรที่อาศัยอยู่ในบ้านคลองบ้านหมู หมู่ที่ ๖ ซึ่งบ้านคลองบ้านหมู มีลักษณะที่แตกต่างจากบ้านสาวชะโงกอยู่หลายประการด้วยกันเพื่อจะได้เปรียบเทียบดูความแตกต่าง ของระหว่าง ๒ หมู่บ้านด้วย”^{๕๓}

นำฝน สมนศรีนวล ได้ทำการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจการสาธารณะ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน เขตพื้นที่ตำบลนางรอง องค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัย พบว่า

๑. ประชาคมตำบลกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจการสาธารณะ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยรวมและเป็นรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหา

^{๕๒} อภรณ์ วีระะ, “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นขององค์การ บริหารส่วนตำบล ศึกษากรณี : องค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน อำเภอมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), ๒๕๔๖, ๘๘ หน้า.

^{๕๓} ศาโรช น้อยใจบุญ, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาบ้านสาวชะโงก หมู่ที่ ๑ ตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา”, วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), ๒๕๔๗, ๑๕๔ หน้า.

น้อย ดังนี้คือ ด้านการร่วมเสนอปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรม โครงการ ด้านการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนา และด้านการมีส่วนร่วมติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงาน ตามลำดับ

๒. สมาชิกประชาคมตำบลที่มีความแตกต่างกันในเรื่องเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ มีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดในการดำเนินการกิจการสาธารณะ ด้าน โครงสร้างพื้นฐาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ต่างกัน พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน ๓ ด้าน ดังนี้คือ ด้านการร่วมเสนอปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนา และด้านการมีส่วนร่วมติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๓. แนวทางการสนับสนุนให้ประชาคมมีส่วนร่วม ในการดำเนินการกิจการสาธารณะ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ ควรเปิดเวทีประชาคมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ เพื่อให้ตรงต่อความต้องการ และแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนให้มากที่สุด ^{๔๔}

ยิ่งยศ พันธุ์เอี่ยม ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า “ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานของ อบต. ในด้านการกำหนดนโยบายและแผนงานอยู่ในระดับมาก ด้านการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง และด้านการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ระดับปัญหาการให้ประชาชนมีส่วนร่วมต่อการบริหารงานของ อบต. อยู่ในระดับน้อย และการกำหนดแนวทางในการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของ อบต. นั้นเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมคิด ร่วมทำกับ อบต. ผ่านทางเวทีประชาคม มีการคัดเลือกตัวแทนประชาชนเป็นคณะกรรมการในชั้นตอน การบริหารงานของ อบต. เพื่อความโปร่งใส และส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ทางด้าน อบต. ก็จะเน้นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มประชาชน รวมถึงการให้ความรู้เกี่ยวกับการเมือง การปกครอง และหลักประชาธิปไตยต่อประชาชน เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของ อบต. เพิ่มขึ้น” ^{๔๕}

^{๔๔}น้ำฝน สมศรีนวล, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการกิจการสาธารณะด้าน โครงสร้างพื้นฐาน เขตพื้นที่ตำบลนางรอง องค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์”, การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), ๒๕๕๗, ๑๑๗ หน้า.

^{๔๕}ยิ่งยศ พันธุ์เอี่ยม, “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ จังหวัดชลบุรี”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), ๒๕๕๗, ๑๐๐ หน้า.

จุไรลักษณ์ จิตรสบาย ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานด้าน โครงสร้างพื้นฐาน กรณีศึกษาตำบลเป่า อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัย พบว่า

๑. ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง ๓๖-๔๕ ปี มีสถานภาพสมรส มีระดับ การศึกษาระดับประถมศึกษา มีตำแหน่งประชาคมหมู่บ้าน/ชุมชน และมีรายได้ต่อปีของครอบครัว อยู่ระหว่าง ๑๐,๐๐๑-๒๐,๐๐๐ บาท

๒. ประชาชนมีความเห็นด้วยเกี่ยวกับกฎระเบียบเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารงานด้าน โครงสร้างพื้นฐานอยู่ในระดับมาก

๓. ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานด้าน โครงสร้างพื้นฐาน โดยรวมและเป็นรายด้าน ๔ ด้าน คือ ด้านการร่วมจัดทำแผนพัฒนา การร่วมกิจกรรมโครงการ การร่วมเสนอปัญหา และการร่วม ติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก

๔. ประชาชนที่มีความแตกต่างกันในเรื่องอายุ เพศ สถานภาพสมรส การศึกษา ตำแหน่ง รายได้ อาชีพ และการได้รับข้อมูลข่าวสาร มีส่วนร่วมในการบริหารงานด้าน โครงสร้างพื้นฐานไม่แตกต่างกัน แต่ประชาชนที่ได้รับการฝึกอบรมต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานด้าน โครงสร้างพื้นฐาน โดยรวม และด้านจัดทำแผนพัฒนาตำบลแตกต่างกัน

โดยสรุป ประชาชนมีความเห็นด้วยเกี่ยวกับกฎระเบียบเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน อยู่ในระดับมาก และมีส่วนร่วมกับการบริหารงานด้าน โครงสร้างพื้นฐานอยู่ในระดับมาก ซึ่งข้อเสนอเทศ ที่ได้สามารถใช้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานเพื่อประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมใน การบริหารงานด้าน โครงสร้างพื้นฐานมากยิ่งขึ้นอย่างมีคุณภาพ เพื่อเกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ต่อการปฏิบัติงานต่อไป ^{๕๖}

จุฑามาศ ศรีสิริพรพันธ์ ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานองค์การ บริหารส่วนตำบล : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลคลองขุด อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า “กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีอายุ ๓๖-๖๐ ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า หมู่บ้านที่อาศัย หมู่ที่ ๔ สถานภาพสมรสแต่งงาน อาชีพเกษตรกรกรรม มีการพูดคุยกันในครอบครัวและช่องทางรับรู้ข่าวสารการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบลคลองขุด โดยหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบลคลองขุด อยู่ในระดับปานกลาง พบว่าความสัมพันธ์ข้อมูลทั่วไปด้านเพศกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ

^{๕๖} จุไรลักษณ์ จิตรสบาย, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานด้าน โครงสร้างพื้นฐาน กรณีศึกษาตำบลเป่า อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี”, การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), ๒๕๔๘, ๖๗ หน้า.

ดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบลคลองขุด ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบลคลองขุด และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนความสัมพันธ์ข้อมูลทั่วไปด้านอายุ การศึกษา หมู่บ้านที่อาศัย สถานภาพสมรส อาชีพ การพูดกันในรอบครัวและช่องทางรับรู้ข่าวสารการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบลคลองขุด มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบลคลองขุด และ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕”^{๔๑}

พฤตส์ รุ่งวิริยะวงศ์ ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลเทพารักษ์ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า “ประชาชนมีส่วนร่วมต่อการบริหารงานของ อบต. เทพารักษ์ในด้านการกำหนดนโยบาย อยู่ในระดับปานกลาง ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกเรื่องในระดับปานกลาง ประชาชนมีส่วนร่วมต่อการติดตามผลและประเมินผลของ อบต. เทพารักษ์ อยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารของ อบต. เทพารักษ์ โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ข้อเสนอแนะจากผู้ศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีการประชาสัมพันธ์และแจ้งข้อมูลข่าวสารให้ประชาชน ได้รับรู้อย่างต่อเนื่องและทั่วถึง ต้องมีการปรับปรุงสื่อให้มีความทันสมัยและสามารถเข้าถึงประชาชนได้อย่างง่าย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลต้องให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการปกครองท้องถิ่นและอำนาจหน้าที่ต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างถูกต้องให้กับประชาชน”^{๔๒}

สมศักดิ์ สวัสดิ์มงคล ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองกiew อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า “โดยภาพรวมประชาชนส่วนใหญ่ร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในระดับน้อย (๔๘.๑%) ส่วนด้านความรู้ความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (๕๘.๑%) ส่วนด้านความคาดหวังในผลประโยชน์ของประชาชนที่จะได้รับจากองค์การบริหารส่วนตำบล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (๘๒.๓%) ส่วนด้านทัศนคติของประชาชนต่อองค์การบริหารส่วนตำบล โดย

^{๔๑}จุฑามาศ ศรีศิริพรพันธ์, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลคลองขุด อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), ๒๕๔๘, ๑๑๓ หน้า.

^{๔๒}พฤตส์ รุ่งวิริยะวงศ์, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลเทพารักษ์ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), ๒๕๔๘, ๑๒๐ หน้า.

ภาพรวมอยู่ในระดับเชิงบวก (๕๒.๐%) และด้านความเชื่อถือในตัวผู้นำของประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (๗๓.๕%) ส่วนปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของประชาชน ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลและปัจจัยที่ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วม ได้แก่ ทศนคติของประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบล และความเชื่อถือในตัวผู้นำของประชาชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ความรู้ความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล และความคาดหวังในผลประโยชน์ที่จะได้รับจากองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล”^{๕๘}

ประดิษฐ์ เทศเลิศ ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อลักษณะการมีส่วนร่วมแบบร่วมกันรับผิดชอบของประชาชนในการบริหารการจัดการ โครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านด้าย อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อลักษณะการมีส่วนร่วมแบบร่วมกันรับผิดชอบของประชาชนต่อการบริหารการจัดการในด้าน โครงสร้างพื้นฐาน คือ ปัจจัยเชิงสังคม ได้แก่ การเป็นสมาชิกกลุ่ม สื่อที่ใช้ติดตามข้อมูลข่าวสาร ความสม่ำเสมอในการติดตามข้อมูลข่าวสาร สถานภาพในครอบครัว การมีตำแหน่งในหมู่บ้าน/ตำบล และระยะเวลาการอยู่อาศัย ในขณะที่ปัจจัยส่วนบุคคลมีผลต่อลักษณะการมีส่วนร่วมแบบร่วมกันรับผิดชอบ ๗ น้อย ผลการศึกษายังพบว่าประชากรมีส่วนร่วมแบบร่วมกันรับผิดชอบในการบริหารจัดการด้าน โครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหาร ส่วนตำบลบ้านด้ายในระดับปานกลาง โดยประชากรมีส่วนร่วมในด้านจัดทำแผนพัฒนา โครงสร้าง พื้นฐานในชุมชนมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านลักษณะการเข้าร่วมเสนอปัญหาเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานในชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรมโครงการ และลักษณะการเข้าร่วมตรวจสอบการจัดสร้าง โครงสร้างพื้นฐานของ อบต. บ้านด้าย ตามลำดับ”^{๖๐}

^{๕๘} สมศักดิ์ สวัสดิ์มงคล, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลคลองกิว อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), ๒๕๔๘, ๘๕ หน้า.

^{๖๐} ประดิษฐ์ เทศเลิศ, “ปัจจัยที่มีผลต่อลักษณะการมีส่วนร่วมแบบร่วมกันรับผิดชอบของประชาชนในการบริหารการจัดการ โครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านด้าย อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง), ๒๕๕๐, ๑๑๑ หน้า.

ปราณี ทองจันทร์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของเทศบาลตำบลยางเนิ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนมีบทบาทในการมีส่วนร่วมพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน อยู่ในระดับปานกลาง เพราะว่าการเข้ามามีส่วนร่วมนั้น ผู้นำชุมชนจะเป็นตัวแทนภาคประชาชนร่วมเสนอความต้องการและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน ประกอบกับเทศบาลยังเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่ ได้มีบทบาทในการกำหนดขั้นตอนการทำงาน ร่วมตรวจสอบการดำเนินงานพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ผ่านตัวแทนประชาคมหมู่บ้าน จึงทำให้แนวทางการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนา ส่วนปัญหาอุปสรรคในการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนานั้น ประชาชนมีความต้องการให้สมาชิกสภาเทศบาลมีความสามัคคีและจริงจังต่อการพัฒนา และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและเสนอแนะแนวทางดำเนินการ เพื่อให้การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบบริการพื้นฐานตรงกับความต้องการของประชาชน และเกิดประโยชน์ต่อประชาชนอย่างสูงสุดอีกด้วย ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า การจัดตั้งชุมชนย่อยทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ การดำเนินงานพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบบริการพื้นฐาน ด้วยความโปร่งใสตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีมากขึ้น เพราะในทุกระยะประชาชนได้เข้ามามีบทบาทในการตรวจสอบการดำเนินงานพัฒนาของเทศบาลมากขึ้น เพราะข้อมูลข่าวสารของการดำเนินงานได้กระจายไปถึงประชาชนอย่างทั่วถึง โดยผ่านตัวแทนของชุมชนคือผู้นำชุมชน จึงยอมรับสมมติฐาน^{๖๐}

โดยสรุป งานวิจัยที่นำเสนอข้างต้นนี้ มีประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการบริหารจัดการส่วน โขธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ซึ่งผู้วิจัยจะนำไปใช้เป็นข้อคิดในการวิเคราะห์ และอภิปรายผลต่อไป

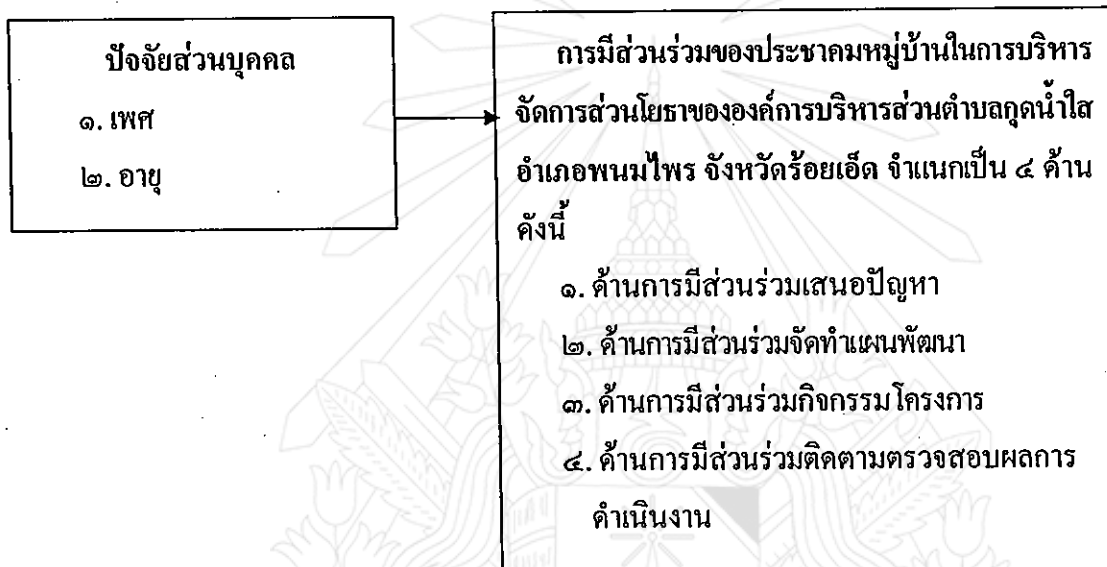
^{๖๐}ปราณี ทองจันทร์, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของเทศบาลตำบลยางเนิ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่”, การค้นคว้าแบบอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), ๒๕๕๐, ๗๗ หน้า.

๒.๘ กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

กรอบแนวคิดเกี่ยวกับเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการบริหารจัดการส่วนโยธาขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยบูรณาการมาจาก อคิน รพีพัฒน์ ที่กล่าวไว้ในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย^{๖๒} สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการบริหารจัดการส่วน โยธาขององค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกเป็น ๔ ด้าน ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

^{๖๒}อคิน รพีพัฒน์, การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย, อ้างแล้ว, หน้า ๑๑๑.

บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาคมในการบริหารจัดการส่วนโยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

- ๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๒ เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การสร้างและทดสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล
- ๓.๗ สถิติที่ใช้ในการวิจัย

๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๑.๑ ประชากร

ได้แก่ ประชาคมเขตตำบลกุดน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน ๒๔๐ คน

๓.๑.๒ กลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ ประชาคมตำบลกุดน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน ๑๔๘ คน

๓.๒ เทคนิคและวิธีการสุ่มตัวอย่าง

การวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาคมในการบริหารจัดการส่วนโยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

๓.๒.๑ เทียบจำนวนประชากรกับตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (R.V. Krejcie and Morgan)^๑
จากจำนวนประชากร ๒๔๐ คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๔๘ คน

๓.๒.๒ คำนวณสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนมากน้อยของประชาคมแต่ละหมู่บ้าน ได้จำนวน
กลุ่มตัวอย่างตามตารางที่ ๓.๑

ตารางที่ ๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามหมู่บ้าน

ลำดับ	หมู่บ้าน	หมู่ที่	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
๑.	บ้านกุดน้ำใส	๑	๓๐	๑๕
๒.	บ้านกุดน้ำใส	๒	๒๓	๑๔
๓.	บ้านดงมัน	๓	๒๘	๑๗
๔.	บ้านท่าสะพาน	๔	๒๒	๑๔
๕.	บ้านคูฟ้า	๕	๒๐	๑๒
๖.	บ้านโคกน้อย	๖	๒๘	๑๗
๗.	บ้านดงแจ้ง	๗	๒๑	๑๓
๘.	บ้านโคกศรี	๘	๒๐	๑๒
๙.	บ้านกลาง	๙	๒๒	๑๔
๑๐.	บ้านเจริญสุข	๑๐	๒๖	๑๖
รวม			๒๔๐	๑๔๘

๓.๒.๓ สุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) คือ การสุ่มที่มีได้กำหนดไว้ล่วงหน้าว่า
มีใครจะเป็นตัวอย่างบ้าง ซึ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้แจกแบบสอบถามให้กับประชาคม
ตำบลกุดน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด โดยไม่เจาะจงว่าเป็นใคร จนได้ครบจำนวน และไม่ให้ซ้ำ
คนเดิม

^๑บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๓๕),
หน้า ๔๐.

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สร้างขึ้นเอง โดยแบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ และอายุ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการบริหารจัดการส่วน โยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งระดับของการวัดออกเป็น ๕ ระดับ คือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended) เพื่อสอบถามข้อเสนอแนะของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการบริหารจัดการส่วน โยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด

๓.๔ การสร้างและทดสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือ และทดสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) มีขั้นตอนดังนี้

๓.๔.๑ ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากเอกสาร แนวคิดและทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการบริหารจัดการส่วน โยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และงานวิจัยอื่น ๆ

๓.๔.๒ ร่างแบบสอบถามตามวัตถุประสงค์ และนิยามศัพท์เฉพาะที่กำหนดไว้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการบริหารจัดการส่วน โยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๓.๔.๓ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาขอคำแนะนำ ในการกำหนดประเด็นคำถามที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย ตรวจสอบสำนวนภาษาความสมบูรณ์ และความถูกต้องของแบบสอบถาม และปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาเสนอแนะ

๓.๔.๔ เสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไขความเที่ยงตรงทั้ง โครงสร้าง เนื้อหา และสำนวนภาษา จำนวนสามท่าน ดังนี้

๑) ดร. ประพิศ โบราณมูล ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่งานสารบรรณมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

๒) ว่าที่ร้อยตรี เดชา นาคอน ตำแหน่ง ท้องถิ่นอำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด

๓) นางเปรมลธิณี หลบเลา ตำแหน่ง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด

๓.๔.๕ ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ แล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาได้ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องอีกครั้ง

๓.๔.๖ นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปทดลองใช้ (Try-out) ที่องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอสว่างรภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน ๓๐ คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ

๓.๔.๗ การทดสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ดำเนินการเป็นลำดับ ดังนี้

๑) หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item-total Correlation) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson's Simple Correlation Coefficient) พิจารณาข้อที่มีคุณภาพผ่านเกณฑ์จำนวน ๒๔ ข้อ ได้ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง ๐.๔๓-๐.๘๖

๒) นำข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกผ่านเกณฑ์ จำนวน ๒๕ ข้อ หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้วิธีคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)^๒ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ ๐.๗๖

๓.๔.๘ จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

๓.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการจัดเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

๓.๕.๑ ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด นำเรียนนายกององค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๕.๒ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกให้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยการสุ่มแบบบังเอิญ ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด

^๒เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘๖.

๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

๓.๖.๑ นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ทุกฉบับ

๓.๖.๒ นำแบบสอบถามที่คัดเลือกไว้แล้วมาดำเนินการให้คะแนนตามเกณฑ์

๓.๖.๓ นำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

๓.๖.๔ วิเคราะห์ข้อมูล โดยวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการบริหารจัดการสวนโยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลคูคตน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทั้งในภาพรวม รายด้าน และเป็นรายข้อ แล้วแปลผลตามเกณฑ์ตัดสินผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	๔.๕๑-๕.๐๐	หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	๓.๕๑-๔.๕๐	หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	๒.๕๑-๓.๕๐	หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	๑.๕๑-๒.๕๐	หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	๑.๐๐-๑.๕๐	หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด ^๖

๓.๕.๕ นำเสนอผลการวิจัยโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

๓.๗ สถิติที่ใช้ในการวิจัย

๓.๗.๑ การหาค่าคุณภาพของแบบสอบถาม

๑) การหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบสอบถาม

$$r = \frac{Ru - RI}{f}$$

เมื่อ	r	แทน	อำนาจจำแนก
	f	แทน	จำนวนคนในกลุ่มสูงหรือกลุ่มต่ำซึ่งเท่ากัน
	Ru	แทน	จำนวนคนกลุ่มสูงที่ตอบถูก
	RI	แทน	จำนวนคนกลุ่มต่ำที่ตอบถูก

^๖ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๐๐.

๒) การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ^๔ คำนวณจากสูตร ดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right)$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
	k	แทน	จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
	S_i^2	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนของแต่ละข้อ
	S^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวม

๓.๓.๒ ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

๑) ค่าร้อยละ (Percentage) คำนวณจากสูตร ดังนี้

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ	P	แทน	ร้อยละ
	f	แทน	ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
	N	แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด

๒) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) คำนวณจากสูตร ดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
	N	แทน	จำนวนคน

^๔ เรืองเดียวกัน.

๓) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คำนวณจากสูตร ดังนี้

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	X	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
	X ²	แทน	ผลรวมกำลังสอง ของคะแนนในกลุ่ม
	N	แทน	จำนวนคน
	Σ	แทน	ผลรวม

๔) ค่า t-test ในการเปรียบเทียบตัวแปรอิสระสองกลุ่ม

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตในการแจกแจงแบบ t เพื่อทราบความมีนัยสำคัญ
	\bar{X}_1, \bar{X}_2	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ ๑ และกลุ่มที่ ๒ ตามลำดับ
	S_1, S_2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ ๑ และกลุ่มที่ ๒ ตามลำดับ
	n_1, n_2	แทน	จำนวนสมาชิกกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มที่ ๑ และกลุ่มที่ ๒ ตามลำดับ

๕) ค่า F-test ในการเปรียบเทียบตัวแปรอิสระสามกลุ่ม

$$F = \frac{MS_B}{MS_w}$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาใน F-distribution
	MS _B	แทน	ค่าความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
	MS _w	แทน	ค่าความแปรปรวนภายในกลุ่ม

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการบริหารจัดการสวนโยธาองค์การบริหารส่วนตำบลกุฉินาริ ตำบลกุฉินาริ อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

๔.๑ สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

๔.๒ ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

๔.๑ สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ ผู้วิจัยได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่า t - test (Independent)
p	แทน	ความน่าจะเป็นหรือโอกาส (Probability)
F	แทน	ค่าที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตในการแจกแจงแบบ F
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of freedom)
SS	แทน	ผลบวกของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Sum of square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลบวกของคะแนนยกกำลังสอง (Mean of square)
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๔.๒ ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ ๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ การมีส่วนร่วมของประชาคมในการบริหารจัดการสวนโยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกุฉินาริ อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ ๓ เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการส่วน โยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ ๔ ข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงและพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการส่วน โยธาขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด

๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ ๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ ๔.๑-๔.๓

ตารางที่ ๔.๑ จำนวน และร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	๑๐๔	๗๐.๒๗
หญิง	๔๔	๒๙.๗๓
รวม	๑๔๘	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า กลุ่มตัวอย่าง เป็นเพศชาย จำนวน ๑๐๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๐.๒๗ และเพศหญิง จำนวน ๔๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๗๓

ตารางที่ ๔.๒ จำนวน และร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เกิน ๓๐ ปี	๗	๔.๗๓
๓๑-๔๐ ปี	๗๓	๔๙.๓๒
๔๑-๕๐ ปี	๕๕	๓๗.๑๖
เกิน ๕๐ ปี	๑๓	๘.๗๙
รวม	๑๔๘	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง ๓๑-๔๐ ปี จำนวน ๗๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๓๒ รองลงมา มีอายุระหว่าง ๔๑-๕๐ ปี จำนวน ๕๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๑๖ มีอายุมากกว่า ๕๐ ปี จำนวน ๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๗๙ และน้อยที่สุดคือมีอายุ ไม่เกิน ๓๐ ปี จำนวน ๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๗๓

ตอนที่ ๒ การมีส่วนร่วมของประชาคมในการบริหารจัดการส่วนโยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลภูน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ ๔.๓-๔.๖

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการบริหารจัดการส่วนโยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลภูน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน

ด้านที่	ประเด็นคำถาม	ระดับการมีส่วนร่วม		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑.	ด้านการมีส่วนร่วมเสนอปัญหา	๔.๐๕	๐.๗๕	มาก
๒.	ด้านการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนา	๔.๐๒	๐.๗๕	มาก
๓.	ด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรมโครงการ	๔.๐๗	๐.๘๐	มาก
๔.	ด้านการมีส่วนร่วมติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงาน	๔.๑๐	๐.๗๘	มาก
รวม		๔.๐๖	๐.๗๕	มาก

(n = ๑๔๘)

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาคมในการบริหารจัดการส่วนโยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลภูน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมทั้งสี่ด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรมโครงการ ด้านการมีส่วนร่วมเสนอปัญหา และด้านการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนา ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการ ส่วนโยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมเสนอปัญหา โดยรวมและรายข้อ

ข้อที่	ประเด็นคำถาม	ระดับการมีส่วนร่วม		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑.	ร่วมเสนอปัญหาในการสร้าง หรือการพัฒนาถนน หรือสะพานในชุมชน	๓.๕๑	๐.๘๐	มาก
๒.	ร่วมเสนอปัญหาในการสร้าง หรือพัฒนาแหล่งน้ำในชุมชน	๔.๑๖	๐.๗๕	มาก
๓.	ร่วมเสนอปัญหาในการสร้างหรือการพัฒนา ระบบน้ำประปาในชุมชน	๔.๐๘	๐.๗๖	มาก
๔.	ร่วมเสนอปัญหาในการสร้าง หรือการพัฒนา ระบบไฟฟ้าในชุมชน	๔.๐๑	๐.๗๔	มาก
๕.	ร่วมเสนอปัญหาในการสร้าง หรือการพัฒนา อาคารในชุมชน เช่น อาคารเอนกประสงค์ อาคารเก็บของ เป็นต้น	๔.๐๕	๐.๘๑	มาก
๖.	ร่วมเสนอปัญหาในการรักษาความสะอาด และกำจัดขยะมูลฝอยของชุมชน	๔.๐๕	๐.๘๔	มาก
	รวม	๔.๐๕	๐.๗๕	มาก

(n = ๑๔๘)

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการส่วน โยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมเสนอปัญหา โดยรวมทุกข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามข้อแรก คือ ร่วมเสนอปัญหาในการสร้าง หรือพัฒนาแหล่งน้ำในชุมชน ร่วมเสนอปัญหาในการสร้าง หรือการพัฒนา อาคารในชุมชน เช่น อาคารเอนกประสงค์ อาคารเก็บของ เป็นต้น และร่วมเสนอปัญหาในการสร้างหรือการพัฒนา ระบบน้ำประปาในชุมชน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ร่วมเสนอปัญหาในการสร้าง หรือการพัฒนาถนน หรือสะพานในชุมชน

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการ
ส่วนโยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพร
จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนา โดยรวมและรายข้อ

ข้อที่	ประเด็นคำถาม	ระดับการมีส่วนร่วม		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑.	ร่วมประชุมในการดำเนินการจัดทำแผนในการสร้างถนนหรือสะพานในชุมชน	๔.๐๒	๐.๓๘	มาก
๒.	ร่วมประชุมในการดำเนินการจัดทำแผนในการพัฒนาแหล่งน้ำในชุมชน	๔.๑๑	๐.๓๘	มาก
๓.	ร่วมประชุมในการดำเนินการจัดทำแผนในการทำระบบน้ำประปาในชุมชน	๔.๐๕	๐.๓๕	มาก
๔.	ร่วมประชุมในการดำเนินการจัดทำแผนในการจัดทำระบบไฟฟ้าในชุมชน	๓.๘๑	๐.๓๓	มาก
๕.	ร่วมประชุมในการดำเนินการจัดทำแผนในการสร้างอาคารในชุมชน เช่น อาคารอเนกประสงค์ อาคารเก็บของ เป็นต้น	๔.๑๐	๐.๓๘	มาก
๖.	ร่วมประชุมในการดำเนินการจัดทำแผนในการรักษาความสะอาดและกำจัดขยะมูลฝอยในชุมชน	๔.๐๐	๐.๘๕	มาก
รวม		๔.๐๒	๐.๓๕	มาก

(n = ๑๔๘)

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการส่วน โยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนา โดยรวมทุกข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามข้อแรก คือ ร่วมประชุมในการดำเนินการจัดทำแผนในการพัฒนาแหล่งน้ำในชุมชน ร่วมประชุมในการดำเนินการจัดทำแผนในการสร้าง อาคารในชุมชน เช่น อาคารอเนกประสงค์ อาคารเก็บของ เป็นต้น และร่วมประชุมในการดำเนินการจัดทำแผนในการทำระบบน้ำประปาในชุมชน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ร่วมประชุมในการดำเนินการจัดทำแผนในการทำระบบน้ำประปาในชุมชน

ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการ
ส่วนโยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพร
จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรมโครงการ โดยรวมและรายข้อ

ข้อที่	ประเด็นคำถาม	ระดับการมีส่วนร่วม		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑.	ร่วมบริจาค หรือร่วมใช้แรงงานในการสร้าง หรือพัฒนา ถนนหรือสะพานในชุมชน	๔.๐๕	๐.๘๑	มาก
๒.	ร่วมบริจาค หรือร่วมใช้แรงงานในการสร้าง หรือพัฒนา แหล่งน้ำต่าง ๆ ในหมู่บ้าน เช่น ลำห้วย หนอง บึง เป็นต้น	๔.๑๖	๐.๗๘	มาก
๓.	ร่วมบริจาค หรือร่วมใช้แรงงานในการสร้าง หรือพัฒนา ระบบน้ำประปาในชุมชน	๓.๕๘	๐.๗๗	มาก
๔.	ร่วมบริจาค หรือร่วมใช้แรงงานในการสร้าง หรือพัฒนา ระบบไฟฟ้าในชุมชน	๔.๐๓	๐.๘๓	มาก
๕.	ร่วมบริจาคหรือร่วมใช้แรงงานในการสร้างหรือพัฒนาอาคาร ในหมู่บ้าน อาคารเอนกประสงค์ อาคารเก็บของ เป็นต้น	๔.๐๗	๐.๘๓	มาก
๖.	ร่วมบริจาค หรือร่วมใช้แรงงานในการรักษาความสะอาด และกำจัดขยะมูลฝอยในชุมชน	๔.๑๔	๐.๗๗	มาก
รวม		๔.๐๗	๐.๘๐	มาก

(n = ๑๔๘)

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการส่วน โยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรม โครงการ โดยรวมทุกข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามข้อแรก คือ ร่วมบริจาค หรือร่วมใช้แรงงานในการสร้างหรือพัฒนาแหล่งน้ำต่าง ๆ ในหมู่บ้าน เช่น ลำห้วย หนอง บึง เป็นต้น ร่วมบริจาค หรือร่วมใช้แรงงานในการรักษาความสะอาดและกำจัดขยะมูลฝอยในชุมชน และร่วมบริจาค หรือร่วมใช้แรงงานในการสร้างหรือพัฒนาอาคาร ในหมู่บ้าน อาคารเอนกประสงค์ อาคารเก็บของ เป็นต้น ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ร่วมบริจาค หรือร่วมใช้แรงงานในการสร้าง หรือพัฒนาระบบน้ำประปาในชุมชน

ตารางที่ ๔.๗ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการ ส่วนโยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงาน โดยรวมและรายข้อ

ข้อที่	ประเด็นคำถาม	ระดับการมีส่วนร่วม		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑.	ร่วมตรวจสอบคุณภาพ ในการสร้างถนน หรือสะพาน ในชุมชน	๔.๐๖	๐.๘๑	มาก
๒.	ร่วมตรวจสอบคุณภาพ ในการขุดลอก ปรับปรุงซ่อมแซม สร้างแหล่งน้ำในชุมชน	๔.๑๔	๐.๗๔	มาก
๓.	ร่วมตรวจสอบคุณภาพในการปรับปรุง ซ่อมแซม สร้าง ระบบน้ำประปาในชุมชน	๔.๐๗	๐.๘๑	มาก
๔.	ร่วมตรวจสอบคุณภาพในการปรับปรุง ซ่อมแซม สร้าง ระบบไฟฟ้า ในชุมชน	๔.๐๕	๐.๗๕	มาก
๕.	ร่วมตรวจสอบคุณภาพในการปรับปรุง ซ่อมแซม สร้าง อาคารในชุมชน เช่น อาคารอเนกประสงค์ อาคารเก็บของ เป็นต้น	๔.๐๑	๐.๗๘	มาก
๖.	ร่วมตรวจสอบคุณภาพในการรักษาความสะอาดและกำจัด ขยะมูลฝอยในชุมชน	๔.๒๑	๐.๗๖	มาก
รวม		๔.๑๐	๐.๗๘	มาก

(n = ๑๔๘)

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการส่วนโยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงาน โดยรวมทุกข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามข้อแรก คือ ร่วมตรวจสอบคุณภาพในการรักษาความสะอาดและกำจัดขยะมูลฝอยในชุมชน ร่วมตรวจสอบคุณภาพ ในการขุดลอก ปรับปรุงซ่อมแซม สร้างแหล่งน้ำในชุมชน และร่วมตรวจสอบคุณภาพ ในการปรับปรุง ซ่อมแซม สร้างระบบไฟฟ้า ในชุมชน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ร่วมตรวจสอบคุณภาพ ในการปรับปรุง ซ่อมแซม สร้างอาคารในชุมชน เช่น อาคารอเนกประสงค์ อาคารเก็บของ เป็นต้น

ตอนที่ ๓ เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการส่วนโยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพธ จังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ ๔.๘-๔.๑๓

ตารางที่ ๔.๘ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานของการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการส่วนโยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพธ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ

ด้าน	เพศ				t	p
	ชาย		หญิง			
	n = ๑๐๔		n = ๔๔			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
ด้านการมีส่วนร่วมเสนอปัญหา	๔.๐๑	๐.๗๐	๓.๕๒	๐.๗๕	๑.๔๐๖	๐.๑๖๓
ด้านการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนา	๓.๕๑	๐.๖๕	๔.๐๐	๐.๖๗	๐.๐๘๖	๐.๕๓๒
ด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรมโครงการ	๓.๕๘	๐.๗๓	๔.๐๖	๐.๖๕	๒.๑๔๔	๐.๑๓๔
ด้านการมีส่วนร่วมติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงาน	๓.๘๘	๐.๖๖	๔.๐๓	๐.๗๔	๐.๕๗๔	๐.๓๓๒
รวม	๓.๕๕	๐.๖๕	๔.๐๐	๐.๗๐	๐.๕๔๕	๐.๓๔๗

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการส่วนโยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพธ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกันทั้งโดยรวม และรายด้าน

ตารางที่ ๔.๕ เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการส่วนโยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมเสนอปัญหา จำแนกตามอายุ

ปัจจัย	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ด้านการมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	๓	๐.๔๓๕	๐.๐๕๓		
					๐.๔๓๕	๐.๖๘๗
เสนอปัญหา	ภายในกลุ่ม	๑๔๔	๒๐.๐๔๗	๐.๒๒๘		
	รวม	๑๔๗	๒๒.๔๘๓			

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการส่วน โยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมเสนอปัญหาไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๐ เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการส่วนโยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนา จำแนกตามอายุ

ปัจจัย	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ด้านการมีส่วนร่วมจัดทำ	ระหว่างกลุ่ม	๓	๐.๒๘๓	๐.๑๖๖		
					๐.๓๖๗	๐.๗๘๔
แผนพัฒนา	ภายในกลุ่ม	๑๔๔	๒๒.๘๖๔	๐.๒๓๔		
	รวม	๑๔๗	๒๓.๒๗๗			

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการส่วน โยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๑ เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการสวนโยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพฐ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรมโครงการ จำแนกตามอายุ

ปัจจัย	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ด้านการมีส่วนร่วม กิจกรรมโครงการ	ระหว่างกลุ่ม	๓	๐.๗๖๒	๐.๓๑๗		
					๑.๑๔๗	๐.๒๖๖
	ภายในกลุ่ม	๑๔๔	๑๕.๓๕๗	๐.๒๕๓		
	รวม	๑๔๗	๒๐.๔๙๐			

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสวนโยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพฐ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรมโครงการไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๒ เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการสวนโยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพฐ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงาน จำแนกตามอายุ

ปัจจัย	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ด้านการมีส่วนร่วม ติดตามตรวจสอบ ผลการดำเนินงาน	ระหว่างกลุ่ม	๓	๐.๓๖๕	๐.๑๒๖		
					๐.๗๑๒	๐.๕๕๒
	ภายในกลุ่ม	๑๔๔	๑๕.๘๕๓	๐.๑๐๗		
	รวม	๑๔๗	๒๐.๓๗๒			

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสวนโยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพฐ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๓ เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการส่วนโยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพรี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามอายุ

ปัจจัย	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	๓	๐.๖๒๕	๐.๕๔๒		
					๑.๒๖๗	๐.๓๒๖
	ภายในกลุ่ม	๑๔๔	๒๐.๗๓๔	๐.๔๓๓		
	รวม	๑๔๗	๒๑.๔๓๘			

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการส่วนโยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพรี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ ๔ ข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงและพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการส่วน
 โยธาขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไทร จังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ ๔.๑๔

ตารางที่ ๔.๑๔ ข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงและพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการส่วนโยธา
 ขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไทร จังหวัดร้อยเอ็ด

ข้อที่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
๑.	ด้านการมีส่วนร่วมเสนอปัญหา ควรจัดประชุมเพื่อรับฟังปัญหา สํารวจปัญหา และความต้องการของประชาคม เกี่ยวกับการบริหารจัดการส่วน โยธาในเขตพื้นที่อย่างแท้จริง	๕๒
๒.	ควรเปิด โอกาสให้ประชาคมเสนอ โครงการการบริหารจัดการส่วน โยธาต่อ องค์การบริหารส่วนตำบลด้วยตนเองหรือผ่านตัวแทน	๑๖
๓.	ด้านการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบล ควรประชาสัมพันธ์ โยบายของผู้บริหารเกี่ยวกับ นโยบายการบริหารจัดการส่วน โยธาให้ประชาชนในเขตรับผิดชอบทราบ	๗
๔.	ศึกษาข้อมูลและความต้องการของประชาชนในด้าน โครงสร้างพื้นฐานใน เขตพื้นที่ดำเนินการให้มากที่สุด	๑๑
๕.	ด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรมโครงการ เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบควรจัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ของแผนเพื่อสร้างความเข้าใจ และรับทราบนโยบายต่าง ๆ เดือนละ ๑ ครั้ง ตามลำดับ	๘
๖.	ด้านการมีส่วนร่วมติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงาน กรรมการตรวจรับควรปฏิบัติตามระเบียบอย่างเคร่งครัดและ โปร่งใสสามารถ ตรวจสอบได้	๑๓
๗.	ควรจัดหาผู้เชี่ยวชาญทางด้านการตรวจรับงาน ชี้แจง อบรม ให้ความรู้เกี่ยวกับ บทบาทหน้าที่แก่คณะกรรมการตรวจรับ	๖
๘.	ควรมีการตรวจรับตามแผนที่กำหนดและควรจัดเอกสาร แบบฟอร์ม อุปกรณ์ ที่เกี่ยวข้องกับการตรวจรับให้พร้อมเพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงาน	๑๐

ตารางที่ ๔.๑๔ (ต่อ)

ข้อที่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
๕.	ควรให้ประชาชนที่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ หมุนเวียนกันเป็นคณะกรรมการตรวจรับงานจ้าง มิใช่มอบหมายให้คนใดคนหนึ่งเป็นกรรมการตรวจรับเพียงคนเดียวตลอดไป	๕

จากตารางที่ ๔.๑๔ พบว่า ประชาคมได้ให้ข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงและพัฒนา การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการส่วนโยธาขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ลำดับตามความถี่จากมากไปหาน้อยสามลำดับแรก คือ ควรจัดประชุมเพื่อรับฟังปัญหา สรรวจปัญหา และความต้องการของประชาคมเกี่ยวกับการบริหารจัดการส่วนโยธาในเขตพื้นที่อย่างแท้จริง ควรเปิดโอกาสให้ประชาคมเสนอโครงการการบริหารจัดการส่วนโยธาต่อองค์การบริหารส่วนตำบลด้วยตนเองหรือผ่านตัวแทน และกรรมการตรวจรับควรปฏิบัติตามระเบียบอย่างเคร่งครัดและโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ น้อยที่สุดคือ ควรให้ประชาชนที่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ หมุนเวียนกันเป็นคณะกรรมการตรวจรับงานจ้าง มิใช่มอบหมายให้คนใดคนหนึ่งเป็นกรรมการตรวจรับเพียงคนเดียวตลอดไป

บทที่ ๕

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาคมในการบริหารจัดการสวนโยธา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาคมในการบริหารจัดการสวนโยธาขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาคมในการบริหารจัดการสวนโยธาขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศและอายุต่างกัน และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงและพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสวนโยธาขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นการวิจัยในเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาคมตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน ๑๔๘ คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามประมาณค่าห้าระดับ จำนวน ๒๔ ข้อ และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

๕.๑ สรุปผล

จากการวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาคมในการบริหารจัดการสวนโยธา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด สรุปได้ดังนี้

๕.๑.๑ ตอนที่ ๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัย พบว่า ประชาคมเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ดส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง ๓๑-๔๐ ปี

๕.๑.๒ ตอนที่ ๒ การมีส่วนร่วมของประชาคมในการบริหารจัดการสวนโยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาคมในการบริหารจัดการสวนโยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมทั้งสี่ด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรมโครงการ ด้านการมีส่วนร่วมเสนอปัญหา และด้านการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนา ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านการมีส่วนร่วมเสนอปัญหา การมีส่วนร่วมของประชาคมในการบริหารจัดการส่วน โยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลลุดน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมเสนอปัญหา โดยรวมทุกข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามข้อแรก คือ ร่วมเสนอปัญหาในการสร้าง หรือพัฒนาแหล่งน้ำในชุมชน ร่วมเสนอปัญหาในการสร้าง หรือการพัฒนา อาคารในชุมชน เช่น อาคารเอนกประสงค์ อาคารเก็บของ เป็นต้น และร่วมเสนอปัญหาในการสร้างหรือการพัฒนา ระบบน้ำประปาในชุมชน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ร่วมเสนอปัญหาในการสร้าง หรือการพัฒนาถนน หรือสะพานในชุมชน

ด้านการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนา การมีส่วนร่วมของประชาคมในการบริหารจัดการส่วน โยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลลุดน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนา โดยรวมทุกข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามข้อแรก คือ ร่วมประชุมในการดำเนินการจัดทำแผนในการพัฒนาแหล่งน้ำในชุมชน ร่วมประชุมในการดำเนินการจัดทำแผนในการสร้าง อาคารในชุมชน เช่น อาคารเอนกประสงค์ อาคารเก็บของ เป็นต้น และร่วมประชุมในการดำเนินการจัดทำแผน ในการทำระบบน้ำประปาในชุมชน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ร่วมประชุมในการดำเนินการจัดทำแผน ในการทำระบบน้ำประปาในชุมชน

ด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรมโครงการ การมีส่วนร่วมของประชาคมในการบริหารจัดการส่วน โยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลลุดน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรมโครงการ โดยรวมทุกข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามข้อแรก คือ ร่วมบริจาค หรือร่วมใช้แรงงานในการสร้าง หรือพัฒนาแหล่งน้ำต่าง ๆ ในหมู่บ้าน เช่น ลำห้วย หนอง บึง เป็นต้น ร่วมบริจาค หรือร่วมใช้แรงงานในการรักษาความสะอาดและกำจัดขยะมูลฝอยในชุมชน และร่วมบริจาค หรือร่วมใช้แรงงานในการสร้าง หรือพัฒนาอาคาร ในหมู่บ้าน อาคารเอนกประสงค์ อาคารเก็บของ เป็นต้น ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ร่วมบริจาค หรือร่วมใช้แรงงานในการสร้าง หรือพัฒนาระบบน้ำประปาในชุมชน

ด้านการมีส่วนร่วมติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมของประชาคมในการบริหารจัดการส่วน โยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลลุดน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงาน โดยรวมทุกข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมาก

ไปหาน้อยสามข้อแรก คือ ร่วมตรวจสอบคุณภาพในการรักษาความสะอาดและกำจัดขยะมูลฝอยในชุมชน ร่วมตรวจสอบคุณภาพ ในการขุดลอก ปรับปรุงซ่อมแซม สร้างแหล่งน้ำในชุมชน และร่วมตรวจสอบคุณภาพ ในการปรับปรุง ซ่อมแซม สร้างระบบไฟฟ้า ในชุมชน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ร่วมตรวจสอบคุณภาพ ในการปรับปรุง ซ่อมแซม สร้างอาคารในชุมชน เช่น อาคารอเนกประสงค์ อาคารเก็บของ เป็นต้น

๕.๑.๓ ตอนที่ ๓ เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการส่วนโยธาของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลภูค้ำน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการส่วน โยธาขององค์การปกครอง ส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลภูค้ำน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศ และอายุต่างกัน พบว่า ไม่แตกต่างกันทั้งโดยรวม และรายด้าน

๕.๑.๔ ตอนที่ ๔ ข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงและพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ส่วนโยธาขององค์การบริหารส่วนตำบลภูค้ำน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด

ข้อเสนอแนะของประชาชนเกี่ยวกับแนวทางปรับปรุงและพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ส่วนโยธาขององค์การบริหารส่วนตำบลภูค้ำน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด สามลำดับแรก คือ ควรจัดประชุมเพื่อรับฟังปัญหา สำรวจปัญหา และความต้องการของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการ ส่วนโยธาในเขตพื้นที่อย่างแท้จริง ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเสนอ โครงการการบริหารจัดการส่วน โยธา ต่อองค์การบริหารส่วนตำบลด้วยตนเองหรือผ่านตัวแทน และกรรมการตรวจรับควรปฏิบัติตามระเบียบ อย่างเคร่งครัดและ โปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ น้อยที่สุดคือ ควรให้ประชาชนที่มีความรู้เกี่ยวกับ เรื่องนั้น ๆ หมุนเวียนกันเป็นคณะกรรมการตรวจรับงานจ้าง มิใช่มอบหมายให้คนเดียวคนหนึ่งเป็นกรรมการ ตรวจรับเพียงคนเดียวตลอดไป

๕.๒ อภิปรายผล

จากการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนหมู่บ้านในการบริหารจัดการส่วน โยธา เขตพื้นที่องค์การ บริหารส่วนตำบลภูค้ำน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด มีผลการวิจัยที่น่าสนใจและนำมาอภิปรายผล เพิ่มเติมตามประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

๕.๒.๑ ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการส่วน โยธา เขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลภูค้ำน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยที่ปรากฏเช่นนี้ อาจมีสาเหตุมาจากนโยบายการกระจายอำนาจสู่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ของรัฐบาลทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีงบประมาณอย่างเพียงพอต่อการดำเนิน โครงการในส่วนของ บริการสาธารณะต่าง ๆ เช่น ก่อสร้างถนน ขุดลอกคู คลอง เป็นต้น ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ของส่วน โยธา และส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยตรงเช่นกัน

ผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จูไรลักษณ์ จิตรสบาย ได้ทำการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน กรณีศึกษาตำบลเป่า อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนมีความเห็นด้วยเกี่ยวกับกฎระเบียบเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานด้านโครงสร้างพื้นฐานอยู่ในระดับมาก แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ น้ำฝน สมศรีนวล ได้ทำการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐาน เขตพื้นที่ตำบลนางรอง องค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ประชาคมตำบลกบองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจการสาธารณะ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

๕.๒.๒ เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมแต่ละด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาคมในการบริหารจัดการส่วน โขธาขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับแรก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบประเด็นที่น่าสนใจในเรื่อง ร่วมตรวจสอบคุณภาพในการรักษาความสะอาดและกำจัดขยะมูลฝอยในชุมชน ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะประชาคมซึ่งเป็นคนในพื้นที่ และเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์จากบริการสาธารณะต่าง ๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลส่วน โขธาเป็นผู้รับผิดชอบนี้โดยตรง โดยเฉพาะเรื่องขยะมูลฝอยซึ่งเป็นสิ่งที่ประชาคมในพื้นที่ต้องประสบอยู่ทุกวัน

ผลการวิจัยสอดคล้องกับการวิจัยของ จูไรลักษณ์ จิตรสบาย ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน กรณีศึกษาตำบลเป่า อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานด้าน โครงสร้างพื้นฐาน ด้านการร่วมติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ น้ำฝน สมศรีนวล ได้ทำการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐาน เขตพื้นที่ตำบลนางรอง องค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งผลการวิจัย พบว่า ประชาคมตำบลกบองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจการสาธารณะ ด้านการมีส่วนร่วมติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง

๕.๒.๓ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาคมในการบริหารจัดการส่วน โขธา องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แต่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบประเด็นที่น่าสนใจในเรื่อง ร่วมประชุมในการดำเนินการจัดทำแผน ในการจัดทำระบบไฟฟ้าในชุมชน เป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะประชาคมส่วนใหญ่ไม่ค่อยที่จะมีความรู้เกี่ยวกับระบบไฟฟ้ามากนัก จึงไม่ค่อยที่จะให้ความสนใจในประเด็นของไฟฟ้าสาธารณะเท่าที่ควร

ผลการวิจัยสอดคล้องกับการวิจัยของ จูไรลักษณ์ จิตรสบาย ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานด้าน โครงสร้างพื้นฐาน กรณีศึกษาตำบลเป่า อำเภอดงระการพิษผล จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานด้าน โครงสร้างพื้นฐาน ด้านการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาอยู่ในระดับมาก

๕.๒.๔ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาคมในการบริหารจัดการส่วน โยธา องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมเสนอปัญหา โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบประเด็นที่น่าสนใจในเรื่อง ร่วมเสนอปัญหาในการสร้าง หรือพัฒนาแหล่งน้ำในชุมชน ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการที่ประชาคมส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และประสบกับปัญหาแหล่งน้ำที่ไม่เพียงพอกับความ ต้องการ และส่งผลกระตุ้นในการร่วมเสนอปัญหานี้

๕.๒.๕ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาคมในการบริหารจัดการส่วน โยธา องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรมโครงการ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบประเด็นที่น่าสนใจในเรื่อง ร่วมบริจาค หรือร่วมใช้แรงงานในการสร้าง หรือพัฒนาแหล่งน้ำต่าง ๆ ในหมู่บ้าน เช่น ลำห้วย หนอง บึง เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเกิดผลสืบเนื่องมาจากการที่ประชาคมมีการร่วมเสนอปัญหาในการสร้าง หรือพัฒนาแหล่งน้ำในชุมชน และเมื่อมีการจัดกิจกรรม โครงการที่เกี่ยวข้องประเด็นนี้ ประชาคมในพื้นที่จึงได้มีความตื่นตัว เพราะเปรียบเสมือนเป็นการแก้ปัญหาให้กับชุมชนของตนเอง ได้อย่างถูกต้อง และตรงประเด็น

ผลการวิจัยสอดคล้องกับการวิจัยของ จูไรลักษณ์ จิตรสบาย ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานด้าน โครงสร้างพื้นฐาน กรณีศึกษาตำบลเป่า อำเภอดงระการพิษผล จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานด้าน โครงสร้างพื้นฐาน ด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรม โครงการอยู่ในระดับมาก แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประดิษฐ์ เทตเลิศ ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อลักษณะการมีส่วนร่วมแบบร่วมกันรับผิดชอบของประชาชนในการบริหารการจัดการ โครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านด้าย อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า ประชากรมีส่วนร่วมในด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรม โครงการอยู่ในระดับปานกลาง

๕.๒.๖ ผลการวิจัย พบว่า ประชาคมที่มีเพศ และอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการส่วน โยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะทางองค์การบริหารส่วนตำบลมีการณรงค์ ประชาสัมพันธ์ และให้ความรู้แก่ประชาคมได้อย่างทั่วถึง ส่งผลให้ประชาคมมีความเข้าใจในบทบาท

และให้ความสำคัญกับการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการส่วน โยธา ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการและผลประโยชน์ของประชาคมโดยตรง

ผลการวิจัยในประเด็นนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ น้ำฝน สมศรีนวล ได้ทำการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจการสาธารณะด้าน โครงสร้างพื้นฐาน เขตพื้นที่ตำบลนางรอง องค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัย พบว่า สมาชิกประชาคมตำบลที่มีความแตกต่างกันในเรื่องเพศและอายุมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในการดำเนินกิจการสาธารณะ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จูไรลักษณ์ จิตรสบาย ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานด้าน โครงสร้างพื้นฐาน กรณีศึกษา ตำบลเป่า อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีความแตกต่างกันในเรื่องอายุ และเพศ มีส่วนร่วมในการบริหารงานด้าน โครงสร้างพื้นฐานไม่แตกต่างกัน

การบริหารจัดการของงานส่วน โยธา เป็นสิ่งใกล้ตัวประชาชนทุกคนหรือเป็นเรื่องใกล้ตัวของประชาคมหมู่บ้าน ข้อเท็จจริงในสังคมปัจจุบัน ประชาชนในชุมชนทุกคนได้รับรู้ ได้เห็น ได้สัมผัส ถึงแม้จะไม่ได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ โดยตรงก็ตาม อย่างน้อย ๆ ความรู้สึกของประชาชนก็มีส่วนร่วมในการตรวจสอบทางอ้อมอยู่ทุกกรณีไป ทำอย่างไรผู้ที่มีส่วนร่วมในการตรวจสอบโดยตรง ถึงจะทำให้ประชาชนโดยทั่วไปรับทราบร่วมกันว่า สิ่งที่ประชาคมหรือผู้ที่มีส่วนร่วมในการตรวจสอบกระทำลงไปนั้น ถูกต้องแล้ว ชอบด้วยเหตุด้วยผลแล้ว ดีที่สุดแล้ว เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชนแล้ว ไม่มีการทุจริตหรือผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง นั่นคือเป้าหมายสูงสุดของการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินกิจการสาธารณะด้าน โครงสร้างพื้นฐานในครั้งนี้

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาคมตำบลในการบริหารจัดการส่วน โยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด สามารถสรุปเป็นข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย ดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาคมในการบริหารจัดการส่วน โยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมทั้งสี่ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลควรส่งเสริมให้ประชาคมได้เข้ามามีส่วนร่วมเช่นนี้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานส่วน โยธาให้ดียิ่งขึ้น

๒) ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาคมในการบริหารจัดการส่วน โยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมี

ส่วนร่วมติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลควรส่งเสริมให้ประชาคมได้เข้ามามีบทบาทในการตรวจสอบผลการดำเนินงาน รวมทั้งมีการผลักดันหมุนเวียนผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ เพื่อเป็นการกระจายบทบาทอย่างทั่วถึง

๓) ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาคมในการบริหารจัดการส่วนโยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำสุด ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีนโยบายที่ชัดเจนและเปิดโอกาสให้แก่ประชาคมเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา ตลอดจนให้ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการจัดทำแผนแก่ประชาคมเพื่อเพิ่มความมั่นใจในการทำงานต่อไป

๔) ควรส่งเสริมให้บุคลากร มีความร่วมมือและเคร่งครัดในกฎระเบียบ มีการปฏิบัติงานที่โปร่งใสและมีประสิทธิภาพจึงต้องให้มีการอบรมเพิ่มพูนประสิทธิภาพ

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

๑) ควรมีการวิจัยการดำเนินการจัดทำแผนในการจัดทำระบบไฟฟ้าในชุมชน

๒) ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมในระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอและจังหวัด เพื่อให้ทราบการมีส่วนร่วมของประชาคมและหาวิธีการปรับปรุงแก้ไขหรือหาทางส่งเสริมพัฒนาให้ประชาคมได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและตรงกับความต้องการที่แท้จริงของท้องถิ่น

๓) ควรวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้ประชาคมเกิดความเข้มแข็ง ตลอดจนการวิจัยเพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมในการพัฒนาประชาคมให้เกิดความเข้มแข็งต่อไป

๔) ควรวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นที่แตกต่างกันของปัญหาในชุมชนเดียวกันว่ามาจากสาเหตุใด ทั้ง ๆ ที่เป็นพื้นที่เดียวกัน และจะต้องมองเห็นปัญหาของคนส่วนน้อยด้วย

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

๑) หนังสือทั่วไป

- กุลจันทร์ ปรีชากร. ทฤษฎีแนวคิดและกลยุทธ์เกี่ยวกับการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐประศาสนศาสตร์
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๓๕.
- จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ. การจัดการด้านปัจจัยในการบริหารงาน. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช,
๒๕๔๑.
- เจริญผล สุวรรณโชติ. ทฤษฎีบริหาร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรไทย, ๒๕๔๔.
- ชูวงศ์ ฉายะบุตร. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร : กรมการปกครอง, ๒๕๓๕.
- ดิน ปรัชญพฤทธิ. ทฤษฎีองค์การ. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๑.
- ตุลา มหาพสุชานนท์. หลักการจัดการหลักการบริหาร. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ พ.ศ. พัฒนา, ๒๕๔๕.
- ทวีทอง หงส์วัฒน์. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ศึกษา นโยบาย
สาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๒๗.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. กลวิธี แนวทาง วิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน.
กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภณาการพิมพ์, ๒๕๔๗.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๓๕.
- ประทาน คงฤทธิศึกษากร. การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร
- พรชัย เทพปัญญา และคณะ. การปกครองท้องถิ่นเปรียบเทียบ. กรุงเทพมหานคร
- พะยอม วงศ์สารศรี. องค์การและการจัดการ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุภา, ๒๕๔๒.
- พีรพล ไตรทศาวิทย์. การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : ชัยศิริการพิมพ์, ๒๕๔๒.
- พีรสิทธิ์ คำนวนศิลป์. การบริหารจัดการโครงการพัฒนาสังคมแบบก้าวหน้า. ขอนแก่น : โรงพิมพ์พระธรรมจันต์,
๒๕๔๓.
- มหาดไทย, กระทรวง. ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุของหน่วยงานบริหารราชการ
ส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๔๕. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์อาสาฬหาคินแดน, ๒๕๔๕.

ยิววัฒน์ วุฒิเมธี. หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด นิติบุคคล
ไทยอนุเคราะห์ไทย, ๒๕๔๖.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพมหานคร :
นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น, ๒๕๔๖.

สมยศ นาวิการ. การบริหารแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บรรณกิจ ๑๙๙๑, ๒๕๔๕.

สากล สถิตวิทยานันท์. ภูมิศาสตร์ชนบท. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๒.

สุริพร พึ่งพุททคุณ. การบริหารจัดการทีมงาน. กรุงเทพมหานคร : ธรรมกมลการพิมพ์, ๒๕๓๕.

สุวิทย์ วิบูลผลประเสริฐและคนอื่นๆ. ประชาคมกับการพัฒนาสุขภาพ: บทวิเคราะห์ทางวิชาการ. พิมพ์ครั้งที่ ๒.
กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, ๒๕๔๐.

เสถียร เหลืองอร่าม. มนุษย์สัมพันธ์ในองค์กร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง,
๒๕๒๖.

องค์การบริหารส่วนตำบลคูน้ำใน อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด. “แผนพัฒนาสามปี”. ร้อยเอ็ด :
ประสานการพิมพ์, ๒๕๔๕.

อกิน รพีพัฒน์. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพมหานคร :
ศักดิ์โสภาคการพิมพ์, ๒๕๒๗.

อุทัย หิรัญโต. การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๓.

๒) บทความจากหนังสือรวมบทความ

ไพรัตน์ เดชะรินทร์. “นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจจุบัน”.
ใน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. รวบรวมและจัดพิมพ์โดย ศูนย์ศึกษานโยบาย
สาธารณสุข. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๒๗ : ๖.

๓) บทความในวารสาร

พิทยา สุนทรวิภาต. “องค์การบริหารส่วนตำบลกับประชาคม”, วารสารดำรงราชานุภาพ. ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑๒
กรกฎาคม-กันยายน ๒๕๔๗ : ๖๐.

ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์. “การมีส่วนร่วมของประชาชน”, วารสารพัฒนาชุมชน ๒. ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๕ กุมภาพันธ์
๒๕๔๑ : ๒๔-๒๕.

๔) การศึกษาค้นคว้าอิสระ

- จุไรลักษณ์ จิตรสบาย. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานด้าน โครงสร้างพื้นฐาน กรณีศึกษา ตำบลเป้า อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี”. การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๘.
- น้ำฝน สมศรีนวล. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจการสาธารณะด้าน โครงสร้างพื้นฐาน เขตพื้นที่ตำบลนางรอง องค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์”. การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๗.
- ปราณี ทองจันทร์. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานของเทศบาลตำบลยางน่อง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่”. การค้นคว้าแบบอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๐.

๕) วิทยานิพนธ์

- กรรณิกา ชมดี. “การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ: ศึกษาเฉพาะกรณี โครงการสารภี ตำบลท่าช้าง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๔.
- กั๊กร เอมสถิต. “บทบาทของประชาคมหมู่บ้าน / ตำบลที่มีต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดกรณีศึกษา : อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา”. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๘.
- จุฑามาศ ศรีสิริพรพันธ์. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลคลองขุด อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๘.
- ประดิษฐ์ เทศเลิศ. “ปัจจัยที่มีผลต่อลักษณะการมีส่วนร่วมแบบร่วมกันรับผิดชอบของประชาชนในการบริหารการจัดการ โครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านด้าย อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, ๒๕๕๐.
- พุดหัส รุ่งวิริยะวงศ์. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลเทพารักษ์ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๕.

- พิบูลย์ ไชยคุณ. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าแควระบบ-สี่ัค : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการปรับปรุงป่าสงวนแห่งชาติป่าแควระบบสี่ัค (๑), (๒)”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๕.
- ภราดร บุตรบุญ. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานหมู่บ้าน : ศึกษากรณีกิ่งอำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย บูรพา), ๒๕๔๕ .
- ยิ่งยศ พันธุ์เอี่ยม. “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ จังหวัดชลบุรี”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย บูรพา, ๒๕๔๗.
- สมศักดิ์ สวัสดิ์มงคล. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลคลองแก้ว อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย บูรพา, ๒๕๔๘.
- สาธิตา แสงจันทร์. “การประเมินผลโครงการประชามหมู่บ้าน ต่อด้านยาเสพติดภายใต้ยุทธศาสตร์ “พลังแผ่นดิน” : ศึกษากรณี อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๖.
- สาโรช น้อยใจบุญ. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาบ้านสาวชะโงก หมู่ที่ ๑ ตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๗.
- สุจินต์ คาววิระกุล. “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาหมู่บ้าน กรณีศึกษาเฉพาะ หมู่บ้านชนะเลิศ การประกวดดีเด่นระดับจังหวัด ประจำปี ๒๕๓๘”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสน ศาสตร มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๖.
- สุพจน์ พิสุทธิวงศ์. “การศึกษาการมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหายาฆ่าของผู้นำชุมชนในเขตจังหวัด นครปฐม”. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๓๘.
- อากรณ์ วัชร. “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษากรณี : องค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา”. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๖.

๖) เอกสารอื่น ๆ ที่ไม่ได้ตีพิมพ์

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. “คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น”. กรุงเทพมหานคร : ชุมชนสหกรณ์แห่งประเทศไทย, ๒๕๔๖, (อัดสำเนา).

กระทรวงมหาดไทย. “๒๑ คำถามเกี่ยวกับประชาคม”. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงมหาดไทย, ๒๕๔๓, (อัดสำเนา).

ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์. “กระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง ประชาคม ประชาสังคม”. ขอนแก่น : ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาศาธารณสุขมูลฐาน, ๒๕๔๖, (อัดสำเนา).

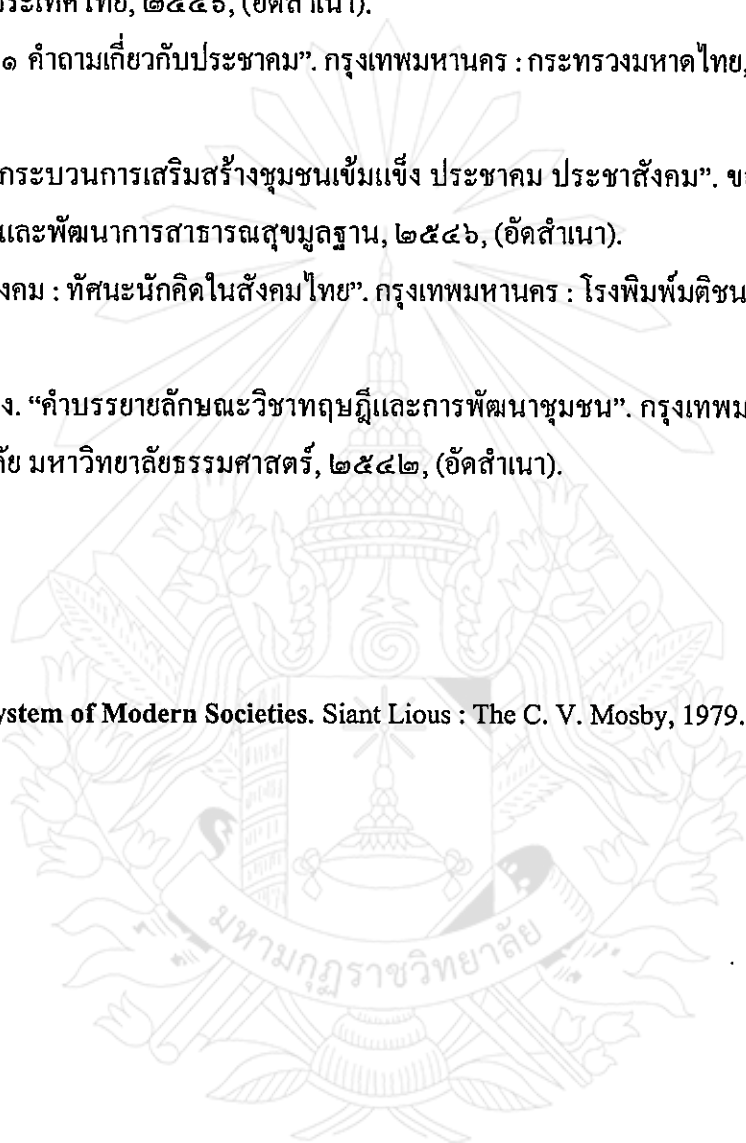
ประเวศ วะสี. “ประชาสังคม : ทศวรรษนักคิดในสังคมไทย”. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มติชน, ๒๕๔๐, (อัดสำเนา).

อาภรณ์พันธ์ จันทร์สว่าง. “คำบรรยายลักษณะวิชาทฤษฎีและการพัฒนาชุมชน”. กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๒, (อัดสำเนา).

๒. ภาษาอังกฤษ

1) Books

Tacott Parsons. *The System of Modern Societies*. Siant Liou : The C. V. Mosby, 1979.

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

๑. ดร. ประพิศ โบราณมูล

การศึกษา

ปร.ค. (วัฒนธรรมศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตำแหน่งปัจจุบัน

เจ้าหน้าที่งานสารบรรณ

๒. ว่าที่ร้อยตรี เดชา นาดอน

การศึกษา

ศศ.ม. (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ตำแหน่งปัจจุบัน

ท้องถิ่นอำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด

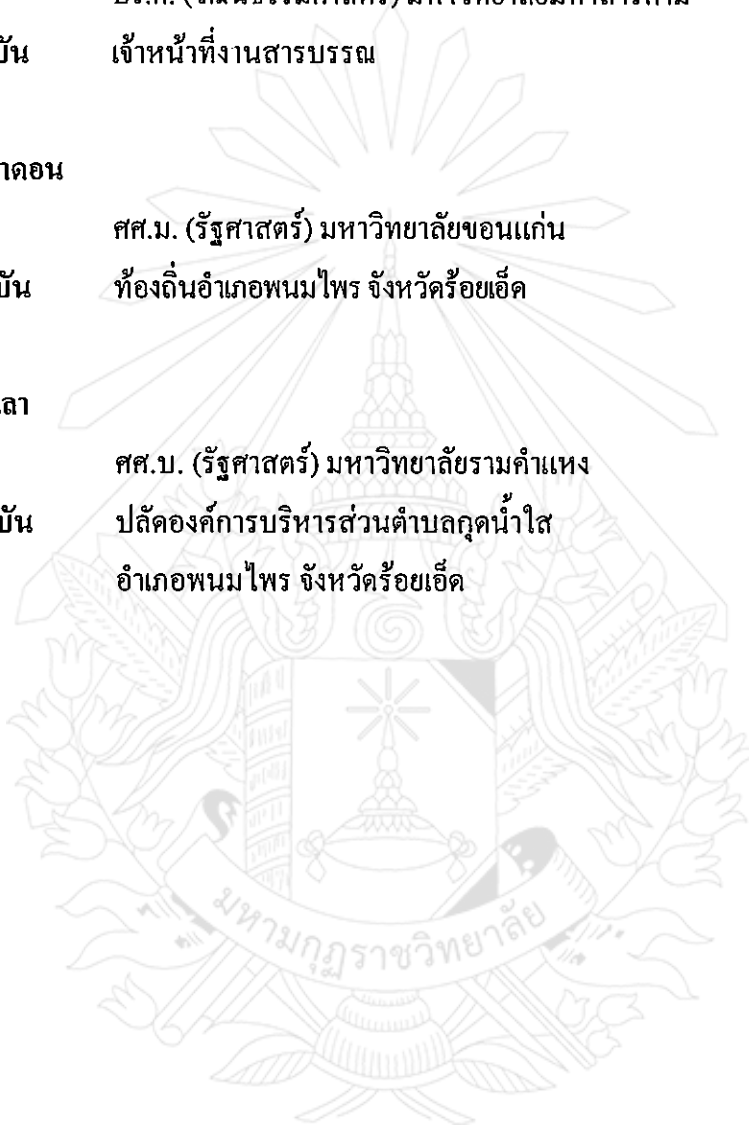
๓. นางปรมลิณี หลบเลา

การศึกษา

ศศ.บ. (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

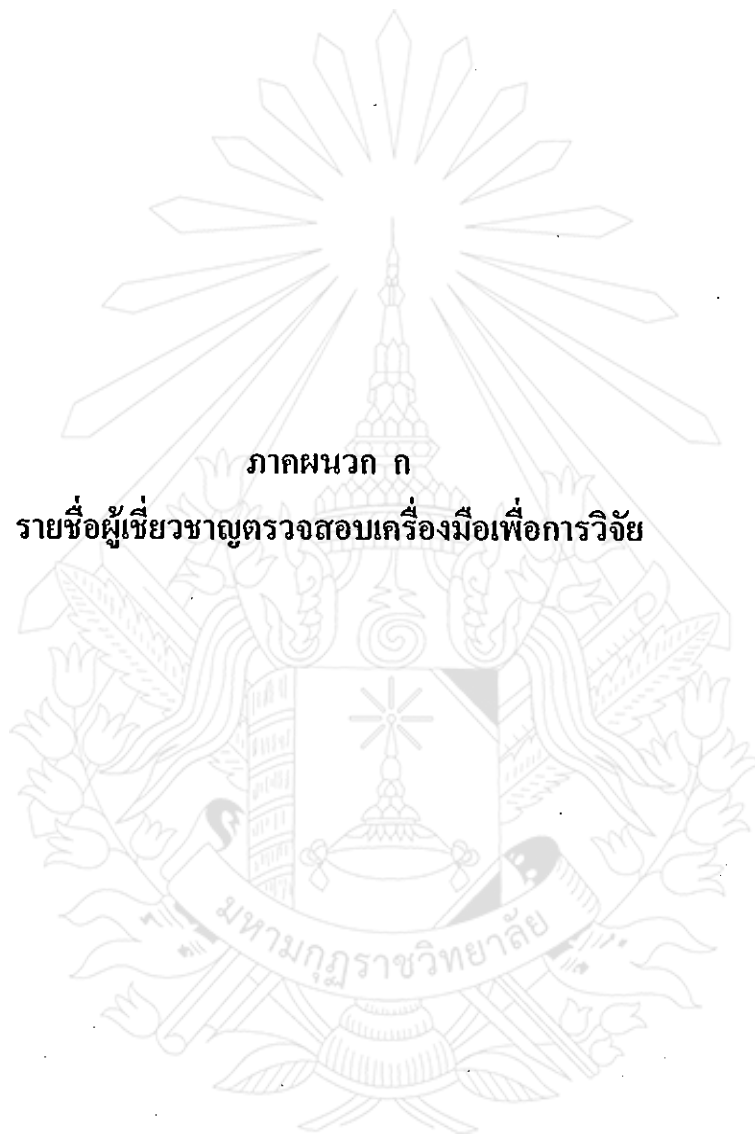
ตำแหน่งปัจจุบัน

ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส
อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด

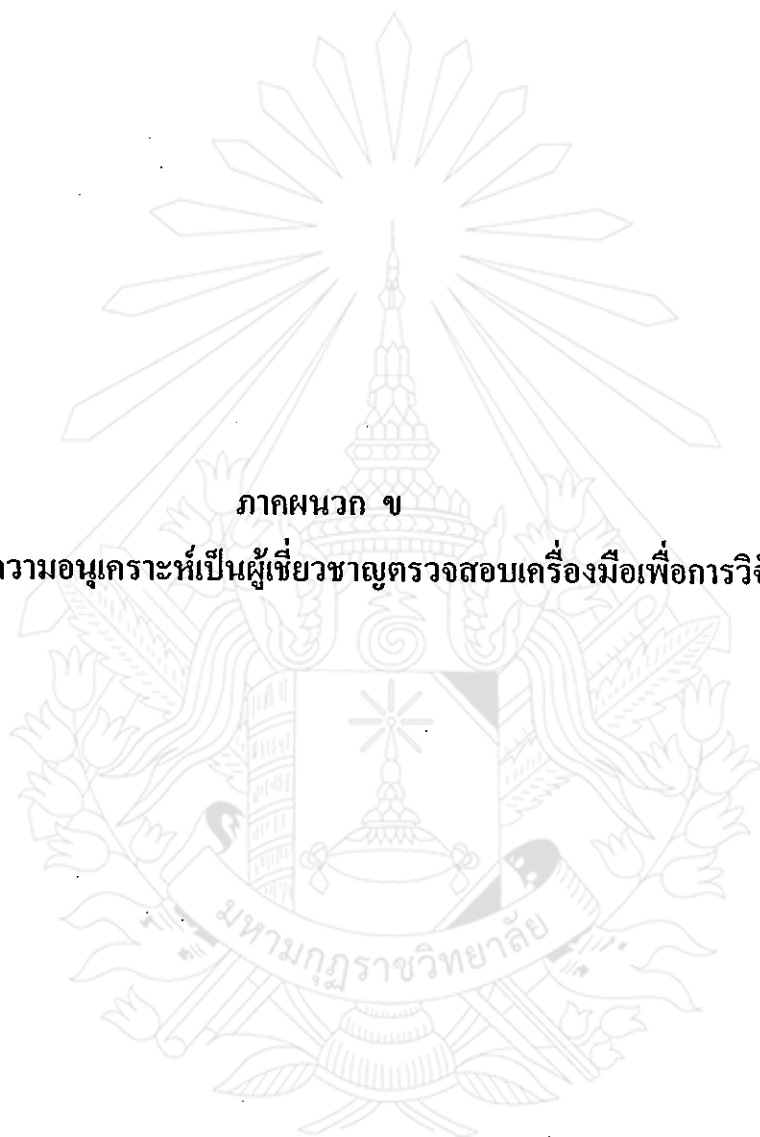
ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

ที่ ศธ 6015/ว ๑๘

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลี้ยวเมือง
ตำบลคงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

๒๒ มกราคม 2551

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร วงศ์ ร้อยเอ็ด ศึกษาศาสตร์ มจรขอนแก่น ทองถิ่น อำเภอพนมไพร

ด้วย นายบรรเทง กิจพฤกษ์ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาศึกษาศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาคมในการบริหารจัดการส่วนโฮธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้.

ขอเจริญพร

(พระศุทธิสาร ไสภม)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

ศูนย์การศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. 0-4351-8364, 0-4351-6076
โทรสาร. 0-4351-4618
[http:// www.rec.mbu.ac.th](http://www.rec.mbu.ac.th)

ทราฟ

๒๒ ม.๑.๕๑

ที่ ศธ 6015/ว ๑๕

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลี้ยวเมือง
ตำบลคงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

๕๕ มกราคม 2551

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร นางประมลิณี หดุมเลา ปลัดกองทํางานบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส

ด้วย นายบรรเทง กิจพฤกษ์ นักศึกษาศาสาวิชารัฐศาสตรัการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาคมในการบริหารจัดการสวนโอบาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะศึกษาศาสตร มหามบัณฑิต (ศน.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระสุทธิสาร ไสภณ)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติกรแทนอธิการบดี

- ทราบ
- ๓๕๐๖๑๕๖
๓๕๐๖๑๕๖

๒๓ ม.ค. ๕๑

ศูนย์การศึกษามัธยมศึกษาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. 0-4351-8364, 0-4351-6076

โทรสาร. 0-4351-4618

[http:// www.rec.mbu.ac.th](http://www.rec.mbu.ac.th)

ที่ ศธ 6015/ว ๑๙

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลี้ยวเมือง
ตำบลคงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

๒๒ มกราคม 2551

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร อ. ประพิศ ไชยภณ มงคล

ด้วย นายบรรเทง กิจพฤกษ์ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาคมในการบริหารจัดการสวนโอบาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตราจารย์มหาบัณฑิต (ศน.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเจริญพรมาเพื่อ โปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้.

ขอเจริญพร

(พระสุทธิสาร ไสภณ)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

ศูนย์การศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

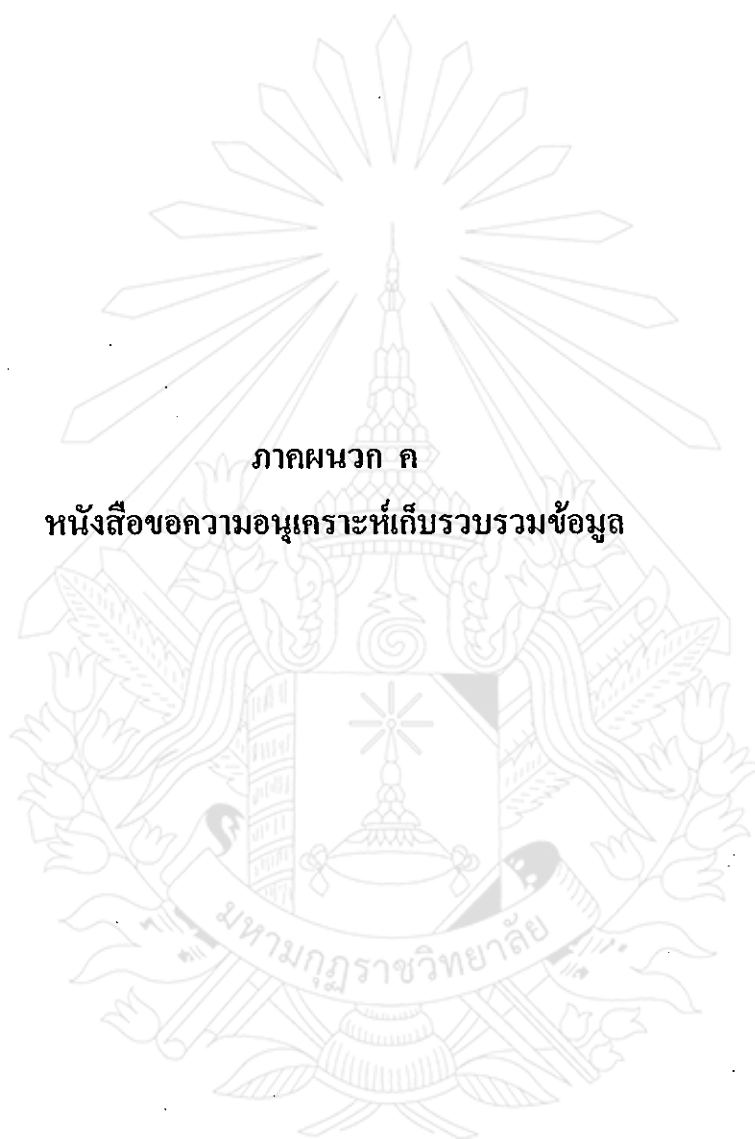
โทร. 0-4351-8364, 0-4351-6076

โทรสาร. 0-4351-4618

[http:// www.rec.mbu.ac.th](http://www.rec.mbu.ac.th)

ทศป
นางสาว
ประวิทย์

๒๒ มก ๕๑

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

ที่ ศธ 6015/ว ๑ ๕

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลียงเมือง
ตำบลคงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

๒๒ มกราคม 2551

เรื่อง ขอลความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

เจริญพร พระเดชพระคุณ พระอริยสงฆ์

ด้วย นายบรรเทง กิจพฤกษ์ นักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตรการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการสวนโฆธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตร มหามบัณฑิต (ศน.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์ให้ นักศึกษาคังกล่าว ได้เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลในหน่วยงานของท่าน ส่วน วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะมาติดต่อประสานงานกับท่านโดยตรง

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระสุทธิสาร ไสภณ)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติกรแทนอธิการบดี

กราบ

๑๗

๒๕๕๑ ๕๑

ศูนย์การศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. 0-4351-8364, 0-4351-6076

โทรสาร. 0-4351-4618

http://www.rec.mbu.ac.th

ที่ ศร 6015/ว ๑๐

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลี้ยวเมือง
ตำบลดงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

๒๒ มกราคม 2551

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

เจริญพร ประธานประชาคม หมู่ที่ ๒

ด้วย นายบรรเทียง กิจพถกษ นักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตรการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาคมในการบริหารจัดการส่วน โยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลดงลาน อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์ให้ นักศึกษาดังกล่าว ได้เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลในหน่วยงานของท่าน ส่วน วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะมาติดต่อกับท่านโดยตรง

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระสุทธิสาร ไสภณ)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติกรแทนอธิการบดี

กทง

๒๕ มค ๕๑

ศูนย์การศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. 0-4351-8364, 0-4351-6076

โทรสาร. 0-4351-4618

http:// www.rec.mbu.ac.th

ที่ ศษ 6015/ว ๑๐

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลี้ยวเมือง
ตำบลคงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

๒ มกราคม 2551

เรื่อง ขอดำเนินการขอรับทราบข้อมูล

เจริญพร ๒๖.๑๓.๒๕๕๑ หน้า ๓

ด้วย นายบรรเทง กิจพฤกษ์ นักศึกษาศาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาคมในการบริหารจัดการสวนโยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรศาสตราจารย์มหาบัณฑิต (ศน.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์ให้ นักศึกษาดังกล่าว ได้เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลในหน่วยงานของท่าน ส่วน วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะมาติดต่อประสานงานกับท่านโดยตรง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระสุทธิสาร โสถณ)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

ศูนย์การศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. 0-4351-8364, 0-4351-6076

โทรสาร. 0-4351-4618

[http:// www.rec.mbu.ac.th](http://www.rec.mbu.ac.th)

ทงพ.

๒๕.๑๓.๕๑

ที่ ศธ 6015/ว ๑๔

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลีย้งเมือง
ตำบลดงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

๒๒ มกราคม 2551

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

เจริญพร ประธาน ประชามติ ๕

ด้วย นายบรรเทง กิจพฤษ นักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการส่วน โยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตราจารย์ มหาบัณฑิต (ศน.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์ให้ นักศึกษาดังกล่าว ได้เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลในหน่วยงานของท่าน ส่วน วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะมาติดต่อประสานงานกับท่านโดยตรง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระสุทธิสาร ไสภณ)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติกรแทนอธิการบดี

ศูนย์การศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. 0-4351-8364, 0-4351-6076

โทรสาร. 0-4351-4618

[http:// www.rec.mbu.ac.th](http://www.rec.mbu.ac.th)

กทอ
๒๕ มค ๕๑

ที่ ศธ 6015/ว ๑๘

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลี้ยวเมือง
ตำบลคงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

๒๒ มกราคม 2551

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

เจริญพร ประธานประชาคมฯ ที่ 5

ด้วย นายบรรเทง กิจพฤษ นักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาคมในการบริหารจัดการส่วน โยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดตามหลักสูตรศาสนศาสตร มหาบัณฑิต (ศน.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์ให้ นักศึกษาดังกล่าว ได้เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลในหน่วยงานของท่าน ส่วน วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะมาติดต่อประสานงานกับท่านโดยตรง

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระสุทธิสาร โสภณ)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติกรแทนอธิการบดี

ศูนย์การศึกษابัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. 0-4351-8364, 0-4351-6076

โทรสาร. 0-4351-4618

[http:// www.rec.mbu.ac.th](http://www.rec.mbu.ac.th)

15 21 51

ที่ ศธ 6015/ว ๑๘

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลียงเมือง
ตำบลลงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

๒๒ มกราคม 2551

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

เจริญพร ประชานประชาคมฯ ส. ๖

ด้วย นายบรรเทง กิจพฤกษ์ นักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาคมในการบริหารจัดการส่วนโยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์ให้ นักศึกษาดังกล่าว ได้เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลในหน่วยงานของท่าน ส่วน วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะมาติดต่อประสานงานกับท่านโดยตรง

จึงเจริญพรมมาเพื่อ โปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้.

ขอเจริญพร

(พระสุทธิสาร ไสภณ)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

ศูนย์การศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. 0-4351-8364, 0-4351-6076

โทรสาร. 0-4351-4618

[http:// www.rec.mbu.ac.th](http://www.rec.mbu.ac.th)

กทอ.

๒๒

๒๖ ธค ๕๑

ที่ ศธ 6015/ว ๑๙

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลียงเมือง
ตำบลคงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

๒๒ มกราคม 2551

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

เจริญพร ประธานพรรคคอมมิวนิสต์

ด้วย นายบรรเทง กิจพลกัญ นักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตรการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการส่วนโยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตราจารย์มหาบัณฑิต (ศน.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์ให้ นักศึกษาดังกล่าว ได้เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลในหน่วยงานของท่าน ส่วน วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะมาติดต่อประสานงานกับท่านโดยตรง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระสุทธิสาร โสภณ)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติกรแทนอธิการบดี

ศูนย์การศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. 0-4351-8364, 0-4351-6076

โทรสาร. 0-4351-4618

[http:// www.rec.mbu.ac.th](http://www.rec.mbu.ac.th)

ที่ ศษ 6015/ว ๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลียงเมือง
ตำบลคงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

๒๒ มกราคม 2551

เรื่อง ขอลาอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

เจริญพร ประ ชา น ป ระ ช ะ ค ษ ม ญ ๑

ด้วย นายบรรเทิง กิงพฤษ นักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตรการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการส่วนโษธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลคงน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตราจารย์มหาบัณฑิต (ศน.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์ให้ นักศึกษาดังกล่าว ได้เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลในหน่วยงานของท่าน ส่วน วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะมาติดต่อประสานงานกับท่านโดยตรง

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระสุทธิสาร โสภณ)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติกรแทนอธิการบดี

กตบ

Qw

25 ๒๒ 51

ศูนย์การศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. 0-4351-8364, 0-4351-6076

โทรสาร. 0-4351-4618

[http:// www.rec.mbu.ac.th](http://www.rec.mbu.ac.th)

ที่ ศธ 6015/ว ๑๙

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลี้ยวเมือง
ตำบลดงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

๒๒ มกราคม 2551

เรื่อง ขอดำเนินการขอรับรวบรวมข้อมูล

เจริญพร ประธานประชาคมแห่งที่ 10

ด้วย นายบรรเทง กิจพุกฤษ นักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตรการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาคมในการบริหารจัดการส่วนโษธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลดงลาน อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตราจารย์ มหาบัณฑิต (ศน.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์ให้ นักศึกษาดังกล่าว ได้เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลในหน่วยงานของท่าน ส่วน วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะมาติดต่อประสานงานกับท่านโดยตรง

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระสุทธิสาร ไสภณ)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

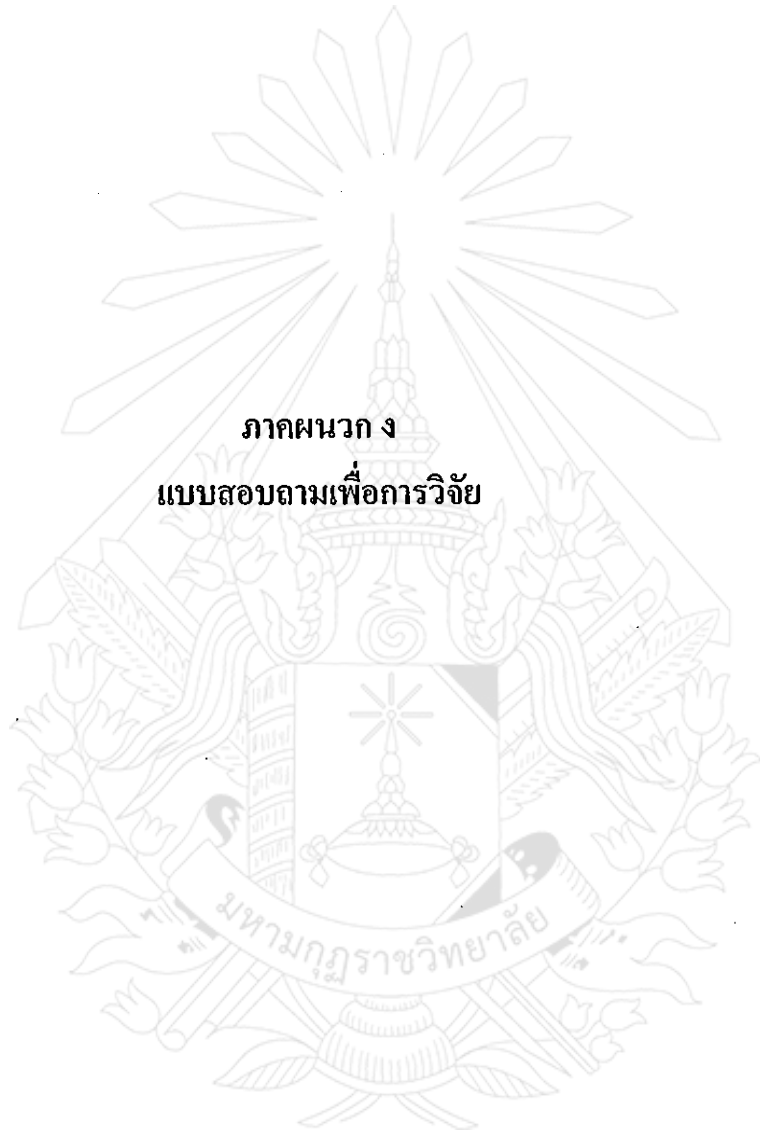
ปฏิบัติกรแทนอธิการบดี

ศูนย์การศึกษานักศึกษามหาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. 0-4351-8364, 0-4351-6076

โทรสาร. 0-4351-4618

<http://www.rec.mbu.ac.th>

ภาคผนวก ง
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การมีส่วนร่วมของประชาคมในการบริหารจัดการส่วนโยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น :

ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส

อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด

คำชี้แจง

๑. แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการบริหารจัดการส่วนโยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยใคร่ขอความร่วมมือจากท่านได้กรุณาตอบแบบสอบถามและแสดงความคิดเห็นที่ตรงความเป็นจริงทุกข้อ ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับจากท่านในครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์และมีคุณค่าอย่างสูง ต่อการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ และคำตอบของท่านจะไม่มีผลกระทบต่อท่านแต่ประการใด

๒. แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น ๓ ตอนคือ

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ และอายุ

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามระดับระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการบริหารจัดการส่วนโยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงและพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการส่วนโยธาขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

นายบรรเทิง กิจพฤษ์

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน [] หน้าข้อความที่ตรงกับข้อมูลส่วนตัวของท่าน

๑. เพศ

 ชาย หญิง

๒. อายุ

 ไม่เกิน ๓๐ ปี ๓๑-๔๐ ปี ๔๑-๕๐ ปี เกิน ๕๐ ปี

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการส่วนโยธาของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลลุดน้ำใส อำเภอพนมไพร จังหวัด
ร้อยเอ็ด

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๑.	๑. ด้านการมีส่วนร่วมเสนอปัญหา ร่วมเสนอปัญหาในการสร้าง หรือการพัฒนาถนน หรือสะพานในชุมชน					
๒.	ร่วมเสนอปัญหาในการสร้าง หรือพัฒนาแหล่งน้ำใน ชุมชน					
๓.	ร่วมเสนอปัญหาในการสร้างหรือการพัฒนา ระบบ น้ำประปาในชุมชน					
๔.	ร่วมเสนอปัญหาในการสร้าง หรือการพัฒนา ระบบ ไฟฟ้าในชุมชน					
๕.	ร่วมเสนอปัญหาในการสร้าง หรือการพัฒนา อาคาร ในชุมชน เช่น อาคารเอนกประสงค์ อาคารเก็บของ เป็นต้น					
๖.	ร่วมเสนอปัญหาในการรักษาความสะอาด และ กำจัดขยะมูลฝอยของชุมชน					
๑.	๒. ด้านการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนา ร่วมประชุมในการดำเนินการจัดทำแผน ในการ สร้างถนน หรือสะพานในชุมชน					
๒.	ร่วมประชุมในการดำเนินการจัดทำแผน ในการ พัฒนาแหล่งน้ำในชุมชน					
๓.	ร่วมประชุมในการดำเนินการจัดทำแผน ในการ ทำระบบน้ำประปาในชุมชน					
๔.	ร่วมประชุมในการดำเนินการจัดทำแผน ในการ จัดทำระบบไฟฟ้าในชุมชน					

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๕.	ร่วมประชุมในการดำเนินการจัดทำแผน ในการสร้าง อาคารในชุมชน เช่น อาคารอเนกประสงค์ อาคารเก็บของ เป็นต้น					
๖.	ร่วมประชุมในการดำเนินการจัดทำแผน ในการรักษาความสะอาดและกำจัดขยะมูลฝอยในชุมชน					
๑.	๓. ด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรมโครงการ ร่วมบริจาค หรือร่วมใช้แรงงานในการสร้าง หรือพัฒนาถนนหรือสะพานในชุมชน					
๒.	ร่วมบริจาค หรือร่วมใช้แรงงานในการสร้าง หรือพัฒนาแหล่งน้ำต่างๆ ในหมู่บ้าน เช่น ลำห้วย หนอง บึง เป็นต้น					
๓.	ร่วมบริจาค หรือร่วมใช้แรงงานในการสร้าง หรือพัฒนาระบบน้ำประปาในชุมชน					
๔.	ร่วมบริจาค หรือร่วมใช้แรงงานในการสร้าง หรือพัฒนาระบบไฟฟ้าในชุมชน					
๕.	ร่วมบริจาค หรือร่วมใช้แรงงานในการสร้าง หรือพัฒนาอาคาร ในหมู่บ้าน อาคารอเนกประสงค์ อาคารเก็บของ เป็นต้น					
๖.	ร่วมบริจาค หรือร่วมใช้แรงงานในการรักษาความสะอาดและกำจัดขยะมูลฝอยในชุมชน					
๑.	๔. ด้านการมีส่วนร่วมติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงาน ร่วมตรวจสอบคุณภาพ ในการสร้างถนน หรือสะพานในชุมชน					
๒.	ร่วมตรวจสอบคุณภาพ ในการขุดลอก ปรับปรุงซ่อมแซม สร้างแหล่งน้ำในชุมชน					

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๓.	ร่วมตรวจสอบคุณภาพ ในการปรับปรุง ซ่อมแซม สร้างระบบน้ำประปาในชุมชน					
๔.	ร่วมตรวจสอบคุณภาพ ในการปรับปรุง ซ่อมแซม สร้างระบบไฟฟ้า ในชุมชน					
๕.	ร่วมตรวจสอบคุณภาพ ในการปรับปรุง ซ่อมแซม สร้างอาคารในชุมชน เช่น อาคารอเนกประสงค์ อาคารเก็บของ เป็นต้น					
๖.	ร่วมตรวจสอบคุณภาพในการรักษาความสะอาด และกำจัดขยะมูลฝอยในชุมชน					

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงและพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสวนโยธา
ขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอนมไพธ จังหวัดร้อยเอ็ด

๑. ด้านการมีส่วนร่วมเสนอปัญหา

ข้อเสนอแนะ.....

.....
.....

๒. ด้านการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนา

ข้อเสนอแนะ.....

.....
.....

๓. ด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรมโครงการ

ข้อเสนอแนะ.....

.....
.....

๔. ด้านการมีส่วนร่วมติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะ.....

.....
.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการกรอกแบบสอบถามในครั้งนี้

ภาคผนวก จ
คำอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ตารางแสดง ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (X) ตอนที่ ๒

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก
๑.	๐.๗๖
๒.	๐.๖๕
๓.	๐.๕๕
๔.	๐.๗๘
๕.	๐.๘๓
๖.	๐.๗๕
๗.	๐.๗๐
๘.	๐.๖๓
๙.	๐.๕๖
๑๐.	๐.๕๔
๑๑.	๐.๕๘
๑๒.	๐.๖๓
๑๓.	๐.๕๓
๑๔.	๐.๖๘
๑๕.	๐.๗๓
๑๖.	๐.๘๐
๑๗.	๐.๘๖
๑๘.	๐.๖๗
๑๙.	๐.๗๕
๒๐.	๐.๕๖
๒๑.	๐.๔๓
๒๒.	๐.๕๑
๒๓.	๐.๖๕
๒๔.	๐.๕๕

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ = ๐.๗๖

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ สกุล : นายบรรเทิง กิจพุกฤษ์
วัน / เดือน / ปี เกิด : ๑๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๑
ที่อยู่ปัจจุบัน : ๑๖ หมู่ ๕ ตำบลบ้านแจ้ง อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

การศึกษา

พ.ศ. ๒๕๓๕ : สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีศิลปศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ตำแหน่ง/สถานที่ทำงานปัจจุบัน

พ.ศ. ๒๕๔๖ : เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน
องค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภอพนมไพร
จังหวัดร้อยเอ็ด

